

Έργο **AltTour:** “ALTERNATIVE TOURISM”

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 3.3.4
Εκπόνηση Master Plans Ιαματικών Φυσικών Πόρων
Διασυνοριακής Περιοχής

MASTER PLAN ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΦΥΣΙΚΟΣ ΠΟΡΟΣ ΠΗΓΗΣ ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ

B & Γ΄ ΦΑΣΗ

Το Έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Εθνικά Ταμεία της Ελλάδας και της Αλβανίας στο πλαίσιο του Διασυνοριακού Προγράμματος IPA “Ελλάδα - Αλβανία 2014-2020”.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Περιεχόμενα

B. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT	3
1. Η SWOT ανάλυση	4
2. Ο Ιαματικός Φυσικός Πόρος Ξινού Νερού	7
3. Η μήτρα SWOT.....	10
Γ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	12
1. Αναπτυξιακές δυνατότητες	12
1.1 Τάσεις – Προοπτικές Ανάπτυξης	12
1.1.1 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό στην Ελληνική Αγορά	12
1.1.2 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	13
1.1.3 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για την επισκεψιμότητα στην Ελληνική Αγορά και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	13
1.1.4 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το ρόλο των ασφαλιστικών ταμείων και το Portal Τουρισμού Υγείας	14
1.1.5 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το προφίλ των Ελλήνων τουριστών	14
1.1.6 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό και τον τουρισμό ευεξίας στη Διεθνή Αγορά.....	15
1.1.7 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το προφίλ των ξένων τουριστών.....	16
1.1.8 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τις υποδομές στήριξης τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	16
1.2 Προσδιορισμός ζώνης αλληλεπίδρασης με το τοπικό / περιφερειακό τουριστικό προϊόν.....	17
1.3 Εντοπισμός και διαμόρφωση κριτηρίων - προϋποθέσεων ανάπτυξης δραστηριοτήτων.....	17
1.3.1 Είδος πόρου και δυνατότητες	17
1.3.2 Χαρακτηριστικά θέσης	18
1.3.2.1 Χρονοαπόσταση	18
1.3.2.2 Δυναμικότητα της ευρύτερης περιοχής.....	18
1.3.2.3 Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά ευρύτερης περιοχής	19
1.3.3 Τουριστική δραστηριότητα/δυναμικότητα της ευρύτερης περιοχής (άμεση/ευρύτερη).....	20
1.3.4 Δυνατότητα συνδυασμού της ποσιθεραπείας με άλλες δραστηριότητες	20
1.3.4.1 Γεωτουρισμός.....	20
1.3.4.2 Πολιτιστικός Τουρισμός	21
1.3.4.3 Οικοτουριστικές δραστηριότητες	21
1.3.4.4. Τουρισμός πόλης (City Break)	21

1.3.5 Πελατειακή βάση υφιστάμενης μονάδας	21
1.3.6 Θεσμικό πλαίσιο/ περιορισμοί	22
1.3.6.1. Όροι δόμησης.....	22
1.3.6.2 Ειδικοί όροι προστασίας περιβάλλοντος	22
1.4 Προσδιορισμός μέτρων πολιτικής ανάπτυξης και διαχείρισης	23
2. Επενδυτικό πρόγραμμα, χρηματοδοτικά σενάρια.....	25
2.1 Πρόταση προδιαγραφών αξιοποίησης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου ..	25
2.1.1. Δημιουργία κτιριακών υποδομών λουτρικών εγκαταστάσεων και διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου τους	25
2.1.2. Αναβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου	31
2.1.3 Ένταξη του φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν της ευρύτερης περιοχής	31
2.2 Πρόταση επενδυτικού προγράμματος.....	32
2.2.1 Οικονομοτεχνική Προσέγγιση	32
2.2.1.1 Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας.....	32
2.3 Προσδιορισμός υποστηρικτικών – συμπληρωματικών δημόσιων επενδύσεων.....	41
2.4 Αντιστοίχιση προτάσεων με δυνητικές πηγές χρηματοδότησης.....	42
2.4.1 Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης.....	42
.....	50
2.4.2 Αντιστοίχιση με δυνητικές πηγές χρηματοδότησης	51
2.5 Διαχωρισμός των προτάσεων που – δυνητικά – μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σύμπραξης δημόσιου ιδιωτικού τομέα. Πρόταση δημοσιότητας – επικοινωνιακής πολιτικής (στις περιπτώσεις ΣΔΙΤ)	51
2.6 Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος δράσης με την διατύπωση αυτοτελών σταδίων.....	52
3. Place marketing	53
3.1 Όραμα.....	54
3.2 Στρατηγικοί Στόχοι.....	55
3.3 Άξονες Προτεραιότητας	56
3.4 Επιδιωκόμενες Δράσεις.....	57
3.5 Κατευθύνσεις μίγματος marketing	61
Πηγές	63

B. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Οι δράσεις και οι παρεμβάσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, ιδιαίτερα αυτές που δημιουργούν μόνιμα αποτελέσματα, θετικά και βιώσιμα ως προς το περιβάλλον, την τοπική κοινωνία και την οικονομία, είναι το σταθερό ζητούμενο, ειδικά για γεωγραφικές ενότητες και Δήμους που αντιμετωπίζουν προβλήματα απομόνωσης και προσπελασιμότητας (π.χ. νησιωτικές ή ορεινές περιοχές), ασθενούς ή φθίνουσας δημογραφικής βάσης, δυσμενούς κοινωνικο-οικονομικής διάρθρωσης και χαμηλών αναπτυξιακών επιδόσεων.

Βασικός στόχος είναι η ανάλυση του τρόπου οργάνωσης και σχεδιασμού των παρεμβάσεων στην περιοχή, στη βάση των σχέσεων μεταξύ του τοπικού, ενδογενούς δυναμικού (εσωτερικό περιβάλλον) και των ευρύτερων, υπερτοπικών οικονομικών και αναπτυξιακών επιδράσεων και επιπτώσεων (εξωτερικό περιβάλλον). Ο τρόπος αυτός ανάλυσης και οργάνωσης των αναπτυξιακών δράσεων και παρεμβάσεων είναι γνωστός ως ανάλυση SWOT (Πλεονεκτήματα–Strengths και Αδυναμίες–Weaknesses του εσωτερικού περιβάλλοντος, σε ολοκληρωμένο συνδυασμό με τις Ευκαιρίες–Opportunities και τις Απειλές–Threats που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον).

1. Η SWOT ανάλυση

Η χρήση της ανάλυσης SWOT συνίσταται στη συστηματική, εμπειριστατωμένη και κατά το δυνατόν, κωδικοποιημένη καταγραφή της υφιστάμενης αναπτυξιακής κατάστασης και των σχετικών τάσεων. Αποτέλεσμα της ανάλυσης αποτελεί η δομημένη πληροφόρηση και διαμόρφωση συν αντίληψης περί της αναπτυξιακής πραγματικότητας, ώστε να καταρτιστεί σε επόμενο στάδιο ένα σύνολο από στρατηγικές επιλογές.

Η ανάλυση SWOT διαιρείται σε δυο επιμέρους βασικές ενότητες:

1. Στα στοιχεία του εσωτερικού περιβάλλοντος (ενδογενή χαρακτηριστικά) που αφορούν στα υφιστάμενα ισχυρά σημεία και αδυναμίες. Ειδικότερα:

- Ισχυρά σημεία είναι κάθε ενδογενής αναπτυξιακός συντελεστής που συμβάλλει στην αξιοποίηση των ευκαιριών και στην αντιμετώπιση των απειλών.
- Αδυναμίες είναι κάθε ενδογενής αναπτυξιακή συνθήκη ή έλλειμμα που υπονομεύει την ανταγωνιστική θέση της περιοχής μελέτης ή παρεμποδίζει την αξιοποίηση των ευκαιριών.

2. Στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος (εξωγενή χαρακτηριστικά) που αφορούν στις υφιστάμενες απειλές και τις μη διερευνημένες ευκαιρίες. Ειδικότερα:

- Ευκαιρίες είναι κάθε εξωγενής συνθήκη ή χαρακτηριστικό που ευνοεί την τόνωση της ζήτησης στην περιοχή μελέτης ή που συντελεί στη διαμόρφωση συγκριτικού πλεονεκτήματος.
- Απειλές είναι η πρόκληση που δημιουργείται εξαιτίας μη ευνοϊκών τάσεων ή κάθε εξωγενούς συνθήκης που ασκεί μη ευνοϊκή επίδραση στην αναπτυξιακή θέση της περιοχής μελέτης.

Η συνδυασμένη ανάλυση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών της περιοχής μελέτης από κοινού με τις ευκαιρίες και τις απειλές που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον του ευρύτερου χώρου, έχει ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση του πλαισίου για την κατάρτιση σε επόμενη φάση της μελέτης των στόχων, της αναπτυξιακής στρατηγικής, καθώς και των προτεραιοτήτων.

Τα στάδια που ακολουθεί η ανάλυση SWOT θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα στο επόμενο κεφάλαιο. Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί, ότι τα στάδια αυτά δεν αντιστοιχούν απλά στην κατάρτιση καταλόγων με πραγματικά ή υποτιθέμενα πλεονεκτήματα, αδυναμίες, ευκαιρίες ή απειλές, αλλά στην τεκμηριωμένη έρευνα για την πλήρη αιτιολόγηση των διαφορετικών κατηγοριών παραγόντων, στο διαχωρισμό των κρίσιμων από τους επουσιώδεις παράγοντες, αλλά και στη δυνατότητα ανάδειξης παραγόντων και δεδομένων, τα οποία αναμένεται να παίξουν σημαντικό ρόλο (θετικό ή αρνητικό) στο άμεσο μέλλον. Η διαδικασία αυτή αποτελεί και τη βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της ανάλυσης, που αφορά στον ολοκληρωμένο συνδυασμό των διαφορετικών κατηγοριών παραγόντων, με στόχο την ανάληψη δράσης και την υποστήριξη αποφάσεων. Ο συνδυασμός αυτός, καθώς και το πιθανό περιεχόμενο των συνακόλουθων δράσεων, δίνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Συναφείς δράσεις ανά συνδυασμό κατηγοριών παραγόντων της ανάλυσης SWOT

Εσωτερικά Πλεονεκτήματα – Ευκαιρίες εξωτερικού περιβάλλοντος Πλήρης εκμετάλλευση των εσωτερικών πλεονεκτημάτων για την αποτελεσματική αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει το εξωτερικό περιβάλλον.	Εσωτερικές Αδυναμίες – Ευκαιρίες εξωτερικού περιβάλλοντος Έμφαση στις δράσεις αντιμετώπισης των εσωτερικών αδυναμιών και ιδιαίτερα εκείνων που εμποδίζουν την πλήρη αξιοποίηση των ευκαιριών, που προσφέρει το εξωτερικό περιβάλλον.
Εσωτερικά Πλεονεκτήματα – Απειλές εξωτερικού περιβάλλοντος	Εσωτερικές Αδυναμίες – Απειλές εξωτερικού περιβάλλοντος

Έμφαση στις δράσεις που στοχεύουν στην περαιτέρω ενίσχυση και εκμετάλλευση των εσωτερικών πλεονεκτημάτων και ιδιαίτερα εκείνων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα, για την αντιμετώπιση των εξωτερικών απειλών.	Έμφαση στις δράσεις που στοχεύουν στην εξάλειψη ή στη μείωση των εσωτερικών αδυναμιών και ιδιαίτερα εκείνων που αυξάνονται από την αρνητική επίδραση των παραγόντων των εξωτερικών απειλών.
--	---

Η ανάλυση SWOT θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να χρησιμοποιείται και να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις που μπορεί να αποβεί ωφέλιμη, και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις σχεδιασμού, αξιολόγησης ή επίλυσης προβλημάτων στις οποίες ουσιαστική σημασία έχει η διάκριση εξωτερικού και εσωτερικού περιβάλλοντος. Στις περιπτώσεις αυτές, η ανάλυση είναι δυνατό να αποτελέσει βάση για την οργάνωση ενός πλαισίου λήψης αποφάσεων και ανάληψης δράσης (AHRD 2001). Παρ' όλα αυτά, η ανάλυση SWOT δε θα πρέπει σε καμία περίπτωση να εκληφθεί ως μία μέθοδος χωρίς προβλήματα και αδυναμίες. Σε πολλές περιπτώσεις, η τεχνική περιορίζεται στην κατάρτιση εκτεταμένων καταλόγων παραγόντων, δίχως να τεκμηριώνεται η βαρύτητά τους ή να αξιολογείται η κρισιμότητά τους. Με τον τρόπο αυτό, περιορίζεται το αναλυτικό στοιχείο, ενώ η τεχνική μετατρέπεται σε καθαρά περιγραφική, γεγονός που καταλήγει στην αδυναμία δημιουργικής χρήσης της, στα μετέπειτα στάδια της λήψης αποφάσεων ή της ανάληψης συγκεκριμένων δράσεων και μέτρων (Balamuralikrishna and Dugger 1995, Hill and Westbrook 1997).

Η χρήση της ανάλυσης SWOT επεκτείνεται με αυξανόμενους ρυθμούς σε τομείς και αντικείμενα έρευνας που εντάσσονται στο μη επιχειρηματικό τομέα και αφορούν σε διάφορες όψεις και διαστάσεις δημόσιων πολιτικών, δηλαδή σε τομείς εκτός του στρατηγικού σχεδιασμού, της έρευνας αγοράς και του ανταγωνισμού, της ανάπτυξης και της στρατηγικής για νέα προϊόντα, υπηρεσίες, κ.λπ. Ένας από τους τομείς αυτούς, αφορά σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και δράσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, σε τοπικές ή περιφερειακές οικονομίες. Σε πολλές περιπτώσεις, οι παρεμβάσεις και οι δράσεις αυτού του είδους, ιδιαίτερα εκείνες που στοχεύουν σε διαρθρωτικές και μόνιμες αλλαγές, έχουν σαφώς χωρική διάσταση (άμεση ή έμμεση), αφού γίνεται προσπάθεια αξιοποίησης του τοπικού ή περιφερειακού ενδογενούς αναπτυξιακού και κοινωνικο-οικονομικού δυναμικού, σε σχέση με το ευρύτερο περιβάλλον.

Ο βασικός στόχος της εφαρμογής της ανάλυσης SWOT σε αυτές τις περιπτώσεις είναι ο αποτελεσματικός συνδυασμός των ενδογενών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων, με μια σειρά από εξωτερικούς προσδιοριστικούς (ευνοϊκούς ή δυσμενείς) παράγοντες, με στόχο την επιτυχή υποστήριξη δράσεων σχεδιασμού των παρεμβάσεων σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο. Ειδικότερα η ανάλυση SWOT στοχεύει (European Commission 1999):

- Στη μείωση της αβεβαιότητας σε σχέση με την εφαρμογή μιας συγκεκριμένης αναπτυξιακής πολιτικής, δράσης ή προγράμματος, σε μία γεωγραφική ενότητα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.
- Στον εντοπισμό των κυρίαρχων και κρίσιμων προσδιοριστικών παραγόντων (εσωτερικών και εξωτερικών), που επηρεάζουν την επιτυχία της αναπτυξιακής πολιτικής, δράσης ή προγράμματος.
- Στην τεκμηριωμένη υποστήριξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής σύνδεσης της αναπτυξιακής δράσης, με το ενδογενές δυναμικό της περιοχής εφαρμογής της, όπως και με το εξωτερικό περιβάλλον.

Στις περιπτώσεις τοπικού ή περιφερειακού χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού, η ανάλυση SWOT περιλαμβάνει σχηματικά τα εξής στάδια, τα οποία διαφέρουν ή μετασχηματίζονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης (European Commission 1999):

1. Διερεύνηση του περιβάλλοντος του αναπτυξιακού προγράμματος, της παρέμβασης, της δράσης ή της πολιτικής. Κατά το στάδιο αυτό αναδεικνύονται οι ισχυρότερες τάσεις και τα προβλήματα που αναμένεται να επηρεάσουν την περιοχή μελέτης και εφαρμογής, με τη βοήθεια βασικών κοινωνικο-δημογραφικών, οικονομικών, πολιτικών και χωρικών ή άλλων κατά περίπτωση μεταβλητών και δεικτών.
2. Διερεύνηση των πιθανών δράσεων. Κατά το στάδιο αυτό διερευνάται, σε προκαταρκτικό επίπεδο, το σύνολο των πιθανών δράσεων, σε σχέση με τα βασικότερα προβλήματα που διαπιστώθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο.
3. Εξωτερική ανάλυση των ευκαιριών και των απειλών. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει σε βάθος τεκμηριωμένη και συνδυασμένη έρευνα και ανάλυση των ευκαιριών που προσφέρονται από το εξωτερικό περιβάλλον, και των απειλών που προέρχονται από αυτό, ιδιαίτερα εκείνων που δεν τελούν υπό τον έλεγχο των τοπικών ή περιφερειακών διοικητικών αρχών, και που επηρεάζουν σημαντικά την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.
4. Εσωτερική ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει σε βάθος τεκμηριωμένη και συνδυασμένη έρευνα και ανάλυση των εσωτερικών πλεονεκτημάτων της τοπικής ή περιφερειακής οικονομίας και κοινωνίας και της σχεδιαζόμενης αναπτυξιακής δράσης, καθώς και των βασικότερων εσωτερικών αδυναμιών τους, ιδιαίτερα αυτών που μπορούν να αντιμετωπιστούν με την πλήρη αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων.
5. Κατηγοριοποίηση των πιθανών δράσεων. Το στάδιο αυτό, το οποίο προκύπτει από την έρευνα και ανάλυση που έγινε κατά τα προηγούμενα στάδια, περιλαμβάνει την “τελική” κατηγοριοποίηση των δράσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση των πλεονεκτημάτων, στην αξιοποίηση των ευκαιριών, και στην άμβλυση ή στην εξάλειψη των αδυναμιών και των απειλών. Το στάδιο αυτό αφορά στην διαδικασία του στρατηγικού σχεδιασμού της εφαρμογής της αναπτυξιακής πολιτικής, δράσης ή προγράμματος, με τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται στο μέγιστο βαθμό οι στόχοι που αρχικά είχαν τεθεί.

2. Ο Ιαματικός Φυσικός Πόρος Ξινού Νερού

Στην Ενότητα Α που προηγήθηκε, επιχειρήθηκε η αποτύπωση, αξιολόγηση, ανάλυση των χαρακτηριστικών που συνθέτουν την υφιστάμενη κατάσταση από την άποψη των:

- Υφιστάμενης κατάστασης του Ιαματικού Φυσικού Πόρου (εφεξής Ι.Φ.Π.) αναφορικά με:
  - ✓ την αναγνώριση του ως ιαματικού,
  - ✓ τις τάσεις της ελληνικής και διεθνούς αγοράς,
  - ✓ τις δυνατότητες των υφιστάμενων εγκαταστάσεων,
  - ✓ την αξιολόγηση των προγραμματιζόμενων έργων και
  - ✓ τις χωροταξικές κατευθύνσεις
- Σύνθεσης του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και αναγνώρισης των αλληλεπιδράσεων και εξαρτήσεων με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό, αναφορικά με:
  - ✓ το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας,
  - ✓ τις υποδομές στήριξης του τουρισμού,
  - ✓ τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας,
  - ✓ τις τάσεις ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και,
  - ✓ την αλληλεπίδραση τουριστικού προϊόντος με τον υφιστάμενο ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
- Φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, αναφορικά με:
  - ✓ το φυσικό περιβάλλον και
  - ✓ το ανθρωπογενές περιβάλλον
- Αποτύπωση και αποτίμηση διοικητικού περιβάλλοντος του φορέα διαχείρισης, αναφορικά με:
  - ✓ Το πλαίσιο λειτουργίας του και το μίγμα marketing που ακολουθεί

Από την ανάλυση που προηγήθηκε διαπιστώνεται πως:

Στην ευρύτερη «εικόνα» του θερμαλισμού και των αλλαγών που καταγράφονται, κομβική θέση κατέχουν οι δομικοί χαρακτήρα αλλαγές που παρατηρούνται αναφορικά με την εισαγωγή της έννοιας της ευεξίας στις παρεχόμενες υπηρεσίες η οποία συγκρότησε, μαζί με τις υπόλοιπες μορφές σχετικού εναλλακτικού τουρισμού (ιατρικός τουρισμός και τουρισμός ευεξίας) ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης του ιαματικού τουρισμού αλλά και του τουρισμού υγείας γενικότερα.

Η Ελλάδα δεν ακολούθησε τις τάσεις των ευρωπαϊκών χωρών, ως προς την εξέλιξη της χρήσης των Ι.Φ.Π. δεδομένης της δομής της οικονομίας της, στοιχείο το οποίο, από κοινού με μια σειρά άλλους παράγοντες, προσδιόρισε το επίπεδο αξιοποίησης και το βαθμό ένταξης τους στο τουριστικό προϊόν της.

Ο αριθμός των ιαματικών φυσικών πόρων της χώρας και η διασπορά τους σε όλη την επικράτεια θεωρείται ικανοποιητικός και επαρκής για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού, ενώ ορισμένοι εξ αυτών έχουν αναδειχθεί σε σημαντικές λουτροπόλεις (επίπεδα υποδομών, υπηρεσιών και εξυπηρέτησεων). Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης αφού στις περισσότερες ιαματικές πηγές που λειτουργούν στη χώρα σήμερα συναντάται μόνο η μορφή της θεραπείας και όχι η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού, ενώ η εξάρτηση από τα ασφαλιστικά ταμεία είναι ιδιαίτερα υψηλή.

Ο αριθμός των επισκεπτών – χρηστών των Ι.Φ.Π. είναι μικρός συγκριτικά με το πληθυσμιακό μέγεθος της χώρας, ενώ καταγράφει σημαντικές απώλειες την τελευταία επταετία, οι οποίες αποδίδονται κυρίως στις περικοπές των προγραμμάτων των ασφαλιστικών ταμείων.

Ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του ιαματικού τουρισμού - θερμαλισμού η τάση που διαμορφώνεται σήμερα στην Ελληνική Αγορά είναι μία στροφή από τον κλασικό ιαματικό τουρισμό προς τον τουρισμό υγείας και ευεξίας γενικότερα (wellness και spa).

Η ελληνική αγορά, τα τελευταία 12 έτη καταγράφει μια ιδιαίτερα πτωτική τάση, η οποία αποτυπώνεται στις σχετικές ετήσιες καταγραφές της επισκεψιμότητας μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα «Ιαματικές Πηγές και Λουτρότοποι» που υλοποιεί το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), ενώ αντίστροφη είναι η τάση στον παγκόσμιο τουρισμό υγείας – ευεξίας καθώς τα σχετικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 14% από το 2013 έως το 2015.

Αναφορικά με τη θέση των Ι.Φ.Π. της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον εθνικό ανταγωνισμό, αυτή καταγράφει μεν ενίσχυση μεταξύ των ετών 2005 – 2016 από 550 εισιτήρια σε 2.029 εισιτήρια το 2016, ωστόσο η συμμετοχή της σε εθνικό επίπεδο είναι πάρα πολύ μικρή αφού φτάνει το 0,22% όταν το 2006 ήταν 1,10% (22.700 εισιτήρια).

Θα πρέπει να σημειωθεί πως η χώρα διαθέτει έναν σημαντικό αριθμό φορέων της Δημόσιας Διοίκησης και της Τ.Α. που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση και στην άσκηση πολιτικών στον τομέα, ενώ αντίστοιχος είναι και ο αριθμός των σχετικών επιστημονικών φορέων. «Ηγετικό» ρόλο κατέχει η Τ.Α. η οποία αποτελεί τον κύριο μηχανισμό διαχείρισης των Ι.Φ.Π., ενώ διαθέτει και σχετική δικτύωση των φορέων της (Σύνδεσμος Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας).

Το αυστηρό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους ΟΤΑ και τις επιχειρήσεις τους, κυρίως όσον αφορά στις διαδικασίες των προσλήψεων και της ανάθεσης έργων, υπηρεσιών και προμηθειών, αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη επενδυτικών δράσεων, όπως ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ και το δημοτικό management εμφανίζει σημαντικά προβλήματα τα οποία αποτυπώνονται σε επενδυτικές επιλογές, στη χρηματοοικονομική διαχείριση και στη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού.

Ο Ι.Φ.Π. Ξινού Νερού (Ι.Φ.Π.Ξ.Ν.) πρόκειται για ιαματικό πόρο που ενδείκνυται για ποσιθεραπεία για παθήσεις του γαστρεντερικού και του ουροποιητικού συστήματος). Το νερό της γεώτρησης έχει αναγνωριστεί ως «Φυσικό Μεταλλικό Νερό», σύμφωνα με την Υπ.Απόφαση Υ2 / Γ.Π. 67299 (ΦΕΚ 1453/Β/2003) και η γεώτρηση κατασκευάστηκε με σκοπό να καλύψει τις ανάγκες σε ψυχρό μεταλλικό νερό της γραμμής παραγωγής του εργοστασίου εμφιάλωσης ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ» με μοναδικό μέτοχο το Δήμο Αμυνταίου. Ως προς τις τεχνικές υποδομές η μονάδα διαθέτει την ελάχιστη αναγκαία επάρκεια για τη λειτουργία της ως μονάδα εμφιάλωσης.

Σχετικά με την πρόσβαση στην γεώτρηση, αυτή είναι σχετικά εύκολη μέσω του Δημοτικού / Επαρχιακού / Εθνικού οδικού δικτύου. Μέσω αυτού του οδικού δικτύου, εξασφαλίζεται η σύνδεση με τα αστικά κέντρα της Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενά, Κοζάνη και Καστοριά), και Έδεσσας σε χρόνο μικρότερο της 1 ώρας, αλλά και τους Μεθοριακούς σταθμούς Νίκης (σύνορα Βόρειας Μακεδονίας) και της Κρυσταλοπηγής (σύνορα Αλβανίας). Μέσω της Εγνατίας οδού.

Το σύνολο των θεσμοθετημένων κατευθύνσεων του χωροταξικού σχεδιασμού για την περιοχή συγκλίνει στην ανάπτυξη τοπικών πολυθεματικών πόλων/δικτύων που θα στηρίζουν την οικονομία του τόπου μέσω πολυαπασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και τον τομέα του ήπιου τουρισμού.

Η αλληλεπίδραση του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν. με τα υπόλοιπα τουριστικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής, είναι σήμερα πολύ αδύναμη.

Συνοψίζοντας, οι προοπτικές για την αξιοποίηση του φυσικού πόρου στην θέση των υφιστάμενων υποτυπωδών εγκαταστάσεων αφορούν:

- στην βελτίωση και δημιουργία υποδομών χρήσης του Ι.Φ.Π.
- στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης με τα λοιπά συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής
- στη βελτίωση και προβολή του φυσικού πόρου και των παρεχόμενων προϊόντων
- στην ενίσχυση της αναγνωσιμότητας του φυσικού πόρου
- στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του σε σχέση με παρόμοιες παρεχόμενες υπηρεσίες

Η αξιοποίηση του φυσικού πόρου για την δημιουργία θερμαλιστικού κέντρου προσανατολισμένου στον τουρισμό υγείας/ευεξίας στην περιοχή, θα πρέπει να έχει στόχο να αποτελέσει ένα νέο πόλο στο δίκτυο ήπιου τουρισμού που τείνει να αναπτυχθεί στην περιοχή.

Η διαδικασία αξιοποίησης του πόρου θα πρέπει να είναι σταδιακή συμβαδίζοντας με την ανάπτυξη του εν λόγω δικτύου, ώστε να μπορεί σταδιακά να εξασφαλίζεται και η βιωσιμότητα της εγκατάστασης.

Τέλος αναφορικά με τις χρηματοδοτικές δυνατότητες της παρούσας περιόδου θα πρέπει να αναφερθεί η επικείμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων έργων δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ή αναβάθμισης ήδη υπαρχόντων εκμετάλλευσης ιαματικών φυσικών πόρων, από το Υπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο της ΥΑ «**SUB3: Τουρισμός υγείας και ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών (Health & Wellness Tourism through thermal spring utilization) – Δράση 16931**» (Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5153454). Σε αυτή μπορούν να αθροισθούν η δυναμική συμμετοχή σε ενδεχόμενες προσκλήσεις των προγραμμάτων του στόχου της εδαφικής συνεργασίας (Ελλάδα Βόρεια Μακεδονία και Ελλάδα Αλβανία) αλλά και πόροι οι οποίοι, δυναμικά, μπορούν να προέλθουν από την επικείμενη υλοποίησης της «Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων».

3. Η μήτρα SWOT

Πίνακας 2: Ανάλυση SWOT

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Επικείμενη αναγνώριση του πόρου του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν ως κατάλληλου για ποσιθεραπεία	Εποχικότητα επισκεπτών για ιαματικό τουρισμό(Ιούνιο-Οκτώβριο).
Συμβολή του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν στην θεραπεία συγκεκριμένων παθήσεων.	Χαμηλή θέση ως προς την επισκεψιμότητα των ιαματικών πόρων στην Δυτική Μακεδονία, με συνεπαγόμενο τον χαμηλό βαθμό αναγνωσιμότητας του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν.
Διαθεσιμότητα λειτουργικής μονάδας εμφιάλωσης.	Προσφορά διαμονής μόνο σε μικρούς ξενώνες για τους επισκέπτες.
Τήρηση όλων των απαραίτητων μέτρων προστασίας και ασφάλειας.	Πλήρης απουσία υποδομών και εκμετάλλευσης του πόρου
Καλή προσβασιμότητα προς την γεώτρηση μέσω του δημοτικού, επαρχιακού και εθνικού οδικού δικτύου.	Πελάτες κυρίως άνω των 40 ετών, προερχόμενοι από την ευρύτερη περιοχή.
Κοντά σε αστικά κέντρα της Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας (Φλώρινα, Καστοριά, Κοζάνη, Έδεσσα, σύνορα Αλβανίας, σύνορα Βόρειας Μακεδονίας) σε χρόνο μικρότερο της 1 ώρας.	Απουσία σύνδεσης του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν με φυσιολατρικά μονοπάτια πιστοποιημένα ή μη.
Η ευνοϊκή θέση του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν μεταξύ των τριών αστικών κέντρων της Περιφέρειας (Γρεβενά – Κοζάνη – Καστοριά).	Η υφιστάμενη ανύπαρκτη αλληλεπίδραση του Ι.Φ.Π. με τα εγγύς συγκριτικά πλεονεκτήματα.
Ύπαρξη αξιόλογων οικοτουριστικών, φυσιολατρικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή (πχ Νυμφαίο, λίμνες κτλ.) και η συνεπαγόμενη δυνατότητα συγκρότησης τουριστικού προϊόντος.	Απουσία συντονισμένου επικοινωνιακού σχεδίου του φυσικού πόρου.
Καλή προσβασιμότητα των επισκεπτών σε υποδομές υγείας (1 κέντρο Υγείας στο Αμύνταιο, 1 Γενικό Νοσοκομείο και 21 περιφερειακά ιατρεία στην Φλώρινα).	
Σχεδιασμός και δημιουργία υποδομών από την αρχή, χωρίς αστοχίες και βάσει των νέων κανονισμών σχεδιασμού.	
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Η δραστηριοποίηση εθνικών φορέων στην προβολή του τουρισμού υγείας στον ευρωπαϊκό χώρο (π.χ. ΕΟΠΥΥ).	Απουσία εθνικής ταυτότητας ως προορισμός ιαματικού τουρισμού.
Η συνεχώς αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για υπηρεσίες υγείας – ευεξίας και κατ' επέκταση και ιαματικού τουρισμού.	Η ύπαρξη ανταγωνισμού στην ευρύτερη περιοχή των Περιφερειών Κεντρικής Μακεδονίας και Ηπείρου.
Η δυνατότητα αξιοποίησης εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων	Μετατόπιση των καταναλωτών σε κατανάλωση ποιοτικών προϊόντων υγείας.

και εργαλείων (π.χ. επικείμενη πρόσκληση του ΕΠΑΝΕΚ, Αναπτυξιακός Νόμος, κ.λπ.).	
Η παγκόσμια τάση για χρήση φυσικών προϊόντων στην αισθητική και φυσική ενδυνάμωση/ αποκατάσταση.	Μειωμένη πιστωτική ικανότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
Ύπαρξη Φορέων Στήριξης Ιαματικού Τουρισμού, Ενσωμάτωση των Ι.Φ.Π. σε εθνικά προγράμματα προβολής και προώθησης του ιαματικού τουρισμού.	Μείωση της επισκεψιμότητας λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης και της κρατούσας πανδημίας και της συνεπαγόμενης επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης της πελατειακής βάσης του κλάδου.
Η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου αναγνώρισης, λειτουργίας, διανομής και προστασίας των Ι.Φ.Π.	Σταδιακή και αργή συγκρότηση εθνικής στρατηγικής για τον ιαματικό τουρισμό και του τουρισμό υγείας – ευεξίας γενικότερα.
Η παρουσία μίας πληθώρας τουριστικών προορισμών και δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή μπορεί να ευνοήσει την προσέλκυση επισκεπτών.	Αδύναμη εξωστρέφεια των Ι.Φ.Π. ως προορισμοί για τους χρήστες αντίστοιχων υπηρεσιών του εξωτερικού.
Ισχυρή πολιτική βούληση της Δημοτικής Αρχής για την ανάπτυξη του Ι.Φ.Π.Ξ.Ν.	Η έλλειψη επενδυτικού ενδιαφέροντος για την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και των παρεχόμενων υπηρεσιών.
	Αδυναμία προσδιορισμού της τουριστικής τάσης μετά την covid-19 εποχή.
	Η παγκόσμια ενεργειακή κρίση απειλή για τα λειτουργικά κόστη των εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού.

Γ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

1. Αναπτυξιακές δυνατότητες

Στην Ενότητα Β που προηγήθηκε, έγινε η χρήση της ανάλυσης SWOT με στόχο την καταγραφή της υφιστάμενης αναπτυξιακής κατάστασης και των σχετικών τάσεων. Η ανάλυση διαιρέθηκε σε δύο επιμέρους βασικές ενότητες που αφορούσαν στα στοιχεία του εσωτερικού περιβάλλοντος (ενδογενή στοιχεία) με την καταγραφή των ισχυρών και αδύναμων σημείων καθώς και τα στοιχεία του εξωτερικού περιβάλλοντος (εξωγενή χαρακτηριστικά) που αφορούσαν στις υφιστάμενες απειλές και τις μη διερευνημένες ευκαιρίες.

Η ανάλυση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών της περιοχής μελέτης μαζί με τις ευκαιρίες και τις απειλές που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον του ευρύτερου χώρου, είχε ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση του πλαισίου πάνω στο οποίο θα καταρτιστεί το παρόν στάδιο της μελέτης που σχετίζεται με την οριοθέτηση των στόχων και των προτεραιοτήτων καθώς και με τον καθορισμό της προτεινόμενης αναπτυξιακής, προκειμένου να επιτευχθεί η συγκρότηση ενός οδικού χάρτη για την περαιτέρω ανάπτυξη του ιαματικού φυσικού πόρου.

1.1 Τάσεις – Προοπτικές Ανάπτυξης

Η ανάλυση των τάσεων της ελληνικής και διεθνούς αγοράς που πραγματοποιήθηκε στο κεφάλαιο 1.2 και των υπο-ενοτήτων του, στο Α Μέρος της μελέτης, οδήγησε σε ορισμένα βασικά συμπεράσματα τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια.

1.1.1 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό στην Ελληνική Αγορά

Ο ιαματικός τουρισμός έχει σημειώσει σημαντικά βήματα ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Αν και αυτή η μορφή τουρισμού ξεκίνησε από τα άτομα μέσης και τρίτης ηλικίας των οποίων ο πρωταρχικός σκοπός του ταξιδιού τους ήταν η θεραπεία μέσα από τις επαναλαμβανόμενες χρήσεις του ιαματικού φυσικού πόρου, η οποία και παραμένει, εντούτοις τα τελευταία χρόνια εξελίχθηκε σημαντικά.

Σήμερα, οι περισσότερες μονάδες λειτουργούν με τον παραδοσιακό τρόπο ως μονάδες ιαματικής θεραπείας. Ωστόσο, υπάρχει η τάση να αναβαθμίζουν τις εγκαταστάσεις τους, να εκσυγχρονίζουν τον εξοπλισμό τους και να εφαρμόζουν νέες μεθόδων προκειμένου να βελτιώσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους και να βελτιώσουν τη θέση τους στον ανταγωνισμό.

Παράλληλα υπάρχουν μονάδες που προσπαθούν να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα, περιλαμβάνοντας στις παροχές τους συμπληρωματικές υπηρεσίες πέρα από αυτές που σχετίζονται με τον ιαματικό φυσικό πόρο, με σκοπό να εξελιχθούν σε κέντρα ιαματικού τουρισμού που συνδυάζουν τη θεραπεία με την ψυχαγωγία με αποτέλεσμα ο ασθενής να αντιμετωπίζεται και ως τουρίστας.

Διαμορφώνεται λοιπόν μία τάση στην Ελληνική Αγορά που είναι η στροφή από τον κλασικό ιαματικό τουρισμό προς τον τουρισμό υγείας και ευεξίας γενικότερα (wellness και spa).

1.1.2 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η περιοχή μελέτης χαρακτηρίζεται από ένα εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον με αξιόλογες ιαματικές πηγές. Στην Περιφέρεια δύο ιαματικοί φυσικοί πόροι αξιοποιούνται, αυτός της Αμμουδάρας στον Δήμο Άργους Ορεστικού και αυτός της Κιβωτού Γρεβενών. Ωστόσο και στις δύο περιπτώσεις οι πόροι χρησιμοποιούνται μόνο για θεραπευτικούς σκοπούς καθώς δεν περιλαμβάνονται συμπληρωματικές υπηρεσίες ευεξίας και πρόληψης. Επιπλέον, οι μονάδες εκμετάλλευσης των Ι.Φ.Π. δεν διαθέτουν σύγχρονο εξοπλισμό για να εφαρμοστούν νέες μέθοδοι θεραπείας και δεν παρέχουν συμπληρωματικές υπηρεσίες (προγράμματα προληπτικής υγιεινής, βελτίωσης φυσικής κατάστασης, θεραπείες ομορφιάς, κ.λ.π.) με αποτέλεσμα να μην μπορούν να διευρύνουν τις ηλικιακές ομάδες του πελατολογίου τους αλλά και την περίοδο λειτουργίας τους.

Η ζήτηση είναι έντονα εποχική, κατά τη διάρκεια της λουτρικής περιόδου (Αύγουστο – Σεπτέμβριο), προτιμώνται περισσότερο από τον τοπικό πληθυσμό με τον μέσο όρο παραμονής των επισκεπτών να είναι σχεδόν δύο εβδομάδες ενώ οι χρήστες είναι κατά κύριο λόγο άτομα μέσης και τρίτης ηλικίας με τις γυναίκες να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό.

Συμπερασματικά, ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση των υφιστάμενων λειτουργουσών εγκαταστάσεων συνιστούν προφανή αναγκαιότητα προκειμένου αφενός να βελτιώσουν τις συνθήκες λειτουργίας τους και αφετέρου να δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη βιωσιμότητά τους, με την επέκταση και αναβάθμιση των υποδομών, το σχετικό εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών και τελικά τη βελτίωση της θέσης τους στον ανταγωνισμό.

1.1.3 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για την επισκεψιμότητα στην Ελληνική Αγορά και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Όσον αφορά την τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην Ελληνική Αγορά αναφορικά με την επισκεψιμότητα των λουτρικών μονάδων αυτή είναι πτωτική. Ο αριθμός των εισιτηρίων, σε εθνικό επίπεδο, για το χρονικό διάστημα από το 2005 έως το 2016 είναι πτωτικός της τάξης του 53,12%. Ωστόσο, το 2016, σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζεται αξιοσημείωτη αύξηση των εισιτηρίων ύψους 7,95% έναντι του 2015 και σημειώνεται η καλύτερη επίδοση της 5ετίας 2012 – 2016, αν και υστερεί ακόμη έναντι του 2011 και πολύ περισσότερο έναντι του 2005.

Σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, για τις εκάστοτε λειτουργούσες¹ πάντοτε μονάδες, προκύπτει ότι μεταξύ των ετών 2005 – 2007 υπάρχει μία σημαντική αύξηση του αριθμού των εισιτηρίων της, η οποία ανέρχεται σε 18%, ενώ από το 2008 άρχισε να μειώνεται ραγδαία και κυρίως από το 2012 και μετά, όπου η πτώση φτάνει το ποσοστό του 94,4% (το 2011 σταμάτησαν να λειτουργούν οι εγκαταστάσεις του ΙΦΠ Αγραπιδιάς). Τα επόμενα έτη σημειώνεται αύξηση με τα τελευταία έτη 2015 και 2016 να σημειώνεται μία σταθερότητα στα λίγο πάνω από τις 2.000 εισιτήρια.

Συμπερασματικά, οι τάσεις που προκύπτουν από την ανάλυση της επισκεψιμότητας των λουτρικών μονάδων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και Ελλάδος καθώς και ανά φορέα εκμετάλλευσης για τη περίοδο 2005 – 2016 είναι:

- ✓ Αξιοσημείωτη αύξηση των εισιτηρίων το 2016, συγκριτικά με το 2015, σε εθνικό επίπεδο σε ποσοστό 8% με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας να σημειώνει μία σταθερή τάση τα τελευταία χρόνια πάνω από τα 2.000 εισιτήρια.

¹ Το σύνολο των λουτρικών μονάδων είναι δύο (2) εκ των οποίων λειτουργεί η μία μονάδα και συγκεκριμένα το υδροθεραπετήριο της Αμμουδάρας ενώ τα λουτρά της Αγραπιδιάς σταμάτησαν να λειτουργούν από το 2011

- ✓ Η συνεχής συρρίκνωση της συμμετοχής των εισιτηρίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο σύνολο των εισιτηρίων σε εθνικό επίπεδο αφού μειώθηκε από το 1,10% (22.700 εισιτήρια) το 2006 σε 0,22% και 2.029 εισιτήρια το 2016.
- ✓ Η συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή των εισιτηρίων των δημοτικών επιχειρήσεων στο σύνολο όλων των εισιτηρίων που για το 2016 ανήλθε στο πολύ υψηλό ποσοστό του 72,65%.
- ✓ Η μικρότερη μείωση εισιτηρίων που εμφανίζουν οι δημοτικές επιχειρήσεις με ποσοστό 25,5%.
- ✓ Η εποχιακή ζήτηση στη διάρκεια του χρόνου με τις περισσότερες μονάδες να δέχονται τον κύριο όγκο του πελατολογίου τους κατά τη διάρκεια της λουτρικής περιόδου.

Όλα τα παραπάνω τεκμηριώνουν τη σταδιακή μείωση της συμμετοχής των μεσαίων εισοδημάτων στη συνολική επισκεψιμότητα και την παράλληλη διατήρηση της εξάρτησης των μονάδων από τα προγράμματα των ασφαλιστικών ταμείων.

1.1.4 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το ρόλο των ασφαλιστικών ταμείων και το Portal Τουρισμού Υγείας

Τα ασφαλιστικά ταμεία (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΥΠΕΘΑ, Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών & Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας) συνέβαλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη της λουτροθεραπείας στην Ελλάδα, καθώς παρείχαν προγράμματα λουτροθεραπείας και θεραπευτικού τουρισμού, βάσει επιδομάτων σε δικαιούχους. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, το ύψος του επιδόματος υφίσταται συνεχή μείωση γεγονός που έχει επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό την επισκεψιμότητα των μονάδων ιαματικής θεραπείας αν και ταυτόχρονα το επίδομα είναι αυτό διατηρεί την όποια ζήτηση σε αυτές τις παραδοσιακές μονάδες ιαματικής θεραπείας..

Σε αυτό το πλαίσιο, αποφασιστικό ρόλο στη διασύνδεση όλων των παρόχων τουρισμού υγείας με τους επισκέπτες – τουρίστες άλλων χωρών αλλά και την έμμεση προβολή τους σε δυνητικούς πελάτες της ευρωπαϊκής αγοράς, θα παίξει η ολοκλήρωση του portal Τουρισμού Υγείας του ΕΟΠΥΥ (www.mtgreece.org). Στο portal αυτό μπορούν να ενταχθούν όλες οι μονάδες εκμετάλλευσης των ΙΦΠ, αρκεί να έχουν πάρει την αναγνώριση από το κράτος, των θεραπευτικών τους ενδείξεων και του τρόπου χρήσης των φυσικών πόρων καθώς και να διαθέτουν το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας (προδιαγραφές λειτουργίας στην υπ' αριθμό απόφαση 2704/22.02.2018).

1.1.5 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το προφίλ των Ελλήνων τουριστών

Από την παράθεση στοιχείων που έγινε στο Α Μέρος της μελέτης και βασίστηκε σε έρευνα² που πραγματοποιήθηκε το 2018 προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- ✓ Το 56% των ερωτώμενων της έρευνας δεν έχει επισκεφθεί ποτέ ιαματικά λουτρά.
- ✓ Από αυτούς το 50% απάντησε ότι δεν έτυχε ή δεν χρειάστηκε να τα επισκεφθεί.
- ✓ Ωστόσο το 63% σκέφτεται να τα επισκεφθεί στο μέλλον.
- ✓ Από αυτούς που έχουν επισκεφθεί ιαματικά λουτρά τα ποσοστά ανδρών και γυναικών είναι περίπου τα ίδια, εκ των οποίων οι περισσότεροι είναι ηλικίας 35-44 και ακολουθούν οι 65+, 55-64, 17-34 και 45-54.
- ✓ Το επίπεδο εκπαίδευσης αυτών είναι κυρίως πτυχιούχοι, διδακτορικοί/μεταδιδακτορικοί και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου, λυκείου και δημοτικού.

² «Πανελλαδική Έρευνα Κοινού για τα Ιαματικά Λουτρά-Σεπτέμβριος 2018», ΣΔΙΠΕ

- ✓ Το 46% προτιμά να επισκέπτεται τα ιαματικά λουτρά την περίοδο Αύγουστο-Σεπτέμβριο, το 21% τον Οκτώβριο-Δεκέμβριο, το 15% τον Απρίλιο-Ιούνιο και το 9% Ιανουάριο-Μάρτιο.
- ✓ Το 70% προτιμά να επισκέπτεται τα λουτρά για λόγους αναψυχής ενώ το 45% για θεραπευτικούς λόγους.
- ✓ Για την επίσκεψη σε μία λουτρική μονάδα το 52% λαμβάνει υπόψη του το οικονομικό κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, το 42% την γεωγραφική του εγγύτητα, το 32% τα μέσα πρόσβασης και το 31% τις εγκαταστάσεις των λουτρών.
- ✓ Σχετικά με τις παροχές των λουτρών, το 51% θα επιθυμούσε να παρέχεται ξενοδοχειακή υποδομή, το 49% ιατρική υποστήριξη, το 44% υπηρεσίες φυσιοθεραπείας, το 39% υπηρεσίες ευεξίας και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες, το φαγητό, tours, υπηρεσίες αισθητικής και αγροτουριστικές δραστηριότητες.
- ✓ Το 64% δηλώνει λίγο ή και καθόλου ενημερωμένο για τις ιαματικές πηγές της Ελλάδας και το 70% λίγο ή και καθόλου ενημερωμένο για τις υπηρεσίες των λουτρών.
- ✓ Ο μέσος όρος της τιμής που είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για μία επίσκεψη σε μία λουτρική μονάδα είναι 12ευρώ.
- ✓ Ο μέσος όρος παραμονής που είναι διατεθειμένοι να μείνουν για λουτροθεραπεία είναι 5 ημέρες.

Συμπληρωματικά, το οικονομικό κόστος των δαπανών για λουτροθεραπεία (συμπεριλαμβανομένου και του συνολικού κόστους ταξιδιού και διαμονής) αφορά σε δαπάνη που βρίσκεται στην αρχή της λίστας των περικοπών που έχει κάνει ο Έλληνας καταναλωτής λόγω του περιορισμού της αγοραστικής του δύναμης εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Δεδομένου ότι τα ιαματικά λουτρά προσελκύουν στο μέγιστο βαθμό Έλληνες επισκέπτες (εκτιμήσεις αναφέρουν ότι το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 98%, εύλογα προκύπτει ότι κρίσιμη παράμετρος για την επισκεψιμότητα των λουτρών αποτελεί το διαθέσιμο εισόδημα και κατ' επέκταση η αγοραστική δύναμη των Ελλήνων καταναλωτών.

1.1.6 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τον ιαματικό τουρισμό και τον τουρισμό ευεξίας στη Διεθνή Αγορά

Ο ιαματικός τουρισμός στη διεθνή αγορά είναι σημαντικά ανεπτυγμένος και στηρίζεται εκτός από την προσφορά υπηρεσιών που σχετίζονται με τον ιαματικό φυσικό πόρο και σε σύγχρονες μορφές υπηρεσιών spa που παρέχονται παράλληλα ως συμπληρωματικές υπηρεσίες. Αυτή η τάση είχε ως αποτέλεσμα την εξέλιξη του ιαματικού τουρισμού σε μία σύγχρονη μορφή τουρισμού, τον τουρισμό ευεξίας ο οποίος απαιτεί μεγαλύτερη εξειδίκευση και παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών, με επέκταση δραστηριοτήτων και με τη χρήση νέων τεχνολογιών, που προστέθηκαν στα παραδοσιακά ιαματικά λουτρά. Σε αυτό το πλαίσιο, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί μονάδες εντός ξενοδοχειακών μονάδων, σε οργανωμένες εγκαταστάσεις ειδικών προδιαγραφών, από ιδιωτικές κυρίως επενδύσεις, που απασχολούν εξειδικευμένο προσωπικό παρέχοντας υπηρεσίες υψηλής ποιότητας όπως χαλαρωτικό & αθλητικό μασάζ, υπηρεσίες ρεφλεξολογίας, αισθητικής, αρωματοθεραπείας, βοτανοθεραπείας, φυσικοθεραπείας υπηρεσίες βελτίωσης της φυσικής κατάστασης καθώς και προγράμματα προληπτικής υγιεινής.

Αυτό αποτυπώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο στα πιο πρόσφατα στοιχεία του Global Wellness Institute, σύμφωνα με τα οποία τα έσοδα από τον παγκόσμιο τουρισμό ευεξίας αυξήθηκαν κατά 14% από το 2013 έως το 2015 με 563 δις δολάρια, με τα έσοδα από τις θερμές ιαματικές πηγές να φτάνουν τα 51 δις δολάρια.

1.1.7 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για το προφίλ των ξένων τουριστών

Τα συμπεράσματα για το προφίλ των ξένων τουριστών στηρίχθηκαν σε ευρωπαϊκή έκθεση για το προφίλ των ευρωπαϊκών τουριστών υγείας και ευεξίας, όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε στην Ενότητα Α της μελέτης, και είναι:

- Οι δύο πρώτες ομάδες, που καταλαμβάνουν και το 50% της συγκεκριμένης κατηγοριοποίησης, είναι άτομα με εμπειρία στον τουρισμό ευεξίας, με ενδιαφέρον για συμπληρωματικές υπηρεσίες πέρα των ιαματικών, που αναζητούν την αναψυχή, με ενδιαφέρον για οφέλη έναντι της γήρανσης.
- Αναζητούν υψηλά επίπεδα ποιότητας (καθαριότητα, ασφάλεια, καλά διατηρημένες υποδομές, άνετα δωμάτια, ενημερωμένο και έμπειρο προσωπικό παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους τομείς της υγείας και της ευεξίας).
- Αναζητούν την ευελιξία όσον αφορά στην πολιτική των κρατήσεων αλλά και στην επιλογή των υπηρεσιών που θα χρησιμοποιήσουν.
- Αναζητούν υγιεινό φαγητό και υποδομές σωματικής άσκησης λόγω της συνειδητοποίησης που έχουν σε θέματα υγείας
- Αναζητούν αυθεντικές και παραδοσιακές θεραπείες.
- Αναζητούν την σωματική άσκηση και ιδιαίτερα αυτή που εφαρμόζεται στο φυσικό περιβάλλον, όπως ποδηλασία, τρέξιμο αλλά και για εξορμήσεις σε περιοχές πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.

Προκύπτει λοιπόν ότι η προσέλκυση ξένων τουριστών προϋποθέτει υποδομές υψηλών προδιαγραφών και παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.

1.1.8 Συμπερασματικές προσεγγίσεις για τις υποδομές στήριξης τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η καταγραφή των υποδομών στήριξης του τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας που πραγματοποιήθηκε στο Α Μέρος της μελέτης, οδήγησε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων σε ποσοστό 6% (2018-2020)
- Μείωση του αριθμού των δωματίων σε ποσοστό 4% (2018-2020)
- Σταθερή η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, χωρίς σημαντικές βελτιώσεις που αντανακλάται στην σταθερότητα όλων των κατηγοριών 1,2, 3, 4 και 5* (2018-2020)
- Μείωση των αφίξεων εσωτερικού σε ποσοστό 71% (2016-2020)
- Μείωση των αλλοδαπών επισκεπτών σε ποσοστό 78% (2016-2020)
- Μείωση των διανυκτερεύσεων σε ποσοστό 56% (2016-2020)
- Μείωση των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών σε ποσοστό 56% (2016-2020)

Αν και τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζουν μία σημαντική πτωτική τάση του τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι μεγάλο ρόλο διαδραμάτισαν οι εξελίξεις με την πανδημία του 2019, η οποία οδήγησε στην συρρίκνωση του τουρισμού σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Πρέπει να τονιστεί ότι τα διαθέσιμα στοιχεία που υπάρχουν και αφορούν την περίοδο 2016-2018 δείχνουν ότι παρουσιάστηκε μία μικρή αλλά σταθερή αύξηση της τουριστικής κίνησης εκείνο το διάστημα που ανετράπη σημαντικά λόγω του Covid-19 οδηγώντας στα παραπάνω πτωτικά ποσοστά.

1.2 Προσδιορισμός ζώνης αλληλεπίδρασης με το τοπικό / περιφερειακό τουριστικό προϊόν

Στην Ενότητα Α της μελέτης επιχειρήθηκε ο προσδιορισμός της «αλληλεπίδρασης» μεταξύ του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και του ιαματικού τουρισμού, ουσιαστικά του εντοπισμού του βαθμού και του τρόπου με τον οποίο οι τουριστικοί πόροι της περιοχής βρίσκονται σε αλληλεπίδραση με έναν ιαματικό φυσικό πόρο και αντίστροφα. Η έρευνα διενεργήθηκε υπό το πρίσμα ενός εν δυνάμει επισκέπτη και περιελάμβανε εκτεταμένη έρευνα στο διαδίκτυο λαμβάνοντας υπόψη και σημαντικούς παράγοντες των χαρακτηριστικών τους όπως η τυπολογία των πελατών, οι λόγοι για τους οποίους πραγματοποιούνται επισκέψεις στην περιοχή και οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν, η προβολή της περιοχής, υπό την έννοια της ύπαρξης δυνατοτήτων χρήσης διαφορετικών τουριστικών προϊόντων, η χρονοαπόσταση μεταξύ των τουριστικών πόρων και η κατάσταση – ασφάλεια του οδικού δικτύου.

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την συγκεκριμένη ανάλυση είναι τα ακόλουθα:

- Δεν υφίστανται ελκτικές δυνάμεις μεταξύ τουριστικών πόρων της περιοχής και του φυσικού πόρου Ξινού Νερού
- Από τα πρωτοεμφανιζόμενα καταλύματα στις μηχανές αναζήτησης κανένα δεν κάνει αναφορά στον ιαματικό πόρο Ξινού Νερού
- Γίνεται αναφορά του ΙΦΠ Ξινού Νερού στον διαδικτυακό τόπο Visit Amyntaio (<https://www.visitamyntaio.com/>) και στην ιστοσελίδα του Δήμου Αμυνταίου
- Υπάρχουν σημαντικοί τουριστικοί πόροι στην ευρύτερη περιοχή σε απόσταση 20' – 25' λεπτών από τον προστατευόμενο παραδοσιακό οικισμό του Νυμφαίου, τα αστικά κέντρα Φλώρινας, Καστοριάς και Γρεβενών και τους αντίστοιχους πολιτιστικούς τους χώρους
- Οι επισκέπτες της περιοχής δεν έχουν επαρκή πληροφόρηση για τον ιαματικό φυσικό πόρο και για τους λοιπούς τουριστικούς προορισμούς της περιοχής

1.3 Εντοπισμός και διαμόρφωση κριτηρίων - προϋποθέσεων ανάπτυξης δραστηριοτήτων

Οι προϋποθέσεις που ελέγχονται για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης της θερμαλιστικής μονάδας σε κάθε θέση, αφορούν σε ενότητες χαρακτηριστικών που συνυπολογίζονται και εξειδικεύονται ως εξής:

- Είδος πόρου/ ιδιότητες / δυναμικότητα
- Χαρακτηριστικά θέσης
- Τουριστική δραστηριότητα/δυναμικότητα της ευρύτερης περιοχής (άμεση/ευρύτερη)
- Δυνατότητα συνδυασμού με άλλες δραστηριότητες
- Πελατειακή βάση
- Θεσμικό πλαίσιο/περιορισμοί

1.3.1 Είδος πόρου και δυνατότητες

Το είδος του ιαματικού φυσικού πόρου της πηγής Ξινού Νερού είναι το νερό. Η πηγή βρίσκεται εντός της Δημοτικής Ενότητας Αμυνταίου του Δήμου Αμυνταίου της ΠΕ Φλώρινας. Την εκμετάλλευση της πηγής την έχει αναλάβει η «ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ» η οποία παράλληλα δραστηριοποιείται στην εμφιάλωση και πώληση του νερού υπό τη μορφή ανθρακούχου νερού, αναψυκτικών και χυμών από ανεξάρτητη γεώτρηση.

Με βάση τα συμπεράσματα της εκπονηθείσας υδρογεωλογικής μελέτης για την γεώτρηση στην θέση με γεωγραφικές συντεταγμένες ΕΓΣΑ '87: Χ= 298056,482 και Υ= 4506062,807, το νερό της γεώτρησης

πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισής του ως ιαματικού, με υδροχημικό τύπο: «**Ψυχρό - Μεσομεταλλικό - Όξινο - Ανθρακούχο - Ασβεστούχο - Οξυανθρακούχο Ιαματικό Νερό**».

Ιαματικές ιδιότητες: Ποσιθεραπεία για παθήσεις του γαστρεντερικού και του ουροποιητικού συστήματος και λουτροθεραπεία.

Αντενδείξεις: Η λουτροθεραπεία σε νερό πλούσιο σε CO₂ αντενδείκνυται σε περιπτώσεις μεγάλης καρδιακής υπέρτασης, δερματικών ελκών, πρόσφατου εμφράγματος του μυοκαρδίου, στένωση της μιτροειδούς βαλβίδας, παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος, που συνοδεύονται από υπερκαπνία και σε περιπτώσεις αγγειακών εγκεφαλικών παθήσεων.

1.3.2 Χαρακτηριστικά θέσης

Ο ιαματικός φυσικός πόρος Ξινού Νερού εντοπίζεται σε θέση περίπου νοτιοδυτικά του οικισμού του Ξινού Νερού, στην τοποθεσία «Ποϊρό». Η γεώτρηση βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή στα ΒΔ όρια της λεκάνης Αμυνταίου – Αναργύρων στους ανατολικούς πρόποδες του όρους Βέρνον, και ειδικότερα σε εκτός σχεδίου περιοχή, ιδιοκτησίας της «ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ». Η έκταση βρίσκεται σε αγροτική περιοχή κυρίως με μονοετείς καλλιέργειες και δευτερευόντως δενδρώδεις, ενώ στα βορειοδυτικά εκτείνεται χέρσα έκταση στρατιωτικών εγκαταστάσεων (πεδίο βολής Ξινού Νερού). Στα ανατολικά και σε απόσταση 50 μ. περίπου διέρχεται ρέμα. Βρίσκεται σε απόλυτο υψόμετρο +668 m και εντός περιφραγμένης έκτασης επιφάνειας 665 τμ. περίπου. Κοντινότεροι οικισμοί είναι οι οικισμοί της Π.Ε. Φλώρινας, Ξινό Νερό (1,5 χιλ/τρο), Φανός (2,10 χιλ/τρα), Ροδώνας (3,5 χιλ/τρα), Πεδινό (5,0 χιλ/τρα) και Αμυνταίου (6,0 χιλ/τρα).

1.3.2.1 Χρονοαπόσταση

Η πρόσβαση στον ιαματικό φυσικό πόρο Ξινού Νερού γίνεται με αγροτική οδό μήκους 520 μ. μέσω της Δημοτικής οδού Ξινού Νερού – Φανού. Η δε σύνδεση του με το ευρύτερο δίκτυο επαρχιακό και Εθνικό γίνεται μέσω της Εθνικής οδού Πτολεμαΐδας – Φλώρινας και της Επαρχιακής οδού Αμυνταίου Καστοριάς. Σχετικά με την χρονοαπόσταση του ιαματικού φυσικού πόρου από σημαντικούς πόλους της περιοχής αυτής αναλύεται ως εξής:

- Πτολεμαΐδα 20΄
- Φλώρινα 30΄
- Έδεσσα 40΄
- Κοζάνη 40΄
- Καστοριά 55΄
- Γρεβενά 60΄
- Μεθοριακός σταθμός Νίκης (Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία) 35΄
- Μεθοριακός σταθμός Κρυσταλοπηγής (Ελλάδα – Αλβανία) 75΄

1.3.2.2 Δυναμικότητα της ευρύτερης περιοχής

Στην παρούσα μελέτη, για τον υπολογισμό της δυναμικότητας της ευρύτερης περιοχής λήφθηκε υπόψη ο πληθυσμός της περιοχής σε ακτίνα χρονοαπόστασης περίπου 60΄. Βάσει αυτής της χρονοαπόστασης, υπολογίζεται ο πληθυσμός των 6 Περιφερειακών Ενοτήτων (Γρεβενών, Καστοριάς, Φλώρινας, Κοζάνης, Πέλλας και Ημαθίας), ο οποίος ανέρχεται σε **543.008** μόνιμους κατοίκους για το 2020, σύμφωνα με την έκθεση του ΙΝΣΕΤΕ (2021).

Πίνακας 3: Μόνιμος πληθυσμός οριοθετημένης περιοχής (ακτίνα χρονοαπόστασης 60') το 2020

Περιφερειακή Ενότητα	Μόνιμος πληθυσμός 2020
Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	30.629
Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	46.071
Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ	49.153
Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ	138.817
Π.Ε. ΠΕΛΛΑΣ	136.549
Π.Ε. ΗΜΑΘΙΑΣ	141.789
ΣΥΝΟΛΟ	543.008

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Αντίστοιχα, ο συνολικός αριθμός επισκεπτών της εν λόγω ευρύτερης περιοχής (ακτίνα χρονοαπόστασης 60') ανέρχεται σε **224.385** (ΙΝΣΕΤΕ, 2021).

Πίνακας 4: Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφερειακή Ενότητα (ακτίνα χρονοαπόστασης 60') το 2020

Περιφερειακή Ενότητα	Αλλοδαποί 2020	Ημεδαποί
Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ	986	7.732
Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	4.406	29.317
Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ	897	23.197
Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ	11.918	61.597
Π.Ε. ΠΕΛΛΑΣ	3.470	55.585
Π.Ε. ΗΜΑΘΙΑΣ	4.871	20.409
ΣΥΝΟΛΟ	26.548	197.837
	224.385	

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

1.3.2.3 Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά ευρύτερης περιοχής

Η ευρύτερη περιοχή των του ιαματικού φυσικού πόρου και της γεώτρησης εμπίπτει αναπτυξιακά στην «αγροτική περιοχή» της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Εντάσσεται στο οικιστικό δίκτυο που είναι εξαρτημένο από τον οικισμό του Αμυνταίου και κατ'επέκταση της Φλώρινας. Τα έργα υποδομής που έχουν πρόσφατα ολοκληρωθεί με κυρίαρχο την Εγνατία οδό και τους κάθετους άξονες, βελτιώνουν την σύνδεση της περιοχής με τους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας, και άρουν τον απομονωμένο χαρακτήρα της Περιφέρειας αλλά και της θέσης του πόρου.

Οι παραγωγικές δραστηριότητες της περιοχής (γεωργία, κτηνοτροφία) ρυθμίζονται με βάση το ισχύον ανά τομέα θεσμικό πλαίσιο, και είναι δυνατόν να είναι συμβατές με την τουριστική δραστηριότητα. Ο γεωργοκτηνοτροφικός χαρακτήρας των ημιορεινών και ορεινών τμημάτων της περιφέρειας τείνει να εμπλουτισθεί, λόγω του αξιόλογου φυσικού περιβάλλοντος, με την ήπια τουριστική δραστηριότητα με κύριο προσανατολισμό στον εναλλακτικό τουρισμό. Το σύνολο των θεσμοθετημένων κατευθύνσεων του χωροταξικού σχεδιασμού για την περιοχή συγκλίνει στην ανάπτυξη τοπικών πολυθεματικών

πόλων/δικτύων που θα στηρίζουν την οικονομία του τόπου μέσω πολυαπασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και τον τομέα του ήπιου τουρισμού.

1.3.3 Τουριστική δραστηριότητα/δυναμικότητα της ευρύτερης περιοχής (άμεση/ευρύτερη)

Σύμφωνα με στοιχεία του 2020, ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων στην ΠΕ Φλώρινας ανέρχεται σε 24.094 ενώ ο προσδιορισμός του συνόλου των επισκεπτών στην περιοχή του Αμυνταίου δεν είναι γνωστός.

Όσον αφορά την τουριστική υποδομή της ΠΕ Φλώρινας, σύμφωνα με το ΙΝΣΕΤΕ (2021), αυτή καταγράφεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 5: Ξενοδοχειακό Δυναμικό ΠΕ Φλώρινας 2020

Ξενοδοχειακό Δυναμικό ΠΕ Φλώρινας 2020						
2020	5*	4*	3*	2*	1*	ΣΥΝΟΛΟ
Μονάδες	1	3	17	10	2	33
Δωμάτια	38	59	343	136	43	619
Κλίνες	82	132	715	281	124	1.334

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

Πίνακας 6: Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων (2019) και Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων (2018) ΠΕ Φλώρινας

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ΠΕ Φλώρινας 2019					
2020	4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Μονάδες	4	8	11	3	26
Δωμάτια	26	57	67	14	164
Κλίνες	60	131	159	33	383
Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων ΠΕ Φλώρινας 2018					
ΜΟΝΑΔΕΣ		ΔΩΜΑΤΙΑ		ΚΛΙΝΕΣ	
11		22		85	

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ, 2021

1.3.4 Δυνατότητα συνδυασμού της ποσιθεραπείας με άλλες δραστηριότητες

Δεδομένου του αξιόλογου φυσικού περιβάλλοντος, η ευρύτερη περιοχή παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για φυσιολατρικές δραστηριότητες (πεζοπορίες, περιήγηση σε μνημεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, μύλοι, γεφύρια, κ.α.) παράγοντας όμως που δεν έχει αξιοποιηθεί, για την τόνωση της τοπικής οικονομίας. Με βάση την ακτίνα επιρροής χρονοαπόστασης 60', η αξιοποίηση του ιαματικού φυσικού πόρου Ξινού Νερού μπορεί να ενισχύσει ποιοτικά το τουριστικό προϊόν της ζώνης αυτής της Περιφέρειας σε συνδυασμό με λουιπές μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

1.3.4.1 Γεωτουρισμός

Στην Ευρώπη, η ιδέα των γεωπάρκων και γενικότερα της διατήρησης της γεωκληρονομιάς είναι αρκετά διαδεδομένη. Ο γεωτουρισμός είναι μία μορφή ορεινού τουρισμού. Περιλαμβάνει επισκέψεις σε εθνικά πάρκα, σε γεωμορφές, σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και σε σπάνια και σημαντικά γεωλογικά/γεωγραφικά περιβάλλοντα. Στην ευρύτερη περιοχή που συγκεντρώνει το

παγκόσμιο ενδιαφέρον των γεωλόγων, έχει ιδρυθεί ο Φορέας Γεωπάρκου Τηθύος Γρεβενών-Κοζάνης που σκοπεύει στην ένταξή του στο Ευρωπαϊκό δίκτυο Γεωπάρκων.

Ο γεωτουρισμός είναι ένα μέσο για την απόλαυση της άγριας φύσης και του ανέγγιχτου ζωντανού φυσικού περιβάλλοντος. Η ευρύτερη περιοχή προσφέρει το ιδανικό σκηνικό για αυτό το είδος του τουρισμού. Η δημιουργία του Γεωπάρκου θα αναβαθμίσει τις τεχνικές και τουριστικές υποδομές, θα δημιουργήσει δίκτυα διαδρομών και θα ενισχύσει την επισκεψιμότητα της περιοχής. Χαρακτηριστικές θέσεις γεωλογικού ενδιαφέροντος της ευρύτερης περιοχής είναι τα «Μπουχάρια – Νοχτάρια» της Π.Ε. Κοζάνης, το Φαράγγι Σερβίων.

1.3.4.2 Πολιτιστικός Τουρισμός

Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της ευρύτερης περιοχής είναι:

- Ο αρχαιολογικός χώρος στο λόφο "Γκράτιστα" (ελληνιστικός οικισμός),
- Ο αρχαιολογικός χώρος στον λόφο Αγίου Παντελεήμονα,
- Ο αρχαιολογικός χώρος περιοχής "Κούλα" στο λόφο του Αγίου Παντελεήμονα,
- Ο ανεμόμυλος στον Άγιο Παντελεήμονα,
- Το πυργόσπιτο στον Άγιο Παντελεήμονα,
- Το αρχαίο νεκροταφείο στον Άγιο Παντελεήμονα,
- Το κτίριο Α' Δημοτικού Σχολείου Αμυνταίου,
- Ο Ι. Ναός Αγίου Νικολάου στις Πέτρες

Σε μικρή απόσταση βρίσκεται ο παραδοσιακός οικισμός του Νυμφαίου και επίσης πολλοί χώροι πολιτιστικού ενδιαφέροντος στην πόλη της Φλώρινας και της Καστοριάς.

1.3.4.3 Οικοτουριστικές δραστηριότητες

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ευρύτερη περιοχή του Δήμου Αμυνταίου προσφέρει πολλές ευκαιρίες για οικοτουρισμό, μία μορφή τουρισμού που στηρίζεται στους φυσικούς πόρους μιας περιοχής (βουνά, ποτάμια, λίμνες, κ.λ.π.) και συνδέεται με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στη φύση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Επίσης η περιοχή ενδείκνυται και για οιοτουρισμό.

1.3.4.4. Τουρισμός πόλης (City Break)

Ο τουρισμός πόλης είναι μία ανερχόμενη τάση, και αφορά ανθρώπους που επιδιώκουν μια βαθύτερη γνωριμία με τον πολιτισμό, την πραγματική ζωή, τον ρυθμό και τον αληθινό χαρακτήρα μιας πόλης. Λόγω της σχετικά μικρής απόστασης από την πόλη της Φλώρινας, της Κοζάνης και της Καστοριάς είναι δυνατή η ένταξη του ιαματικού φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν των τριών αυτών πόλεων.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο πόρος αυτό μπορεί να αλληλεπιδράσει με το τουριστικό προϊόν της ευρύτερης περιοχής εφόσον καταφέρουν να διευρύνουν και να προσελκύσουν και διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες. Με αυτόν τον τρόπο θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ταυτόχρονα θα επωφελούνται από αυτήν καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου.

1.3.5 Πελατειακή βάση υφιστάμενης μονάδας

Δεν υπάρχει εγκατεστημένη μονάδα ποσιθεραπείας (ΜΙΘ) για την αξιοποίηση του ιαματικού φυσικού πόρου. Ο φυσικός πόρος άλλων γεωτρήσεων της περιοχής αντίστοιχων χαρακτηριστικών, αξιοποιείται

με την εμφιάλωση και εμπορία του ανθρακούχου νερού «ΞΥΝΟ ΝΕΡΟ» το οποίο κυκλοφορεί στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας.

1.3.6 Θεσμικό πλαίσιο/ περιορισμοί

1.3.6.1. Όροι δόμησης

Η θέση της Γεώτρησης βρίσκεται εκτός οικισμών και εκτός σχεδίου πόλης και η δόμηση διέπεται από το ΠΔ 24/5/1985 (ΦΕΚ 270Δ/85) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα. Επίσης, για την περιοχή δεν έχουν καθορισθεί χρήσεις γης μέσω έγκρισης Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΓΠΣ) ή Σχεδίου Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ).

1.3.6.2 Ειδικό όροι προστασίας περιβάλλοντος

Η έκταση της Γεώτρησης δεν εμπίπτει σε καμία από τις προστατευόμενες περιοχές περιβάλλοντος (NATURA 2000, Τοπία Ιδιαίτερου φυσικού Κάλλους –ΤΙΦΚ, Εθνικό Δρυμό ή περιοχές RAMSAR) και στην άμεσα περιβάλλουσα περιοχή της, δεν υπάρχουν οικισμοί ή τμήματα τους που προστατεύονται λόγω του ιδιαίτερου πολεοδομικού, αισθητικού, ιστορικού, λαογραφικού και αρχιτεκτονικού τους χαρακτήρα, ούτε χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί. Επίσης, εντός της έκτασης ή στο άμεσο περιβάλλον της, δεν υπάρχουν κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι ή μνημεία. Εντός του οικισμού Ξινού Νερού υπάρχει το κηρυγμένο μνημείο «Κτίριο Δημοτικού Σχολείου» του 1910 (ΦΕΚ 635/Β/1988-08-30). Τέλος, σύμφωνα με τα στοιχεία του αναρτημένου Δασικού χάρτη (<https://gis.ktimanet.gr/gis/forestsuspension>) η περιφραγμένη έκταση δεν είναι δασική.

Με βάση τα πορίσματα της υδρογεωλογικής μελέτης που συντάχθηκε στα πλαίσια της διαδικασίας αναγνώρισης του φυσικού πόρου (Γαβριηλίδης Γεώργιος, Ναγκούλης Αθανάσιος, 2022) καθορίζονται δύο Ζώνες Προστασίας, Ζώνη Ι (Ζώνη Υδροληψίας), Ζώνη ΙΙ (Μικροβιολογικής Προστασίας) στις οποίες τίθενται περιορισμοί που αφορούν στις ανθρώπινες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την ρύπανση ή την μόλυνση των νερών (των ιαματικών πηγών) ή την ελάττωση της παροχής των πηγών.

Η Ζώνη Ι (απόλυτης προστασίας) ταυτίζεται με τον περιφραγμένο χώρο, όπου χωροθετείται η γεώτρηση. Στην Ζώνη αυτή επιτρέπονται μόνον οι εργασίες που σχετίζονται με το έργο υδρομάστευσης (συντηρήσεις, μετρήσεις, αναλύσεις) και την ασφαλή απόληψη του νερού.

Στη Ζώνη ΙΙ (Ζώνη Ελεγχόμενης Προστασίας) που επεκτείνεται 1.000 μ. ανάντη και εκατέρωθεν (ζώνη τροφοδοσίας) και 500 μ. κατόντη αυτής, δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση και λειτουργία δραστηριοτήτων που συνδέονται με ρυπαντικά φορτία, που δύνανται να επηρεάσουν τα Υπόγεια Υδατικά Συστήματα (ΥΥΣ) και δραστηριότητες για τις οποίες ακόμη και μετά την επεξεργασία των αποβλήτων τους υπάρχει κίνδυνος για μικροβιακή μόλυνση ή/και για ρύπανση από άλλες κατηγορίες ρυπαντικών φορτίων. Επισημαίνεται ότι εντός της Ζώνης ΙΙ :

- Δεν υπάρχει απαγόρευση για την εγκατάσταση δραστηριοτήτων που αφορούν εμφιάλωση νερού.
- Επιτρέπεται η δραστηριότητα που αφορά τις εγκαταστάσεις Υδροθεραπείας και συνοδές αυτών εγκαταστάσεις, όπως περιγράφονται στην 6η Κατηγορία δραστηριοτήτων «Τουριστικές εγκαταστάσεις» της ΚΥΑ 37674 ΦΕΚ 2471/Β/2016.
- Απαγορεύεται η κατασκευή νέων γεωτρήσεων για άλλη χρήση πλην της Ύδρευσης, της Ιαματικής χρήσης και της εμφιάλωσης. Επιτρέπεται μόνο αντικατάσταση υφιστάμενων έργων υδροληψίας.

1.4 Προσδιορισμός μέτρων πολιτικής ανάπτυξης και διαχείρισης

Η αξιολόγηση της κατάστασης των υφιστάμενων υποδομών και του ευρύτερου περιβάλλοντος που πραγματοποιήθηκε στην Ενότητα Α της μελέτης, αποτελεί την βάση για τον προγραμματισμό των δράσεων και ενεργειών, τις οποίες θα επιλέξει ο φορέας διαχείρισης, ώστε ο ιαματικός φυσικός πόρος να τοποθετηθεί ανταγωνιστικά στην αγορά του ιαματικού τουρισμού.

Οι παράγοντες που θα καθορίσουν την πολιτική ανάπτυξης και διαχείρισης του ιαματικού φυσικού πόρου Ξινού Νερού συνοψίζονται στα εξής:

- Τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής, που καθορίζονται από τον αγροτοκτηνοτροφικό χαρακτήρα της, με αδύναμες προς το παρόν, τάσεις ενσωμάτωσης δραστηριοτήτων αγροτουρισμού και οικοτουρισμού.
- Η σχετικά κεντροβαρική θέση του φυσικού πόρου στο οικιστικό δίκτυο της Δυτικής Μακεδονίας.
- Τα έργα υποδομής που έχουν πρόσφατα ολοκληρωθεί με κυριότερο την διάνοιξη της Εγνατίας Οδού, βελτιώνουν την σύνδεση της περιοχής με τους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας.
- Η έλλειψη τουριστικών υποδομών κλίμακας στην ευρύτερη περιοχή και το γεγονός ότι η θέση του πόρου δεν εμπίπτει εντός αναπτυγμένων ή υπό ανάπτυξη τουριστικών περιοχών.
- Η ευρύτερη περιοχή διαθέτει αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον που την καθιστά κατάλληλη για ένταξη σε δίκτυο οικοτουριστικών δραστηριοτήτων συμβατών με την λουτροθεραπεία.
- Η έκταση του πόρου, δεν εμπίπτει εντός προστατευόμενων περιοχών περιβαλλοντικής αξίας (NATURA 2000, ΤΙΦΚ, κ.λ.π).
- Η θέση του φυσικού πόρου στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής, θέτει το πλαίσιο του εύρους των παρεμβάσεων και του ανεκτού βαθμού αλλοίωσης του.
- Οι περιορισμοί που αφορούν στην προστασία του φυσικού πόρου και καθορίζουν τις επιτρεπόμενες χρήσεις και λοιπούς περιορισμούς πέριξ των υφιστάμενων γεωτρήσεων.
- Η απουσία υποδομών εγκαταστάσεων ποσιθεραπείας
- Η επαρκής παροχή του ιαματικού πόρου (πηγή με παροχή 40 m³/h) όπως αυτή καταγράφεται στις σχετικές επιμέρους μελέτες του «Φακέλου Αναγνώρισης».
- Η περιορισμένη πελατειακή βάση
- Το θεσμικό πλαίσιο τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών που διέπει την ανάπτυξη εγκαταστάσεων Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας και Κέντρων Ιαματικού Τουρισμού

Οι ως άνω παράγοντες θέτουν το πλαίσιο και τους περιορισμούς αξιοποίησης του ιαματικού φυσικού πόρου. Με στόχο την βιωσιμότητα της επένδυσης και δεδομένης της χαμηλής ανάπτυξης τουριστικών υποδομών στο άμεσο περιβάλλον, δεν υποστηρίζεται η δημιουργία «Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού», αλλά «Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας» συνδυασμένης με δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής που θα λειτουργήσει ως σπόρος για την περαιτέρω ένταξη της περιοχής στα αναπτυσσόμενα τουριστικά δίκτυα της Περιφέρειας.

Στην κατεύθυνση αυτή προβλέπονται οι εξής ενότητες δράσεων που αφορούν στον Δήμο Αμυνταίου που αποτελεί τον φορέα διαχείρισης του πόρου και της γεώτρησης αλλά και υπεύθυνο για τα έργα υποδομής:

- ✓ Ενίσχυση της αναγνωσιμότητας του φυσικού πόρου
- ✓ Βελτίωση και προβολή του φυσικού πόρου και των παρεχόμενων προϊόντων
- ✓ Ένταξη του φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν των εγγύτερων οικιστικών κέντρων.

Προσδιοριστικούς παράγοντες για τη διατύπωση του προκρινόμενου μοντέλου διαχείρισης συνιστούν ανάμεσα στα άλλα:

- Η δυνατότητα της μονάδας να εξασφαλίζει την αναγκαία ευελιξία στις αποφάσεις
- Η έκταση και η συνεπαγόμενη επίδραση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου στη λειτουργία της μονάδας ιδίως ως προς τα καθεστάτα προσλήψεων, προμηθειών, υπηρεσιών, κ.λ.π.
- Η τεχνογνωσία και η εμπειρία στην παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών

Προσεγγίζοντας τους προσδιοριστικούς παράγοντες στο πλαίσιο μιας εμπειρικής προσέγγισης, μπορούν να διατυπωθούν τα παρακάτω, τα οποία δύναται να θεωρηθούν και παραδοχές, προς την κατεύθυνση διατύπωσης μιας πρότασης:

A. Η δυνατότητα της μονάδας να εξασφαλίζει την αναγκαία ευελιξία στις αποφάσεις

Είναι κάτι παραπάνω από σαφές πως μια ιδιωτικοοικονομική μονάδα, υπό προϋποθέσεις, διαθέτει ισχυρό πλεονέκτημα έναντι άλλων οντοτήτων δημοτικής διαχείρισης, δεδομένου ότι κατά κανόνα οι αποφάσεις λαμβάνονται εντός του οργάνου διαχείρισης (διαχειριστές στην περίπτωση των ομόρρυθμων εταιριών) με τρόπο αποφασιστικό και στη βάση ορθολογιστικών προσεγγίσεων με κριτήριο τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Το αποτέλεσμα είναι η άμεση και αποφασιστική ανταπόκριση της επιχείρησης στις εκάστοτε παρατηρούμενες ανάγκες.

B. Η έκταση και η συνεπαγόμενη επίδραση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου στη λειτουργία της μονάδας ιδίως ως προς τα καθεστάτα προσλήψεων, προμηθειών, υπηρεσιών, κ.λ.π.

Μια ιδιωτικοοικονομική μονάδα μπορεί να ρυθμίζει το εσωτερικό της περιβάλλον με κανονιστικού χαρακτήρα διαδικασίες, στο πλαίσιο των συστημάτων διαδικασιών που η ίδια δύναται να διατηρεί προκειμένου να εξασφαλίζει την ποιότητα των υπηρεσιών της, την τήρηση υγειονομικών κανόνων και τη ρύθμιση των σχέσεων της με το προσωπικό.

Αυτή η αυτορρύθμιση δεν αναιρεί τη δυνατότητα της να λειτουργεί αποτελεσματικά αλλά αποτελεί το μέσο για την επίτευξη της και κατά συνέπεια δεν παρεμποδίζει την ανάπτυξη χαρακτηριστικών όπως ταχύτητα, ευελιξία, ορθολογικές αποφάσεις.

2. Επενδυτικό πρόγραμμα, χρηματοδοτικά σενάρια

2.1 Πρόταση προδιαγραφών αξιοποίησης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου

Με βάση τα συμπεράσματα της αξιολόγησης της κατάστασης της ευρύτερης περιοχής και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της θέσης του φυσικού πόρου, όπως ήδη αναφέρθηκε, προβλέπεται η ίδρυση Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.) Ποσιθεραπείας.

Στόχος της εγκατάστασης είναι η αξιοποίηση του φυσικού πόρου, με την δημιουργία ενός χώρου παροχής υπηρεσιών ποσιθεραπείας και διάδοσης του προϊόντος με ένταξή του στο δίκτυο ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων και οικοτουρισμού της ευρύτερης περιοχής που εμφανίζει, μικρές προς το παρόν, τάσεις ανάπτυξης.

2.1.1. Δημιουργία κτιριακών υποδομών λουτρικών εγκαταστάσεων και διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου τους

Οι εγκαταστάσεις ποσιθεραπείας οφείλουν να καλύπτουν κατ' ελάχιστον τις τεχνικές προδιαγραφές λειτουργίας για τις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.), όπως αυτές θεσπίστηκαν με την σχετική υπ' αρ. 2704/2018 Απόφαση της Υπουργού Τουρισμού (ΦΕΚ 603Β/22-2-2018) και τροποποιήθηκαν με την υπ' αρ. 1243/2020 Απόφαση (ΦΕΚ438Β/2020).

Δεδομένης της μικρής ποσότητας του φυσικού πόρου που καταναλώνεται για την ποσιθεραπεία, η παροχή της γεώτρησης, που είναι 15 m³/ώρα, υπερκαλύπτει τις ανάγκες για σημαντικό αριθμό επισκεπτών και δεν καθορίζει την δυναμικότητα των εγκαταστάσεων. Η δυναμικότητα και το μέγεθος των εγκαταστάσεων καθορίζεται από τα μέχρι σήμερα δεδομένα για την επισκεψιμότητα της περιοχής και λοιπούς παράγοντες κόστους λειτουργίας και βιωσιμότητας της μονάδας.

Η συνήθης ποσιθεραπεία συνίσταται από επαναληπτικές πόσεις ιαματικού νερού με ενδιάμεσο χρόνο, ο οποίος συνιστάται να αφιερώνεται σε ήπια κίνηση/ περπάτημα.

Στην παρούσα περίπτωση και βάσει της υγειονομικής έκθεσης, το νερό του ΙΦΠ Ξινού Νερού μπορεί να καταναλωθεί ελεύθερα σε ποσότητα από 1L ως 2L ανά ημέρα και για χρονικό διάστημα 1 μήνα.

Ως ελάχιστος χρόνος για την κάθε συνεδρία ποσιθεραπείας λαμβάνεται ενδεικτικά τα 3'.

Οι ελάχιστες προδιαγραφές για την λειτουργία μονάδας ΜΙΘ ποσιθεραπείας είναι :

1. Χώρος υποδοχής ελαχίστου εμβαδού 35 τ.μ. που θα περιλαμβάνει
  - ✓ Πληροφορίες - Γραμματεία
  - ✓ Τηλεφωνικό κέντρο
  - ✓ Γραφείο Υπεύθυνου επιχείρησης
  - ✓ W.C. κοινού ανδρών γυναικών με προθαλάμους (2+2)
  - ✓ W.C. κοινού για ΑΜΚ
  - ✓ Αίθουσα αναμονής
  - ✓ Κυλικείο – snack bar
2. Θεραπευτικοί χώροι
  - ✓ Ιατρείο που περιλαμβάνει αίθουσα αναμονής 15 τ.μ.
  - ✓ Χώρος ποσιθεραπείας 10 τμ.
  - ✓ Χώρος ανάπαυσης ενιαίος ή κατανεμημένος σε τμήματα εμβαδού 25 τ.μ.
  - ✓ Διάδρομοι πλάτους 1,5 μ. σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΝΟΚ για ΑμΕΑ
3. Χώρος Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων (κατά ΝΟΚ) και αποθηκευτικών χώρων ελαχίστου εμβαδού, 40 τμ.

Για την πιθανή αύξηση της δυναμικότητας δεν απαιτείται αύξηση των υποστηρικτικών υποδομών (υποδοχή, ιατρείο, χώροι υγιεινής, κ.λ.π.), αλλά ίσως απαιτηθεί επιπλέον χώρος αναμονής και ανάπαυσης.

Επιπλέον, εκτός από την παροχή του ιαματικού πόρου εντός των κτιριακών εγκαταστάσεων, κρήνες για χρήση από το κοινό θα υπάρχουν και στους ημιυπαίθριους και υπαίθριους διαμορφωμένους χώρους της εγκατάστασης. Συγκεκριμένα προτείνεται ο σχεδιασμός 5 κρηνών.

Τέλος, για την προσέλκυση επισκεπτών, πέραν του κοινού που αποσκοπεί αποκλειστικά στην θεραπεία, ευρύτερων ηλικιακών ομάδων που ενδιαφέρονται για εναλλακτικές μεθόδους υγείας και ευεξίας, προτείνεται σε συνδυασμό με τον χώρο ανάπαυσης, να προβλεφθεί εκθεσιακός χώρος προβολής του φυσικού πόρου και των ιαματικών ιδιοτήτων του καθώς και πωλητήριο εμφιαλωμένων προϊόντων.

Πίνακας 7: Κτιριολογικό πρόγραμμα

ΧΩΡΟΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (τμ)
ΥΠΟΔΟΧΗ	55,0
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	5,0
ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ	10,0
WC ΚΟΙΝΟΥ 2+2	10,0
WC ΑΜΕΑ	5,0
ΥΠΟΔΟΧΗ - ΑΝΑΜΟΝΗ	20,0
ΚΥΛΙΚΕΙΟ	5,0
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	50,0
ΙΑΤΡΕΙΟ	15,0
ΧΩΡΟΣ ΠΟΣΙΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	10,0
ΧΩΡΟΣ ΑΝΑΠΑΥΣΗΣ/ΧΩΡΟΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΡΟΥ	25,0
ΥΠΟΣΥΝΟΛΟ	105,0
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΛΟΙΠΟΙ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ 20%	21,0
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	126,0
ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΠΑΥΣΗΣ	24,0
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	150,0
ΜΗΧΑΝΟΣΤΑΣΙΟ/ΑΠΟΘΗΚΕΥΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	40,0
ΣΥΝΟΛΟ	190,0

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Με βάση το παραπάνω κτιριολογικό πρόγραμμα καλύπτονται κατ' αρχήν οι ελάχιστες απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ως καταλληλότερος χώρος για την ανάπτυξη των εγκαταστάσεων Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.) για την αξιοποίηση του Ιαματικού πόρου, θεωρείται έκταση, στο νότιο τμήμα της δημοτικής ιδιοκτησίας συνολικής επιφάνειας 81.829.46 m², που έχει πρόσωπο στην δημοτική οδό Ξινού Νερού – Φανού, ώστε οι εγκαταστάσεις να είναι πιο εύκολα προσβάσιμες από διερχόμενους και επισκέπτες της περιοχής.

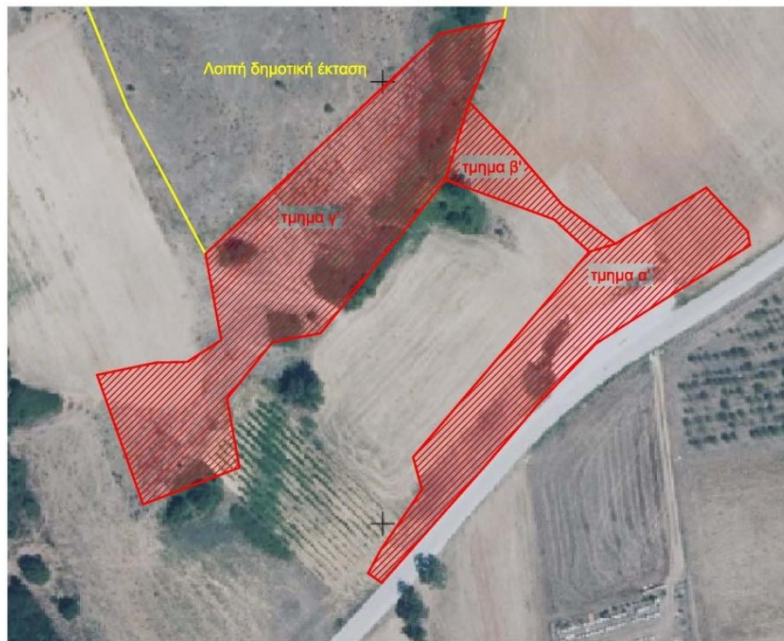
Διάγραμμα 1: Θέση χωροθέτησης Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας στο νότιο τμήμα της ιδιοκτησίας της «ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ»

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Προτείνεται η διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου έκτασης 6,50 στρ. περίπου. Η προτεινόμενη διαμόρφωση αφορά στο νότιο τμήμα της δημοτικής έκτασης που περιλαμβάνει α) επιμήκη παρόδια έκταση 2,0 στρ. περίπου που βρίσκεται υψομετρικά περίπου στο επίπεδο της δημοτικής οδού, β) επιμήκη έκταση που συνδέει την παρόδια έκταση με το υπόλοιπο τμήμα της δημοτικής ιδιοκτησίας και παρουσιάζει κλίση της τάξης του 6% και γ) επιμήκη έκταση υπερυψωμένη κατά 3,5μ. περίπου από την οδό.

Διάγραμμα 2: Έκταση για ανάπτυξη της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Προτείνονται οι εξής επιμέρους παρεμβάσεις :

- Εγκατάσταση Μ.Ι.Θ. Ποσιθεραπείας συνολικής επιφάνειας 190,0 τμ (συμπεριλαμβανομένων και των ημιυπαίθριων και βοηθητικών χώρων) στο υπερυψωμένο τμήμα γ'.
- Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου κτιριακής εγκατάστασης, η οποία θα περιλαμβάνει φυτεύσεις, διαδρομές περιπάτου (συνιστούμενη δραστηριότητα μεταξύ των επαναληπτικών δόσεων ποσιθεραπείας), υπαίθρια καθιστικά, θέσεις θέας. (τμήμα γ').
- Δημιουργία χώρου στάθμευσης 1,0 στρ. με περιμετρική φύτευση στην παρόδια έκταση (τμήμα α).
- Διαμόρφωση χώρου εισόδου/υποδοχής και σήμανσης της θέσης της εγκατάστασης, παρά την δημοτική οδό, σε έκταση 1,0 στρ. στο τμήμα α', με φυτεύσεις, διαμορφώσεις, ανάδειξη του νερού με σιντριβάνια ή βρύσες και στάση Μέσων Μαζικών Μεταφορών
- Διαμόρφωση πρόσβασης σε υπερυψωμένο επίπεδο όπου χωροθετείται η κτιριακή εγκατάσταση, (έκταση 0,5 στρ.) (τμήμα β)

Στις συνθετικές αρχές της πρότασης,, εκτός των ισχυόντων τεχνικών προδιαγραφών λήφθηκαν υπόψη οι εξής παράγοντες:

- ✓ Το γεωγραφικό ανάγλυφο της προς αξιοποίηση έκτασης
- ✓ Η ελεύθερη θέα προς τα νοτιοδυτικά
- ✓ Η ανάγκη μη αλλοίωσης του φυσικού ανάγλυφου στις θέσεις των παρεμβάσεων
- ✓ Οι ανάγκες στάθμευσης των επισκεπτών
- ✓ Η διευκόλυνση της κυκλοφορίας των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα
- ✓ Η πρόβλεψη χώρων για υπαίθρια άθληση και αναψυχή.
- ✓ Η πρόθεση για λειτουργία των εγκαταστάσεων καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου.

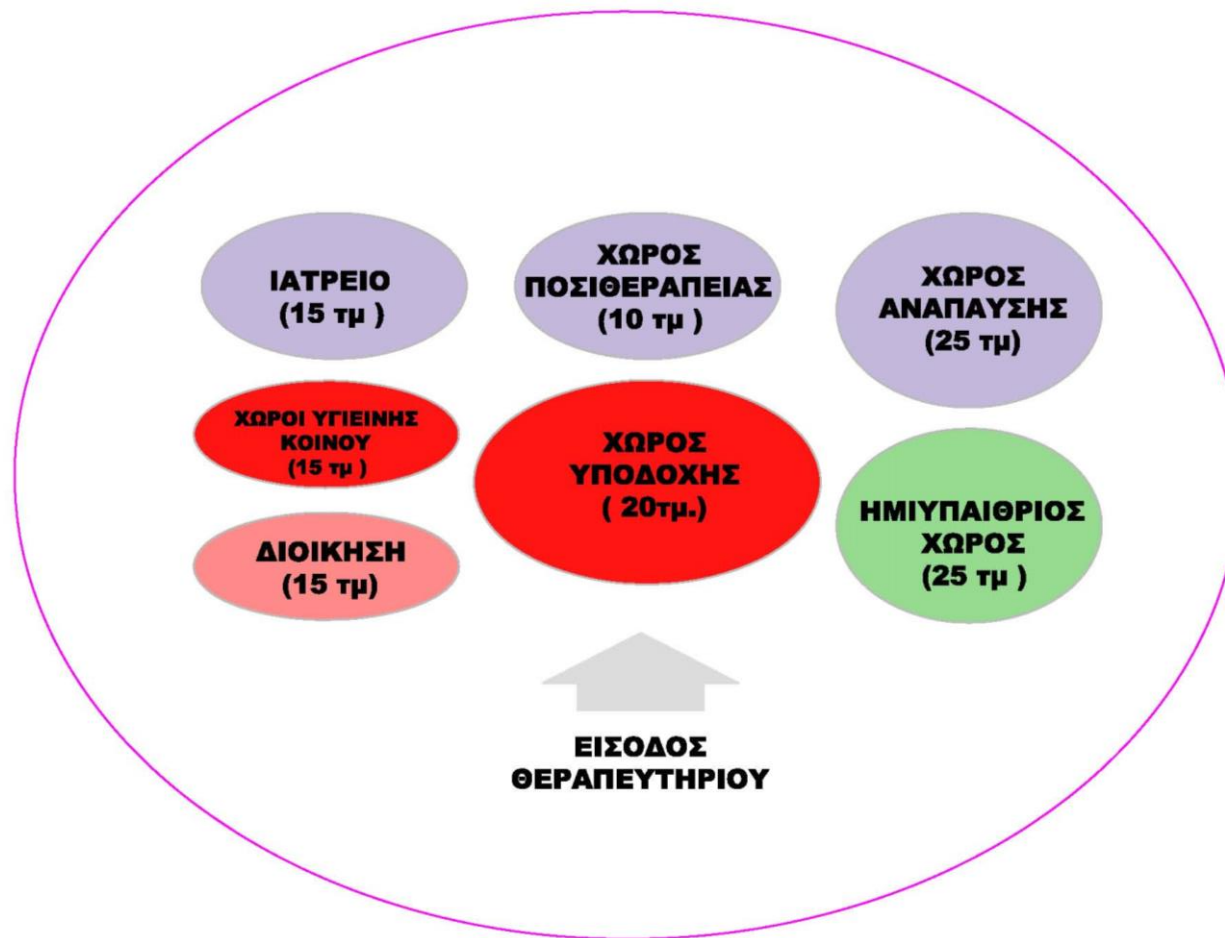
Διάγραμμα 3: Διαγραμματική απεικόνιση των προτεινόμενων παρεμβάσεων για την προς ανάπτυξη εγκατάσταση ΜΙΘ

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Δεδομένου του μικρού μεγέθους της εγκατάστασης προτείνεται η οργάνωση των επιμέρους χρήσεων περιμετρικά ενός κεντρικού χώρου υποδοχής που θα αποτελεί παράλληλα και τον χώρο προβολής του ιαματικού πόρου.

Διάγραμμα 4: Διαγραμματική διάταξη των χώρων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

2.1.2. Αναβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου

Για εξυπηρέτηση του σκοπού της δημιουργίας ενός πόλου υγείας και ευεξίας και της πρόθεσης η μονάδα να αποτελέσει ένα σημείο αναφοράς της περιοχής, η όλη εγκατάσταση οφείλει να ενταχθεί σε ένα διευρυμένο διαμορφωμένο περιβάλλοντα χώρο, που θα προβάλλει την εγκατάσταση και θα διαθέτει όλες τις απαραίτητες διαμορφώσεις για να καλύπτει την ανάγκη κίνησης/περιπάτου στο μεσοδιάστημα μεταξύ των επαναλήψεων της ποιοθεραπείας.

Συνεπώς όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στον περιβάλλοντα χώρο του κτιρίου, προβλέπεται:

- Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου με φυτεύσεις, διαδρομές περιπάτου, υπαίθρια καθιστικά.
- Δημιουργία χώρου στάθμευσης
- Διαμόρφωση χώρου εισόδου/υποδοχής και σήμανσης της θέσης της εγκατάστασης, με σιντριβάνια ή βρύσες και στάση Μέσων Μαζικών Μεταφορών
- Διαμόρφωση πρόσβασης σε υπερυψωμένο επίπεδο όπου χωροθετείται η κτιριακή εγκατάσταση.

2.1.3 Ένταξη του φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν της ευρύτερης περιοχής

Αναπτύσσοντας την τουριστική ταυτότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας καθώς και την τουριστική προβολή, οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι χρήσιμο να περιγραφούν ως ιδιαίτερο αξιοθέατο, αυτοτελώς ως τουριστικοί πόροι οι οποίοι απευθύνονται στο σύνολο των επισκεπτών της Περιφέρειας αλλά και ως τουριστικοί πόροι οι οποίοι δυνητικά μπορούν να προσελκύσουν ειδικά στοχευμένες ομάδες κοινού δημιουργώντας την πρώτη και κύρια πρόκληση ενδιαφέροντος για την περιοχή. Οι ομάδες αυτές θα πρέπει να καταγραφούν με ιδιαίτερη ανάλυση και μετά από μελέτη των επισκεπτών της Περιφέρειας αλλά και άλλων Περιφερειών (φυσιολατρικός, περιηγητικός, ιαματικός και ιατρικός τουρισμός όπως επίσης και τουρισμός 3ης ηλικίας).

Ως τέτοια θα μπορούσαν να ορισθούν:

- Λειτουργική δικτύωση με τα συστατικά μέρη
- Δράσεις ενιαίας προβολής στη βάση του περιφερειακού και τοπικού σχεδιασμού
- Πακέτα προσφορών με την υιοθέτηση εξειδικευμένης εφαρμογής αντίστοιχου συστήματος και εκπαιδευτικών πολιτικών
- Στη συγκρότηση ενός Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας στο οποίο ενσωματώνονται οι βασικές αρχές συμμετοχικής διακυβέρνησης στα ζητήματα διαχείρισης της προώθησης του τουριστικού προϊόντος
- Συνέργειες με τον ιδιωτικό τομέα

Με σκοπό την δημιουργία ελκυστικής εικόνας και την αποτελεσματική προσέγγιση των κοινών - στόχων απαιτείται η αναλυτική καταγραφή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους ως ιατρικός πόρος με ικανοποιητική τεκμηρίωση αλλά και ευρύτερα ως πόρος ευζωίας και θετικής εμπειρίας. Έχει ιδιαίτερη βαρύτητα η προσέγγιση των πόρων ως πηγών ευζωίας δεδομένου ότι τα ταξιδιωτικά ρεύματα πανευρωπαϊκά ενισχύονται όσον αφορά τους πόρους απόκτησης θετικών εμπειριών, βελτίωσης της σχέσης με το περιβάλλον και προσέγγισης υγιεινού τρόπου διαβίωσης (ΕΥ ΖΗΝ) .

Ο τοπικός και περιφερειακός επικοινωνιακός σχεδιασμός λοιπόν (έντυπα, μηνύματα στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, ιστοσελίδα, gallery φωτογραφιών, παρουσιάσεις), είναι αναγκαίο να συμπεριλάβει στους Οδηγούς Τουριστικών Πόρων και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους. Η παρουσίαση πολλαπλασιάζει το επικοινωνιακό απούτωμα όταν συνδυάζεται και με τους άλλους τουριστικούς πόρους, εμπλουτίζοντας συνολικά το τουριστικό προϊόν και τις εναλλακτικές ευκαιρίες αναζήτησης εμπειριών για τους επισκέπτες.

Στοχευμένες δράσεις ένταξης του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού στο τουριστικό προϊόν της περιοχής, καθώς και δράσεις προβολής και προώθησης, καταγράφονται αναλυτικά στις παρακάτω ενότητες.

2.2 Πρόταση επενδυτικού προγράμματος

Ο προγραμματισμός αφορά στην δημιουργία κτιριακών υποδομών Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Με μέσο κόστος ελεύθερης αγοράς:

- 1.500,00€/τ.μ. για την κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων επιφάνειας 190 τ.μ.,
- 30€/τ.μ για φυτεύσεις επιφάνειας 3.500 τ.μ.,
- 70€/τ.μ. για τη διαμόρφωση διαδρομών και υπαίθριων σκληρών επιφανειών 2000 τ.μ.,
- 40€/τ.μ. για την διαμόρφωση χώρου στάθμευσης 1000 τ.μ.,
- Υπολογισμός κατ' αποκοπή για τη διαμόρφωση κυκλοφοριακής σύνδεσης (30.000,00€)

Το συνολικό κόστος προϋπολογίζεται σε **600.000€**.

2.2.1 Οικονομοτεχνική Προσέγγιση

Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η παράθεση του επενδυτικού προγράμματος και ο προσδιορισμός του κόστους αυτού για ίδρυση μονάδας σε Μ.Ι.Θ. και συμπληρωματικών υπηρεσιών ευεξίας καθώς και ανάλυση των οικονομικών στοιχείων για τη λειτουργία της και ο έλεγχος της οικονομικής της βιωσιμότητας.

2.2.1.1 Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας

Κόστος επένδυσης

Το κόστος των προβλεπόμενων εγκαταστάσεων υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη μία εκτίμηση για το κόστος ανά τετραγωνικό μέτρο της τάξης των 1.500 €/τ.μ. το οποίο περιλαμβάνει εκτός από το κατασκευαστικό κόστος των κτιριακών εγκαταστάσεων και το κόστος του μηχανολογικού εξοπλισμού, με αναλογία 80% και 20% αντίστοιχα.

Αφορά δε στις ακόλουθες διακριτές κατηγορίες παρεμβάσεων:

- Κατασκευή κτιριακών υποδομών συνολικής επιφάνειας 190 τμ. περίπου
- Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου έκτασης 4,0 στρ.
- Διαμόρφωση υπαίθριου χώρου στάθμευσης 20 ΙΧ και 2 λεωφορείων.
- Διαμόρφωση υποδοχής και διαδρόμων πρόσβασης στις εγκαταστάσεις
- Διαμόρφωση κυκλοφοριακή σύνδεσης

Πίνακας 8: Εκτιμώμενος συνοπτικός προϋπολογισμός επενδυτικού προγράμματος

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΤΜ)	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΙΜΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ/ΤΜ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ
Συνολική Επιφάνεια κτιριακών εγκαταστάσεων	190	1.500	285.000,00
Φυτεύσεις	3500	30	105.000,00
Διαμόρφωση διαδρομών και λοιπών υπαίθριων σκληρών επιφανειών	2000	70	140.000,00
Χώρος στάθμευσης	1000	40	40.000,00
Διαμόρφωση κυκλοφοριακής σύνδεσης	Κατ' αποκοπή		30.000,00
ΣΥΝΟΛΟ			600.000

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Πίνακας 9: Συνοπτική ανάλυση κόστους επένδυσης

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ		
A/A	ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΚΟΣΤΟΣ
1	Κτιριακές δαπάνες	285.000
2	Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	315.000
	ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	600.000
3	ΦΠΑ 24%	144.000
	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	744.000

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Ανάλυση Λειτουργικού Κόστους

Προκειμένου για τη διερεύνηση των βασικών δεδομένων της βιωσιμότητας του επενδυτικού σχεδίου ακολουθεί μια σχετική συνοπτική οικονομική ανάλυση η οποία, αφού διερευνήσει το βασικό λειτουργικό κόστος και εξετάσει τη δυνητική πελατειακή βάση, προσδιορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις βιωσιμότητας.

Για τον υπολογισμό των εξόδων έχουν γίνει ορισμένες παραδοχές οι οποίες αναφέρονται στη συνέχεια:

- Η λειτουργία της μονάδας θα είναι συνεχόμενη όλο το έτος το οποίο χωρίζεται σε τρεις (3) περιόδους ζήτησης (χαμηλή, μέση, υψηλή)
- Η υψηλή περίοδος αφορά τους μήνες από Ιούνιο έως και Σεπτέμβριο
- Η μέση περίοδος αφορά τους μήνες από Οκτώβριο έως και Φεβρουάριο
- Η χαμηλή περίοδος αφορά τους μήνες από Μάρτιο έως Μάιο
- Η διάρκεια λειτουργίας της μονάδας θα είναι 12 ώρες για την υψηλή περίοδο και 8 ώρες για τη μέση και χαμηλή περίοδο
- Το προσωπικό που θα απασχοληθεί στη μονάδα θα είναι πλήρους και μερικής απασχόλησης λόγω της 12ωρης λειτουργίας της
- Το προσωπικό που θα απασχοληθεί στη μονάδα θα υπολογιστεί σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ)³
- Το μισθοδοτικό κόστος αυξάνεται κατά 5% στο 3^ο έτος λειτουργίας της μονάδας
- Ο υπολογισμός των κατηγοριών των δαπανών διοικητικής λειτουργίας γίνεται με εκτιμώμενα ποσοστά επί του κύκλου εργασιών της μονάδας

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το εκτιμώμενο ενδεικτικό κόστος για την λειτουργία της νέας μονάδας διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- α) Κόστος προσωπικού – μισθολογικό κόστος.
- β) Δαπάνες διοικητικής λειτουργίας της επιχείρησης

Στους πίνακες που ακολουθούν εκτιμώνται και παρουσιάζονται τα κόστη για κάθε κατηγορία αναλυτικά καθώς και το συνολικό κόστος των εξόδων της μονάδας για κάθε έτος λειτουργίας.

³ Η μία (1) ετήσια μονάδα εργασίας αντιστοιχεί σε ένα άτομο που εργάστηκε στην επιχείρηση ή για λογαριασμό της επιχείρησης, με καθεστώς πλήρους απασχόλησης κατά τη διάρκεια ολόκληρου του εξεταζόμενου έτους. Η εργασία των προσώπων που δεν έχουν εργαστεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ή που εργάστηκαν με καθεστώς μερικής απασχόλησης ή εποχιακά, υπολογίζεται ως κλάσματα ΕΜΕ.

α) Κόστος προσωπικού

Στη νέα μονάδα, με βάση τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων λειτουργίας των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας και των απαιτήσεων που προκύπτουν για την απόκτηση του ειδικού σήματος λειτουργίας σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 9833/ 02.06.2009, θα απασχολείται το ακόλουθο προσωπικό:

- ✓ **Διευθυντής**, πτυχιούχος ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή πτυχίου Λυκείου με αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία 3 λουτρικών περιόδων σε ΜΙΘ ή ΚΙΤ ή Κέντρα Θαλασσοθεραπείας, Ωστόσο, δεδομένου ότι η ΜΙΘ θα λειτουργήσει από την ΞΙΝΟ ΝΕΡΟ ΜΟΝΟΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΕ Ο.Τ.Α δεν θα χρειαστεί να συμπεριληφθεί στο κόστος της μονάδας.
- ✓ **Γιατρός**, ο οποίος πρέπει να βρίσκεται στις εγκαταστάσεις της μονάδας καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της
- ✓ **Λουτρονόμοι**, οι οποίοι πρέπει να έχουν τουλάχιστον πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογων ειδικοτήτων (ειδικός λουτροθεραπείας – spa ή βοηθός φυσικοθεραπευτή σε ιαματικές πηγές και λουτρά) ή άλλης παρεμφερούς ειδικότητας, γνώση μίας ξένης γλώσσας κατά προτίμηση της αγγλικής (επιπέδου Β2) και βεβαίωση γνώσης Α' βοηθειών ή να έχουν 3ετή τουλάχιστον επαγγελματική εμπειρία και προϋπηρεσία σε μονάδες ιαματικής θεραπείας ή κέντρα ιαματικού τουρισμού ή υδροθεραπευτήρια καθώς και γνώσεις Α βοηθειών. Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση (παρ.2 άρθρο 9), ο αριθμός του προσωπικού προκύπτει από τη σχέση ένας (1) λουτρονόμος ανά ποσιθεραπευτήριο. Επομένως, για τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις θα απασχοληθεί 1 λουτρονόμος.
- ✓ **Διοικητικό προσωπικό** για τη στελέχωση του ταμείου - λογιστηρίου και της υποδοχής

Επιπλέον, και πέρα των απαιτήσεων για την απόκτηση του ειδικού σήματος λειτουργίας, εκτιμάται ότι για τις ανάγκες λειτουργίας της μονάδας θα απαιτηθεί και το βοηθητικό προσωπικό για τη καθαριότητα της μονάδας και την συντήρηση του περιβάλλοντα χώρου. Στον ακόλουθο πίνακα προϋπολογίζεται ενδεικτικά το κόστος του προσωπικού που απαιτείται σε ΕΜΕ βάσει της δυναμικότητας της μονάδας ξεχωριστά για την υψηλή περίοδο (4 μήνες) και ξεχωριστά για την μέση και χαμηλή περίοδο (8 μήνες) αφού οι ανάγκες είναι διαφορετικές λόγω της διάρκειας λειτουργίας της μονάδας.

Πίνακας 10: Ενδεικτική ανάλυση μισθολογικού κόστους προσωπικού κατά το 1^ο έτος λειτουργίας

Α/Α	Περιγραφή θέσης	ΕΜΕ	Υψηλή περίοδο		Μέση και χαμηλή περίοδο		
			Μηνιαίος Μισθοδοτικό Κόστος	Ετήσιο κόστος (4μήνες)	ΕΜΕ	Μηνιαίος Μισθοδοτικό Κόστος	Ετήσιο κόστος (8μήνες)
1	Γιατρός	1	1.200	4.800	1	1.200	9.600
2	Λουτρονόμοι	1	1.000	4.000	1	1.000	8.000
3	Διοικητικό προσωπικό - υποδοχή	1	1.000	4.000	1	1.000	8.000
4	Καθαριότητα	1	800	3.200	1	800	6.400
5	Κηπουρός	1	800	3.200	1	750	6.000
ΚΟΣΤΟΣ				19.200			38.400
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΙΣΘΟΔΟΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ						57.600	

Πηγή: Ίδια επεξεργασία, 2022

Το ανωτέρω μισθοδοτικό κόστος κατά μήνα ανά ειδικότητα προσωπικού είναι ενδεικτικό.

Στις δαπάνες προσωπικού δεν συνυπολογίζονται οι αμοιβές σε εξωτερικούς συνεργάτες ως αμοιβές τρίτων και συγκεκριμένα σε λογιστή – φοροτεχνικό, καθώς οι ανάγκες θα καλυφθούν από τον υφιστάμενο συνεργάτη της μονάδας εμφιάλωσης.

β) Δαπάνες διοικητικής λειτουργίας της μονάδας

Στις δαπάνες διοικητικής λειτουργίας εκτιμώνται τα γενικά έξοδα λειτουργίας της επιχείρησης και περιλαμβάνονται και οι δαπάνες διαφήμισης – προβολής όπως αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 11: Ενδεικτικές δαπάνες διοικητικής λειτουργίας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	1° έτος	2° έτος	3° έτος	4° έτος	5° έτος
Παροχές τρίτων (ΟΤΕ, ΔΕΗ, ενέργεια, κ.λ.π)	12.000	12.600	13.230	13.892	14.586
Δαπάνες Συντήρησης	6.000	6.009	6.018	6.027	6.036
Φόροι - τέλη	1.400	1.414	1.428	1.442	1.457
Υλικά καθαριότητας κτλ.	1.000	1.005	1.010	1.015	1.020
Γραφική ύλη και έντυπα	1.000	1.005	1.010	1.015	1.020
Διάφορα άλλα έξοδα	2.500	2.513	2.525	2.538	2.550
Δαπάνες διαφήμισης - προώθησης και προβολής	8.000	8.400	8.820	9.261	9.724
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	31.900	32.946	34.041	35.190	36.394

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα στα έξοδα διοικητικής λειτουργίας περιλαμβάνονται:

- Οι παροχές τρίτων (ΟΤΕ, ΔΕΗ, ενέργεια, κ.λ.π.) που υπολογίζονται σε 5% επί του κύκλου εργασιών ανά έτος
- Τα έξοδα συντήρησης που υπολογίζονται σε 1,5% ανά έτος τόσο επί του κόστους κατασκευής των κτιριακών εγκαταστάσεων της επιχείρησης όσο και επί του κόστους προμήθειας του εξοπλισμού της,
- Οι φόροι τέλη (δημοτικοί φόροι, τέλη, τέλη ύδρευσης, χαρτόσημο αμοιβών τρίτων, κ.λ.π.) που υπολογίζονται σε 1% επί του κύκλου εργασιών
- Τα έντυπα & γραφική ύλη και τα υλικά καθαριότητας (καθαριστικά κοινόχρηστων χώρων, καλύμματα παπουτσιών, κ.λ.π.) τα οποία υπολογίζονται σε 0,5% επί του κύκλου εργασιών ανά έτος.
- Δαπάνες διαφήμισης – προώθησης και προβολής που υπολογίζονται σε ποσοστό 5% του κύκλου εργασιών για κάθε έτος.

Αθροίζοντας λοιπόν όλα τα παραπάνω κόστη της νέας μονάδας στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνεται το συνολικό κόστος λειτουργίας της.

Πίνακας 12: Ενδεικτική ανάλυση εξόδων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ				
	1 ^ο έτος	2 ^ο έτος	3 ^ο έτος	4 ^ο έτος	5 ^ο έτος
Δαπάνες προσωπικού (αμοιβές και επιβαρύνσεις)	57.600	57.600	60.480	63.504	66.679
Λειτουργικές δαπάνες	31.900	32.946	34.041	35.190	36.394
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	89.500	90.546	94.521	98.694	103.073

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Ανάλυση Εσόδων

Η τιμολογιακή πολιτική

Η τιμολόγηση του «προϊόντος» είναι μία πολύ σημαντική απόφαση διότι το προϊόν εξελίσσεται συνεχώς, αντιμετωπίζει ανταγωνισμό και εξαρτάται από τη σωστή πρόβλεψη της ζήτησης.

Στα πλαίσια αυτά η επιχείρηση θα ακολουθήσει πολιτική τιμολόγησης η οποία λαμβάνει υπόψη:

- Τον κλαδικό ανταγωνισμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Τα στοιχεία υπεροχής του προσφερόμενου προϊόντος έναντι του ανταγωνισμού.
- Το διαθέσιμο εισόδημα των δυνητικών πελατών σε περίοδο έντονης οικονομικής κρίσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω αλλά και το γεγονός ότι η νέα μονάδα θα παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, η τιμολογιακή πολιτική της επιχείρησης προτείνεται να είναι κοντά στο μέσο όρο της αγοράς ώστε να είναι ανταγωνιστική και αποδεκτή από τους δυνητικούς πελάτες.

Έτσι, προτείνεται η ποσιθεραπεία για θεραπευτικούς λόγους (συμπεριλαμβάνεται η επίσκεψη στον γιατρό της μονάδας) με τιμή στα 8€ ανά άτομο και η ποσιθεραπεία εμπειρίας με τιμή χρέωσης 5€ ανά άτομο. Και στις δύο υπηρεσίες θα προσφέρεται ειδικό ποτήρι πόσης 330ml το οποίο θα μπορεί να πάρει μαζί του ο επισκέπτης κατά την αποχώρησή του από τη μονάδα ως αναμνηστικό της εμπειρίας του.

Πίνακας 13: Τιμολογιακή πολιτική

Τιμολογιακή Πολιτική	Τιμή
Θεραπευτική Ποσιθεραπεία	8,00€
Ποσιθεραπεία εμπειρίας	5,00€

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Εκτιμήσεις και παραδοχές

Με δεδομένο τον τρόπο λειτουργίας της μονάδας όπως έχει αποτυπωθεί ανωτέρω και ζητούμενο τα ελάχιστα απαιτούμενα έσοδα ώστε να εξασφαλίζεται η οικονομική της βιωσιμότητα, γίνεται η ακόλουθη εκτίμηση των οικονομικών της μεγεθών λαμβάνοντας κατά περίπτωση τις ανάλογες παραδοχές.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό και με τη προβλεπόμενη διάρθρωση και την οργάνωση των υποδομών της, η μονάδα θα έχει μέγιστη δυναμικότητα εξυπηρέτησης 30 ατόμων την ώρα (30 θεραπείες ανά ώρα/θέση). Η δυναμικότητα εξυπηρέτησης υπολογίσθηκε βάσει των εξής παραδοχών:

- Ως ελάχιστος χρόνος για την κάθε συνεδρία ποσιθεραπείας λαμβάνεται ενδεικτικά τα 3'.
- Σε αυτά τα 3' ο επισκέπτης θα λαμβάνει από τον χώρο ποσιθεραπείας ένα μπουκάλι ιαματικό νερό και θα αποχωρεί είτε στον χώρο ανάπαυσης είτε στον διαμορφωμένο περίπατο της μονάδας.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό και με τη προβλεπόμενη διάρθρωση και την οργάνωση των υποδομών της, η μονάδα θα έχει μέγιστη δυναμικότητα εξυπηρέτησης 20 ατόμων την ώρα. Η δυναμικότητα εξυπηρέτησης υπολογίσθηκε βάσει των εξής παραδοχών:

- Ως ελάχιστος χρόνος για την κάθε συνεδρία ποσιθεραπείας λαμβάνεται ενδεικτικά τα 3'.
- Δεδομένου ότι μία θεραπεία περιλαμβάνει την κατανάλωση από 1-2L ανά ημέρα, παίρνουμε ως παραδοχή ότι ένας μέσος όρος κατανάλωσης είναι το 1,5L και συνεπώς για μία θεραπεία θα καταναλωθούν περίπου 300ml / θέση X 5 φορές (ποτήρι 330ml)
- Συνεπώς κάθε επισκέπτης θα καταλαμβάνει 15'/θέση με αποτέλεσμα η δυναμικότητα ανά ώρα υπολογίζεται σε 4 θεραπείες ανά ώρα/θέση.
- Δεδομένου ότι θα έχουν διαμορφωθεί 5 κρήνες ιαματικού νερού στην μονάδα η δυναμικότητα ανά ώρα υπολογίζεται σε 20 θεραπείες ανά ώρα.

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές προκύπτει ότι η συνολική ημερήσια δυναμικότητα του κέντρου ανέρχεται σε 240 άτομα για την υψηλή περίοδο (12ώρες X 20 άτομα) και 160 άτομα για την μέση και χαμηλή περίοδο (8 ώρες X 20 άτομα).

Ωστόσο, δεδομένου ότι μία μονάδα δεν θα έχει την ίδια πληρότητα κάθε περίοδο, και προκειμένου να υπολογιστούν τα έσοδα από τις πωλήσεις γίνεται μία προσπάθεια υπολογισμού της πληρότητας κάθε περιόδου. Με στόχο την ελάχιστη απαιτούμενη πληρότητα ώστε να επιτευχθούν τα αντίστοιχα έσοδα που θα οδηγήσουν στην οικονομική βιωσιμότητα της μονάδας, εκτιμήθηκε μία μέση πληρότητα, όσο αφορά τη δυναμικότητα των εγκαταστάσεων, 10% κατά τη χαμηλή περίοδο, 30% κατά τη μέση περίοδο και 60% κατά την υψηλή περίοδο. Δηλαδή, υπολογίζεται ότι την υψηλή περίοδο, η πληρότητα θα είναι στα 17.568, την μέση περίοδο 7.248 και την χαμηλή 1.472 άτομα.

Από τις παραπάνω παραδοχές προκύπτει ότι:

Πίνακας 14: Εκτίμηση πληρότητας

Περίοδος	Ημέρες	Ημερήσια δυναμικότητα	Δυναμικότητα περιόδου	Πληρότητα	Σύνολο ατόμων
Υψηλή (6 ^{ος} -9 ^{ος})	122	240	29.280	60%	17.568
Μέση (10 ^{ος} -2 ^{ος})	151	160	24.160	30%	7.248
Χαμηλή (2 ^{ος} -5 ^{ος})	92	160	14.720	10%	1.472
Σύνολο	365				26.288

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Συνεπώς και σύμφωνα με την παραπάνω πρόβλεψη, η μέση πληρότητα ανά η ημέρα θα είναι 60% την υψηλή περίοδο επί της συνολικής δυναμικότητας, 30% την μέση περίοδο και 10% την χαμηλή περίοδο.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι ο μέσος ημερήσιος αριθμός ατόμων ανά περίοδο είναι:

Πίνακας 15: Εκτίμηση επισκεψιμότητας

Περίοδος	Ημέρες	Σύνολο ατόμων	Μέσος όρος ατόμων/ ημέρα
Υψηλή (6 ^{ος} -9 ^{ος})	122	17.568	144
Μέση (10 ^{ος} -2 ^{ος})	151	7.248	48
Χαμηλή (2 ^{ος} -5 ^{ος})	92	1.472	16
Σύνολο	365	26.288	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Λαμβάνοντας υπόψη τα πληθυσμιακά δεδομένα της δυνητικής αγοράς και συγκεκριμένα τον μόνιμο πληθυσμό και τις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών και ημεδαπών της ευρύτερης περιοχής όπως αυτή έχει οριοθετηθεί στην ενότητα 1.3.2.2 (στοιχεία 2020), προκύπτουν τα ακόλουθα:

Πίνακας 16: Εκτίμηση δυνητικής αγοράς

Περίοδος	Μόνιμος πληθυσμός ευρύτερης περιοχής	Συνολικές διανυκτερεύσεις
Υψηλή (6 ^{ος} -9 ^{ος})	543.008	112.193
Μέση (10 ^{ος} -2 ^{ος})	543.008	67.316
Χαμηλή (2 ^{ος} -5 ^{ος})	543.008	44.877
Σύνολο		224.385

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονιστούν τα εξής:

- 1) Ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά με τις μηνιαίες αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών για την εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων επισκεψιμότητας και την ανάλογη κατανομή τους ανά περίοδο. Ως εκ τούτου εκτιμήθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών (50%) πραγματοποιείται κατά την υψηλή περίοδο ενώ το υπόλοιπο ποσοστό μοιράζεται στη μέση και χαμηλή περίοδο (30% και 20% αντίστοιχα).
- 2) Όσον αφορά τις αφίξεις τουριστών, λήφθηκαν υπόψη τα πιο πρόσφατα στατιστικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα για τους τουρίστες των Περιφερειακών Ενοτήτων που αφορούν την χρονοαπόσταση των 60', δηλαδή του 2020. Ωστόσο πρέπει να τονιστεί ότι το 2020 σε σχέση με το 2019 παρατηρείται μείωση στην περιοχή λόγω του covid-19, συνεπώς στην εκτίμηση της επισκεψιμότητας της μονάδας προκύπτουν πιο συντηρητικά αποτελέσματα από αυτά που θα μπορούσαν να είναι στην πραγματικότητα. Ως εκ τούτου παρατηρείται και χαμηλό ποσοστό της δυνητικής αγοράς.
- 3) Κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί υπόψη η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού αφού δεν αποτελούν όλες οι ηλικιακές ομάδες αγορά – στόχο. Λόγω της δυσκολίας στην εξαγωγή του συγκεκριμένου

συμπεράσματος για την οριοθετημένη περιοχή, λήφθηκε υπόψη μία στατιστική προσέγγιση βάσει της οποίας το 75-80% του πληθυσμού είναι άτομα ηλικίας άνω των 20 ετών. Με βάση τη παραπάνω παραδοχή προκύπτει ότι ο δυνητικός πληθυσμός της οριοθετημένης περιοχής άνω των 20 ετών ανέρχεται σε **407.256 άτομα**.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η ημερήσια επισκεψιμότητα της μονάδας ανά περίοδο ως ποσοστό του πληθυσμού, συγκριτικά με τη δυναμική του πληθυσμού την αντίστοιχη περίοδο, είναι η ακόλουθη:

Πίνακας 17: Εκτίμηση επισκεψιμότητας ως ποσοστό της δυνητικής αγοράς

Περίοδος	Μέσος όρος ατόμων/ημέρα	*Διαθέσιμος πληθυσμός	Ποσοστό επί του πληθυσμού
Υψηλή (6 ^{ος} -9 ^{ος})	144	519.449	0,03
Μέση (10 ^{ος} -2 ^{ος})	48	474.572	0,01
Χαμηλή (2 ^{ος} -5 ^{ος})	16	452.133	0,004

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

* Ο διαθέσιμος πληθυσμός προκύπτει από το άθροισμα του δυνητικού πληθυσμού άνω των 20 ετών και των συνολικών αφίξεων ανά περίοδο αντίστοιχα.

Έσοδα

Τα προβλεπόμενα έσοδα της επιχείρησης είναι συνάρτηση των πωλήσεων που έχουν υπολογιστεί παραπάνω και της τιμής διάθεσης τους.

Προκειμένου να διατηρηθούν οι προβλέψεις σε συντηρητικό επίπεδο αλλά ταυτόχρονα να ληφθεί υπόψη το γεγονός της αναγνωρισιμότητας που θα αποκτήσει το κέντρο μετά το 1^ο έτος λειτουργίας του, θα ληφθεί υπόψη ως παραδοχή μία αύξηση των πωλήσεων κατά 5% για κάθε επόμενο έτος λειτουργίας.

Ακόμη, για τον υπολογισμό των εσόδων από τη χρήση των υπηρεσιών ποσιθεραπείας λαμβάνεται υπόψη ότι το 70% των επισκεπτών θα κάνει χρήση της ιατρικής ποσιθεραπείας ενώ το υπόλοιπο 30% θα κάνει χρήση της ποσιθεραπείας εμπειρίας.

Αντίθετα, η τιμή χρέωσης θα διατηρηθεί σταθερή σε μία προσπάθεια διατήρησης συντηρητικών εκτιμήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω τα συνολικά έσοδα της μονάδας σε βάθος 5ετίας αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 18: Προβλεπόμενη δραστηριότητα σε βάθος πενταετίας για την υψηλή περίοδο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ														
	ΕΤΟΣ 1			ΕΤΟΣ 2			ΕΤΟΣ 3			ΕΤΟΣ 4			ΕΤΟΣ 5		
	**ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ
Ιατρική Ποσιθεραπεία - 70%	12.298	8	98.381	12.912	8	103.300	13.558	8	108.465	14.236	8	113.888	14.948	8	119.582
Ποσιθεραπεία Εμπειρίας -30%	5.270	5	26.352	5.534	5	27.670	5.811	5	29.053	6.101	5	30.506	6.406	5	32.031
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ			124.733			130.969			137.518			144.394			151.613

Πίνακας 19: Προβλεπόμενη δραστηριότητα σε βάθος πενταετίας για την μέση και χαμηλή περίοδο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ														
	ΕΤΟΣ 1			ΕΤΟΣ 2			ΕΤΟΣ 3			ΕΤΟΣ 4			ΕΤΟΣ 5		
	**ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ	ΠΟΣΟ ΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑ ΔΟΣ	ΕΣΟΔΑ
Ιατρική Ποσιθεραπεία - 70%	6.104	8	48.832	6.409	8	51.274	6.730	8	53.837	7.066	8	56.529	7.419	8	59.356
Ποσιθεραπεία Εμπειρίας -30%	2.616	5	13.080	2.747	5	13.734	2.884	5	14.421	3.028	5	15.142	3.180	5	15.899
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ			61.912			65.008			68.258			71.671			75.254

**Η ποσότητα προκύπτει από το σύνολο των ατόμων που κάνουν χρήση της μονάδας την υψηλή και μέση-χαμηλή περίοδο αντίστοιχα (βλέπε πίνακα 14) επί του αντίστοιχου ποσοστού.

Προβλεπόμενα αποτελέσματα

Έχοντας υπολογίσει τα έσοδα και το κόστος λειτουργίας της μονάδας μπορεί να γίνει πρόβλεψη για τα οικονομικά αποτελέσματα της νέας μονάδας. Τα οικονομικά αποτελέσματα σε βάθος 5ετίας αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 20: Προβλεπόμενοι λογαριασμοί εκμεταλλεύσεως και αποτελέσματα χρήσεων

	ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΣΗ				
	1 ^ο έτος	2 ^ο έτος	3 ^ο έτος	4 ^ο έτος	5 ^ο έτος
ΕΣΟΔΑ	186.645	195.977	205.776	216.065	226.868
ΕΞΟΔΑ	93.100	94.146	98.301	102.663	107.240
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΚΩΝ, ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ & ΦΟΡΩΝ	93.545	101.832	107.475	113.402	119.628
<i>Μείον Αποσβέσεις κτιριακών (4%)</i>	19.200	19.200	19.200	19.200	19.200
<i>Μείον Αποσβέσεις εξοπλισμού (10%)</i>	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	62.345	70.632	76.275	82.202	88.428

Πηγή: Ιδία επεξεργασία, 2022

Για τον υπολογισμό του ανωτέρω πίνακα λήφθηκαν υπόψη τα εξής:

- Οι αποσβέσεις υπολογίστηκαν με βάση το κόστος της επένδυσης και ειδικότερα με ποσοστό 4% για τις τεχνικές – κτιριακές εγκαταστάσεις και 10% για τον λοιπό εξοπλισμό
- Από το σύνολο της επένδυσης, εκτιμήθηκε ότι ποσοστό 80% αφορούν τις κτιριακές δαπάνες και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου και 20% αφορούν τον εξοπλισμό.

2.3 Προσδιορισμός υποστηρικτικών – συμπληρωματικών δημόσιων επενδύσεων

Οι υποστηρικτικές-συμπληρωματικές δημόσιες επενδύσεις διαχωρίζονται σε βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις βελτιωτικού χαρακτήρα και μεσοπρόθεσμες επενδύσεις (βελτίωση προσβασιμότητας, προσπελασιμότητας, αναπλάσεις, σημάσεις, άυλων ενεργειών, κ.λ.π.) στον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο των λουτρικών εγκαταστάσεων. Τα υποστηρικτικά έργα δημόσιου χαρακτήρα για την εξασφάλιση βιώσιμων συνθηκών λειτουργίας των εγκαταστάσεων αυτών αφορούν:

Δίκτυα Κοινής Ωφέλειας

Απαιτείται η σύνδεση των εκτάσεων αξιοποίησης της μονάδας με το δίκτυο ηλεκτροδότησης, τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης.

Σήμανση

Προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας του Ι.Φ.Π., απαιτείται η σήμανση του χώρου στα εγγύς σημεία του οδικού δικτύου.

2.4 Αντιστοίχιση προτάσεων με δυνητικές πηγές χρηματοδότησης

2.4.1 Δυνητικές πηγές χρηματοδότησης

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ

Το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, ή Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) δημιουργήθηκε με σκοπό να αντιμετωπίσει τις οικονομικές συνέπειες της πανδημίας του Covid-19. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0), που συντάχθηκε στο πλαίσιο αυτού, φιλοδοξεί να αλλάξει τη δυναμική της αγοράς μέσω μεταρρυθμίσεων και εστιασμένων επενδύσεων προς ένα εξωστρεφές, ανταγωνιστικό, πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης. Στόχος του είναι, να περιορίσει τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης του COVID-19, να αντιμετωπίσει υπάρχοντα κενά και να ενισχύσει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, το χρηματοδοτικό πρόγραμμα στοχεύει στην παροχή οικονομικών κινήτρων προς τις επιχειρήσεις για να προωθήσουν τις επενδύσεις τους στους παρακάτω 4 στρατηγικούς πυλώνες:

1. Πράσινη Μετάβαση,
2. Ψηφιακή Μετάβαση,
3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή,
4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Συγκεκριμένα, ο πυλώνας 4 περιλαμβάνει 7 άξονες προτεραιότητας, εκ των οποίων ο άξονας προτεραιότητας «4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας» περιλαμβάνει επένδυση για την τουριστική ανάπτυξη η οποία προβλέπει τα παρακάτω:

«Επένδυση στην ανάπτυξη και στην διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με παρεμβάσεις για τον Ορεινό τουρισμό, τον Τουρισμό Υγείας και Ευεξίας (αξιοποίηση Ιαματικών πηγών), τον Αγροτουρισμό και την Γαστρονομία, την αναβάθμιση των τουριστικών λιμανιών, τον Καταδυτικό τουρισμό, την προσβασιμότητα στις παραλίες. Στόχοι η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος, η βελτίωση της απόδοσης των υφιστάμενων τουριστικών επενδύσεων και η διεύρυνση της τουριστικής περιόδου».

Ο προϋπολογισμός για αυτό το πακέτο επένδυσης ανέρχεται στα 260.000.000€. Δεδομένου λοιπόν, ότι προβλέπονται από το Ταμείο Ανάκαμψης επενδύσεις που αφορούν την αξιοποίηση των Ιαματικών Φυσικών Πόρων κρίνεται σκόπιμη η αξιοποίησή του ως πηγή χρηματοδότησης.

Εντός αυτού του πλαισίου θα πρέπει να αναφερθεί ότι, κατά το στάδιο της συγγραφής του παρόντος, επίκειται πρόσκληση υποβολής προτάσεων έργων δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ή αναβάθμισης ήδη υπάρχοντων εκμετάλλευσης ιαματικών φυσικών πόρων, από το Υπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο της ΥΑ «SUB3: Τουρισμός υγείας και ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών (Health & Wellness Tourism through thermal spring utilization) – Δράση 16931» (Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5153454).

Ειδικότερα η ανωτέρω εγκεκριμένη πράξη προβλέπει παρεμβάσεις σε 15 υφιστάμενες και 15 νέες εγκαταστάσεις και έχει προϋπολογισμό 28.458.000,00€, εξέλιξη η οποία από κοινού με την απαίτηση του Ν.4875/2021 αναφορικά με την υποχρέωση εκπόνησης οικονομοτεχνικής μελέτης επενδυτικού σχεδίου, δημιουργεί ένα νέο απόλυτα ευνοϊκό περιβάλλον για το σχεδιασμό του νέου περιβάλλοντος των ιαματικών φυσικών πόρων της χώρας.

Ειδικότερα το έργο «Τουρισμός Υγείας και Ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών» εντάσσεται στα έργα τουριστικής ανάπτυξης που στοχεύουν στην προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την παράταση της τουριστικής περιόδου. Στηρίζεται στην αξιοποίηση των ιαματικών πόρων και πηγών της χώρας, με την δημιουργία νέων ή την αναβάθμιση υφιστάμενων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού.

Συγκεκριμένα, προβλέπεται:

A) Η χρηματοδότηση της ανακαίνισης-αναβάθμισης υφιστάμενων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού, και

B) Η χρηματοδότηση της δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού.

Η χρηματοδότηση καλύπτει τη διενέργεια των απαιτούμενων μελετών (π.χ. υδρολογικές, χημικές κ.ά.), καθώς και τα έργα κατασκευής/αναβάθμισης υποδομών και εγκαταστάσεων.

Θα χρηματοδοτηθούν έργα τα οποία αναδεικνύουν τον πλούτο των φυσικών πόρων της χώρας και αξιοποιούν τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του τοπικού πολιτισμού, του φυσικού τοπίου, των προϊόντων, γεύσεων κ.λπ. που συνθέτουν την ταυτότητα της περιοχής. Ταυτόχρονα αναζητείται η διασύνδεση με τοπικούς υλικούς και άυλους πόρους με ιαματικό ενδιαφέρον, όπως αρχαίες ή παραδοσιακές πρακτικές, φυτά και δάση της περιοχής, ειδικά χαρακτηριστικά ύδατος και μεταλλικών στοιχείων κ.λπ. Έμφαση δίνεται στην δημιουργία και ανάδειξη επενδυτικών σχεδίων ιαματικού τουρισμού σε περιοχές με μειωμένη τουριστική κίνηση που διαθέτουν ιαματικούς πόρους, καθώς αυτό θα βοηθήσει στην προσέλκυση τουριστών και την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και της απασχόλησης.

Όπως ήδη αναφέρθηκε ο προϋπολογισμός του έργου (28.458.000€ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ) έχει υπολογιστεί με βάση ένα ενδεικτικό πλήθος 15 εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού προς ανακαίνιση/αναβάθμιση και 15 νέων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ INTERREG ΕΛΛΑΔΑ-ΑΛΒΑΝΙΑ/ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ Interreg Ελλάδα-Αλβανία

Το νέο πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα- Αλβανία 2021-2027 έχει ως βασικό στόχο τη συνεισφορά του στην επίτευξη των στόχων για βιώσιμη ανάπτυξη και των δυο χωρών, δηλαδή, τη διατήρηση υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας καθώς και κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πράσινης Συμφωνίας και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) της Ατζέντας 2030 για Βιώσιμη Ανάπτυξη του ΟΗΕ. Το νέο πρόγραμμα υποστηρίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες και των δυο κρατών μελών, με έμφαση σε θέματα που αφορούν τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, την ενίσχυση της «έξυπνης» επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, συγκροτήθηκαν οι παρακάτω 3 Στόχοι Πολιτικής:

- Μια πιο πράσινη Ευρώπη, με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, προωθώντας την καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, την Γαλάζια και την Πράσινη ανάπτυξη, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά ανεπτυγμένο μεταφορικό και ψηφιακό δίκτυο.
- Μια πιο κοινωνική, χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Ένας από τους ειδικούς στόχους του προγράμματος, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με το αντικείμενο του master plan είναι ο Ε.Σ 3.1 «Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία». Στο πλαίσιο αυτού του στόχου το πρόγραμμα πρόκειται να χρηματοδοτήσει δράσεις που αφορούν τους παραπάνω τομείς.

Interreg Ελλάδα-Βόρεια Μακεδονία

Αντίστοιχα, το νέο πρόγραμμα Εδαφικής Συνεργασίας Interreg Ελλάδα- Βόρεια Μακεδονία 2021-2027 έχει ως βασικό στόχο του Προγράμματος την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής μέσω της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου και των ευκαιριών απασχόλησης με σεβασμό στο περιβάλλον και μέσω της χρήσης των φυσικών πόρων για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, συγκροτήθηκαν οι παρακάτω 4 Στόχοι Πολιτικής:

- Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα με την προώθηση της μετάβασης στην καθαρή και δίκαιη ενέργεια, τις πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις, την κυκλική οικονομία, την προσαρμογή του κλίματος και την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
- Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ
- Μια πιο κοινωνική Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων
- Καλύτερη διακυβέρνηση συνεργασίας

Ένας από τους ειδικούς στόχους του προγράμματος, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με το αντικείμενο του master plan είναι ο ΕΣ 3.6 «Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του αειφόρου τουρισμού την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία». Στο πλαίσιο αυτού του στόχου το πρόγραμμα πρόκειται να χρηματοδοτήσει δράσεις που αφορούν τους παραπάνω τομείς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2023-2027 (ΠΑΑ) «ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (CLLD/ LEADER)

Κατά την προγραμματική περίοδο 2023-2027 το LEADER θα αποτελέσει για μια ακόμα φορά ένα βασικό εργαλείο ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών ως ξεχωριστή παρέμβαση του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής τουλάχιστον στο 5% των πόρων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Η φιλοσοφία σχεδιασμού και εφαρμογής του διατηρούνται ανέπαφες με στόχο την επίτευξη συμπληρωματικότητας των τοπικών στρατηγικών με τις δράσεις των λοιπών ευρωπαϊκών ταμείων και τις σχετικές εθνικές πολιτικές ανάπτυξης. Δεδομένης όμως της διαφοροποίησης των αναγκών των αγροτικών περιοχών αλλά και των απρόβλεπτων γεγονότων και φαινομένων, όπως η πανδημία COV-19, οι πυρκαγιές και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, που έχουν δημιουργήσει αρνητικές περιπτώσεις στις περιοχές αυτές ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη συνεργατικών δράσεων και πρωτοβουλιών με κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση. Βασικά στοιχεία των τοπικών στρατηγικών σε αυτή την προγραμματική περίοδο είναι και υλοποίηση δράσεων σύμφωνα με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας (Green Deal) και της Πράσινης Βίβλου για την αγροτική ανάπτυξη, η καινοτομία για την αντιμετώπιση των κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της βιοοικονομίας, η αξιοποίηση των ΤΠΕ και η ανάπτυξη των πολιτικών των «Έξυπνων Χωριών» (Smart Villages) για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση χρόνιων προβλημάτων μικρών υπο-περιοχών των περιοχών LEADER.

Οι βασικές αρχές για την εφαρμογή των προγραμμάτων LEADER είναι:

- η ανάπτυξη στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης εστιασμένες στην περιοχή,
- η εκ των κάτω προς τα επάνω χάραξη των στρατηγικών,
- οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) οι οποίες αποτελούν σύμπραξη του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα,

- οι ολοκληρωμένες και πολυτομεακές δράσεις,
- η δικτύωση,
- η συνεργασία,
- η καινοτομία.

Καθώς το νέο πρόγραμμα Leader 2023-2027 δεν έχει ανακοινωθεί επίσημα, δεν υπάρχει ακόμη η απαραίτητη πληροφορία ως προς τους κανόνες επιλεξιμότητας των έργων και επομένως δεν είναι εφικτό στο παρόν στάδιο να γίνει περαιτέρω αναφορά.

ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2021-2027

Το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 αφορά τον προγραμματικό σχεδιασμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την προγραμματική περίοδο 2021-2027. Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 373 εκ. € περίπου και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Το πρόγραμμα αποτελείται από τους παρακάτω στόχους πολιτικής:

- ✓ Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού
- ✓ Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων
- ✓ Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων
- ✓ Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων
- ✓ Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών

Το όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 είναι «*Η διαμόρφωση ενός νέου, ενισχυμένου και διακριτού ρόλου της Δυτικής Μακεδονίας στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον με επίκεντρο τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης μέσω:*

- *του οικονομικού μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας με όρους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας,*
- *της στήριξης της καθαρής ενέργειας και της πράσινης βιώσιμης ανάπτυξης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών περιοχών και των περιοχών υπαίθρου και*
- *της δημιουργίας υψηλού επιπέδου κοινωνικής συνοχής»*

Καθώς το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, είναι ακόμη σε στάδιο έγκρισης δεν μπορούν να παρατεθούν σε αυτή τη φάση οι ενδεικτικές δράσεις των οποίων περιλαμβάνονται ενέργειες που σχετίζονται με τις προτεραιότητες της παρούσας μελέτης. Ωστόσο σε μεγάλο βαθμό μπορεί να αποτελέσει πιθανή πηγή χρηματοδότησης.

ΝΕΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ "ΕΛΛΑΔΑ 2.0"

Από 1/1/2022 ο νέος Αναπτυξιακός Νόμος "Ελλάδα 2.0" θα αντικαταστήσει αυτών του 4399/2016 και θα αποτελέσει το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Δικαιούχοι υπαγόμενων επενδυτικών σχεδίων αποτελούν εμπορικές επιχειρήσεις, συνεταιρισμοί, κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, αγροτικοί και αστικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις παραγωγών, δημόσιες, δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους υπο προϋποθέσεις, οι ατομικές επιχειρήσεις μόνο στο καθεστώς «Αγροδιατροφή-πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων-αλιεία και υδατοκαλλιέργεια» με ανώτατο επιλέξιμο κόστος τις 200.000€ και υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρείες, με την προϋπόθεση να έχουν ολοκληρώσει τις διαδικασίες δημοσιότητας πριν από την υποβολή της πρότασης.

Τα 13 καθεστώτα ενισχύσεων του Νέου Αναπτυξιακού Νόμου είναι:

1. Ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
2. Πράσινη μετάβαση – περιβαλλοντική αναβάθμιση επιχειρήσεων
3. Νέο επιχειρείν
4. Δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση
5. Έρευνα και εφαρμοσμένη καινοτομία
6. Αγροδιατροφή – πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων – αλιεία και υδατοκαλλιέργεια
7. Μεταποίηση – εφοδιαστική αλυσίδα
8. Επιχειρηματική εξωστρέφεια
9. Ενίσχυση τουριστικών επενδύσεων
10. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
11. Μεγάλες επενδύσεις
12. Ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας
13. Επιχειρηματικότητα 360

Ο επενδυτής δύναται να επιλέξει το καθεστώς ενίσχυσης που συμβαδίζει με τις ανάγκες και το επιχειρηματικό του σχέδιο, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις αυτού.

Το ελάχιστο ύψος επένδυσης ορίζεται για:

- Μεγάλες επιχειρήσεις στο ποσό των €1.000.000.
- Μεσαίες επιχειρήσεις στο ποσό των €500.000.
- Μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των €250.000.
- Πολύ μικρές επιχειρήσεις, στο ποσό των €100.000.
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικούς και Αστικούς Συνεταιρισμούς, Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, στο ποσό των €50.000.

ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΣΔΙΤ

Η Σύμπραξη Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα / ΣΔΙΤ ή (Public - Private Partnership / PPP) είναι μια δημόσια σύμβαση μακράς διάρκειας (που συνήθως εκτείνεται σε διάρκεια από 15 έως 30 έτη), η οποία συνάπτεται μεταξύ ενός Δημόσιου και ενός Ιδιωτικού Φορέα και αφορά στην κατασκευή έργων υποδομής και στην παροχή υπηρεσιών δημόσιου χαρακτήρα, με συνεχώς διευρυνόμενη εφαρμογή στην ευρωπαϊκή αγορά, περιλαμβανομένων και των νέων χωρών μελών της ΕΕ.

Η ΣΔΙΤ αφορά σε μορφές συνεργασίας ιδιωτών επενδυτών με τις δημόσιες αρχές, στις οποίες ανήκουν και οι αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, για την εξασφάλιση τμήματος ή του συνόλου εκ της χρηματοδότησης, της κατασκευής, της ανακαίνισης, της διαχείρισης και της συντήρησης μιας

υποδομής ή την παροχή μιας υπηρεσίας σε τομείς όπου η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς είναι είτε ανέφικτη είτε μη επιθυμητή.

Σε μία σύμβαση ΣΔΙΤ, οι ρόλοι του δημοσίου και του ιδιωτικού φορέα είναι σαφώς ορισμένοι.

Ο δημόσιος τομέας αναλαμβάνει:

- τον καθορισμό του γενικού σχεδίου ΣΔΙΤ
- την αξιολόγηση της πρότασης του ιδιωτικού φορέα
- την υποστήριξη εκτέλεσης του έργου
- την παρακολούθηση της υλοποίησης του έργου και της τήρησης
- των συμβατικών υποχρεώσεων του Ιδιώτη.

Στο πλαίσιο της σύμβασης ο Ιδιωτικός Φορέας αναλαμβάνει:

- την κατασκευή του έργου
- την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης του έργου
- τη διαχείριση και λειτουργία του έργου ή τη συντήρησή του
- την επιστροφή στο Δημόσιο του έργου μετά τη λήξη της συμβατικής περιόδου

Ο Ιδιωτικός Φορέας επίσης αναλαμβάνει τους κινδύνους κατασκευής και λειτουργίας του έργου και αμείβεται κατά τη διάρκεια της φάσης λειτουργίας του έργου, με αντάλλαγμα (χρηματικό ή άλλο) που λαμβάνει είτε από την Αναθέτουσα Αρχή ή από τη δημόσια αρχή για λογαριασμό της οποίας δημοπρατείται το έργο, είτε απευθείας από τους χρήστες, είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις, και από τους δύο (δημόσιο & χρήστες).

Στην περίπτωση που το αντάλλαγμα εισπράττεται από τους χρήστες τον κίνδυνο εκμετάλλευσης αναλαμβάνει ο Ιδιωτικός Φορέας.

Ανάλογα με την αντικείμενο της σύμπραξης, το είδος και το μέγεθος της εμπλοκής του ιδιωτικού φορέα σε αυτό και των κινδύνων που αναλαμβάνουν τα δύο μέρη, μπορούμε να διακρίνουμε τις συμπράξεις σε δύο βασικές κατηγορίες: σε ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ και σε μη ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ

Ως **ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ** νοούνται εκείνα τα έργα ή οι υπηρεσίες, στις οποίες πέρα από τη χρηματοδότηση, το σχεδιασμό, την κατασκευή και τη συντήρησή τους, οι ιδιωτικοί φορείς αναλαμβάνουν και την εκμετάλλευσή τους. Μετά το πέρας της συμβατικής περιόδου λειτουργίας το έργο μεταβιβάζεται στο Δημόσιο.

Ως **μη ανταποδοτικά έργα ΣΔΙΤ** νοούνται εκείνα τα έργα ή οι υπηρεσίες, στις οποίες δεν υπάρχει το στοιχείο της εκμετάλλευσης για τους ιδιωτικούς φορείς. Πρόκειται ουσιαστικά για κοινωνικού χαρακτήρα υποδομές ή υπηρεσίες, τις οποίες λειτουργεί το κράτος και απολαμβάνουν δωρεάν οι πολίτες. Μετά το πέρας της συμβατικής περιόδου λειτουργίας το έργο περιέρχεται στο Δημόσιο.

Η πολυπλοκότητα των συμβάσεων ΣΔΙΤ και ο μεγάλος αριθμός φορέων που εμπλέκονται σε αυτές, δημιούργησε την ανάγκη θέσπισης ειδικών νόμων για την εφαρμογή τους, που στην Ελλάδα προσδιορίζεται με το Νόμο 3389/2005. Ο νόμος προβλέπει τη δημιουργία δύο αρμόδιων διοικητικών οργάνων (Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ και Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ) για τη χάραξη πολιτικής και την καλύτερη διαχείριση των έργων, προσδιορίζει τις διαδικασίες ανάθεσης, τα συμβατικά και νομικά θέματα και, τέλος, προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις σχετικές με αδειοδοτήσεις, φορολογικά θέματα, κ.λ.π.

Σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, τα αρμόδια διοικητικά όργανα των ΣΔΙΤ είναι:

- Διυπουργική Επιτροπή Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ)
- Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΕΓΣΔΙΤ)

Η **Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ** είναι το όργανο στις αρμοδιότητες του οποίου εμπíπτουν η εξειδίκευση της κυβερνητικής πολιτικής για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων. Στις αρμοδιότητές της εμπíπτουν:

- η έγκριση της υπαγωγής συμπράξεων στις διατάξεις του Ν. 3389/2005,
- η ανάκληση τέτοιων εγκρίσεων, σε περίπτωση που οι δημόσιοι φορείς που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους,
- η απόφαση για την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του καταβλητέου στους Ιδιωτικούς Φορείς ανταλλάγματος,
- η απόφαση για τη συμμετοχή ή μη του Δημοσίου στη χρηματοδότηση της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της Σύμπραξης,
- η λήψη κάθε άλλης συναφούς απόφασης.

Η **Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ** είναι το συντονιστικό όργανο που συστάθηκε στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, με σκοπό την προώθηση του θεσμού των Συμπράξεων μέσω της υποστήριξης των εμπλεκόμενων Δημοσίων και Ιδιωτικών Φορέων κατά την επιλογή, ανάθεση και εκτέλεση των Συμβάσεων Σύμπραξης. Η ΕΓΣΔΙΤ επικουρεί τη ΔΕΣΔΙΤ και τους Δημόσιους Φορείς και έργο της είναι:

- ο εντοπισμός των έργων ή υπηρεσιών που μπορούν να εκτελεσθούν ή να παρασχεθούν μέσω Συμπράξεων και να υπαχθούν στις διατάξεις του Ν. 3389/2005,
- η προώθηση της εκτέλεσης έργων ή της παροχής υπηρεσιών μέσω του θεσμού των Συμπράξεων,
- η διευκόλυνση και υποστήριξη των Δημόσιων Φορέων, στο πλαίσιο των Διαδικασιών Ανάθεσης που προβλέπονται στο Ν. 3389/2005, για την επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων που θα αναλάβουν την εκτέλεση των έργων ή την παροχή των υπηρεσιών μέσω των Συμπράξεων,
- η παρακολούθηση της υλοποίησης των Συμβάσεων Σύμπραξης και των παρεπομένων συμφώνων, η τακτική ενημέρωση της ΔΕΣΔΙΤ και η επεξεργασία και υποβολή εισηγήσεων για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων
- η σύνταξη ετήσιας έκθεσης και η παρουσίασή της στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής.

Διαδικασία Υλοποίησης ΣΔΙΤ

Οι Δημόσιοι Φορείς που σκοπεύουν να προχωρήσουν σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με το Ν. 3389/2005, πρέπει να υποβάλλουν σχετική πρόταση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, η οποία θα συνοδεύεται από τα απαραίτητα στοιχεία που θα τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα υλοποίησής της. Η πρόταση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

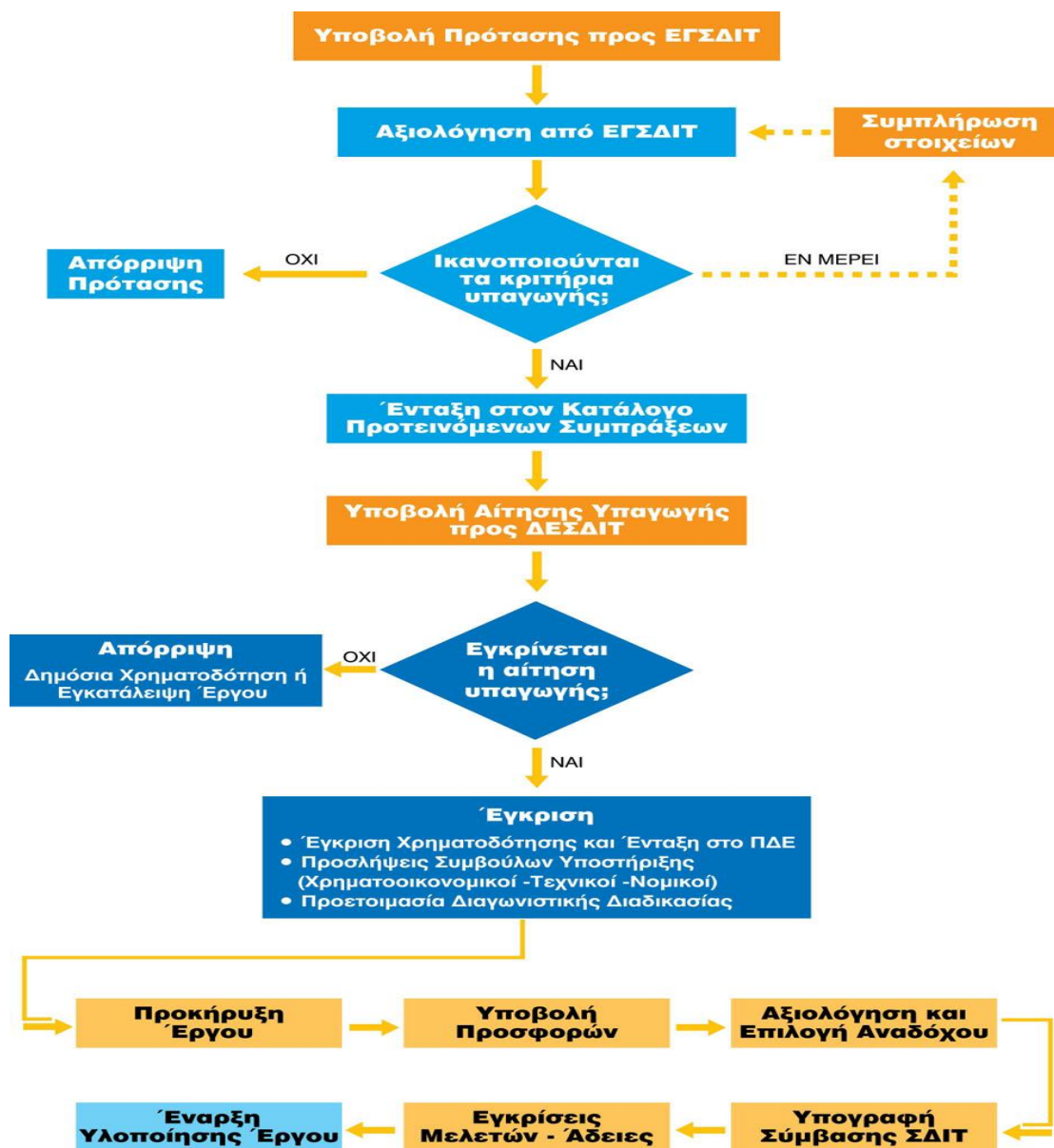
- Αναλυτική περιγραφή του έργου που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του
- Ενδεικτικό προϋπολογισμό
- Κόστος λειτουργίας και συντήρησης
- Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης
- Προτεινόμενη μορφή σύμπραξης (είσπραξη τελών από χρήστες ή Δημόσιο, χρηματοδοτική συμβολή του Δημοσίου, κ.λ.π.)
- Έλεγχο οικονομικής αποδοτικότητας (value for money) που θα αιτιολογεί την επιλογή της σύμπραξης σε σχέση με την υλοποίηση του έργου με δημόσια χρηματοδότηση.
- Άλλα θέματα που μπορεί να επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση του έργου, όπως, νομικά, περιβαλλοντικά, κ.λ.π.

Η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ μελετά την πρόταση του Δημοσίου Φορέα και αξιολογεί κατά πόσο αυτή μπορεί να υλοποιηθεί ως Σύμπραξη και να υπαχθεί στις διατάξεις Ν. 3389/2005. Σε περίπτωση που η πρόταση αξιολογείται θετικά, την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων», γνωστοποιεί την απόφασή της στο Δημόσιο Φορέα και τον καλεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών να καταθέσει στη Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ «Αίτηση Υπαγωγής» της συγκεκριμένης Σύμπραξης στο Ν. 3389/2005.

Ο Δημόσιος Φορέας υποβάλλει «Αίτηση Υπαγωγής» η οποία και συμπεριλαμβάνεται στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης της ΔΕΣΔΙΤ, μαζί με συνοπτική αιτιολογική έκθεση που έχει συντάξει η ΕΓΣΔΙΤ, προκειμένου να εκδοθεί η Απόφαση Υπαγωγής. Μετά την έκδοση της συγκεκριμένης απόφασης η ΕΓΣΔΙΤ συντονίζει τις διαδικασίες ανάθεσης όπως αυτές ορίζονται στον Ν. 3389/2005 για την επιλογή του ιδιωτικού φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη.

Η ανάθεση γίνεται μετά από δημόσιο διαγωνισμό με ανοικτή ή κλειστή διαδικασία. Υπό ορισμένους όρους, που προβλέπονται στον νόμο, μπορεί να εφαρμοστεί και η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου ή η διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η ανάθεση των Συμβάσεων ΣΔΙΤ γίνεται με κριτήριο είτε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, είτε τη χαμηλότερη τιμή. Τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες των Υποψηφίων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης ορίζονται στην Προκήρυξη του Διαγωνισμού.

Διάγραμμα 5: Διαδικασία υποβολής πρότασης για Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ

2.4.2 Αντιστοίχιση με δυνητικές πηγές χρηματοδότησης

Η αξιοποίηση του ιαματικού φυσικού πόρου Ξινού Νερού απαιτεί μία σειρά από επενδύσεις όπως αυτές περιγράφηκαν στις ενότητες 2.1.1 και 2.1.2. Όπως έχει περιγραφεί παραπάνω, η δημιουργία λουτρικών εγκαταστάσεων θα γίνει με γνώμονα την τήρηση των προδιαγραφών Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας. Παράλληλα, θα πρέπει να αναπτυχθούν και νέες παρεχόμενες υπηρεσίες ευεξίας και αναζωογόνησης προκειμένου η λειτουργία της μονάδας να είναι οικονομικά βιώσιμη.

Πρόκειται για τις ακόλουθες διακριτές κατηγορίες ενεργειών ανά είδος επένδυσης σε ενιαία φάση:

- Κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων
- Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου
- Υποβολή αιτήματος χορήγησης ειδικού σήματος λειτουργίας ως μονάδα ιαματικής θεραπείας.

Κατά την παρούσα χρονική συγκυρία, αναδεικνύονται συγκεκριμένες δυνατότητες χρηματοδότησης στο πλαίσιο της παρούσας προγραμματικής περιόδου. Οι δυνατότητες προφανώς σχετίζονται με την επιλεξιμότητα αυτού του τύπου των επενδυτικών παρεμβάσεων, υπό την προϋπόθεση της αντιμετώπισης επιμέρους ζητημάτων που αφορούν αφενός μεν στις κρατικές ενισχύσεις, αφετέρου δε στην αντίστοιχη επιλεξιμότητα των νομικών οντοτήτων που διαχειρίζονται τους Ι.Φ.Π. (Δημοτικές Κοινωφελείς Επιχειρήσεις, Δημοτικές Ανώνυμες Εταιρίες, Δήμοι, κ.λ.π.).

Λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη το περιεχόμενο του προτεινόμενου επενδυτικού προγράμματος, οι βραχυπρόθεσμες επενδύσεις αποτελούν παρεμβάσεις οι οποίες θα μπορούσαν χρηματοδοτικά να ενταχθούν στο ταμείο ανάκαμψης.

2.5 Διαχωρισμός των προτάσεων που – δυνητικά – μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο σύμπραξης δημόσιου ιδιωτικού τομέα. Πρόταση δημοσιότητας – επικοινωνιακής πολιτικής (στις περιπτώσεις ΣΔΙΤ)

Το ζήτημα της επιλογής του καθεστώτος διαχείρισης είναι εκ της φύσης πολυπαραγοντικό και σε κάθε περίπτωση ανάγεται στη σφαίρα σχετικής πολιτικής απόφασης. Κατά συνέπεια η παρούσα προσέγγιση επιχειρεί απλά να προσδιορίσει εκείνες τις παρεμβάσεις του επενδυτικού προγράμματος που δύναται να αποτελέσουν μια σύμπραξη δημόσιου ιδιωτικού τομέα.

Δεδομένου ότι το σύνολο του επενδυτικού προγράμματος που αφορά στην εκτέλεση εργασιών αναβάθμισης και προσαρμογής στις ισχύουσες προδιαγραφές με στόχο της μετατροπή σε Μ.Ι.Θ., εκ της φύσης του σχετίζεται με την παραγωγή εσόδων με τη διάθεση τους έναντι αντιτίμου (ανταποδοτικό έργο), είναι δυνατή η αντιμετώπιση του με μια σύμπραξη δημόσιου ιδιωτικού τομέα, η διαδικασία εκτέλεσης της οποίας, έχει αναφερθεί ανωτέρω. Το σύνολο των παραμέτρων που θα συνθέσουν τους όρους της σύμπραξης έχουν αναφερθεί ανωτέρω, με τον έλεγχο οικονομικής αποδοτικότητας, από κοινού με την εκκρεμούσα έκδοση των σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων περί ζωνών προστασίας, να αποτελεί τις κρισιμότερες παραμέτρους για την επίτευξη της σύμπραξης.

Ως προς τη δημοσιότητα στις διαδικασίες ανάθεσης και στις σχέσεις αναθέτουσας αρχής και υποψηφίων, παράμετροι όπως η ίση μεταχείριση, η διαφάνεια, η προστασία του δημόσιου συμφέροντος, πρέπει να τις χαρακτηρίζουν.

2.6 Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος δράσης με την διατύπωση αυτοτελών σταδίων

Η πρόταση αξιοποίησης του ιαματικού φυσικού πόρου Ξινού Νερού ως βραχυπρόθεσμο στόχο θέτει την δημιουργία των απαραίτητων υποδομών που θα εξασφαλίζουν την λειτουργική αδειοδότησή και την βιωσιμότητά τους όπως αναλυτικά περιγράφηκε παραπάνω.

Οι οποιοσδήποτε επεκτάσεις που θα αφορούν τόσο στην δυναμικότητα της μονάδας και στην συμπλήρωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προβλέπονται σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα και δεν λαμβάνονται υπόψη στην παρούσα φάση.

Τα κυριότερα στάδια του προγραμματισμού εκτέλεσης του επενδυτικού σχεδίου, διαμορφώνονται με βάση την ωριμότητα (θεσμικού και μελετητικού περιεχομένου) και την δυνατότητα εξασφάλισης χρηματοδότησης. Ανεξάρτητα από την διάρκεια της ολοκλήρωσης του έργου είναι σκόπιμο η σταδιακή υλοποίηση του να υπαχθεί σε ένα ενιαίο σχεδιασμό που θα έχει εκ των προτέρων αποφασισθεί και μελετηθεί, και αν είναι δυνατό να έχουν εξασφαλισθεί οι απαραίτητες αδειοδοτήσεις, γνωμοδοτήσεις κ.λ.π. σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Για το σχεδιασμό του χρονοδιαγράμματος θα ληφθούν υπ' όψη κατά χρονική αλληλουχία οι εξής απαραίτητες ενέργειες:

- Εξασφάλιση γνωμοδοτήσεων δημόσιων φορέων για την καταλληλότητα του χώρου των Λουτρικών εγκαταστάσεων και των προτεινόμενων παρεμβάσεων.
- Εκπόνηση των αναγκαίων μελετών κτιριακών έργων και διαμόρφωση υπαίθρων χώρων και σύνταξη τευχών δημοπράτησης.
- Έκδοση οικοδομικής άδειας ως τουριστική εγκατάσταση.
- Εκπόνηση περιβαλλοντικής μελέτης κα έκδοση ΑΕΠΟ.
- Συγκρότηση φακέλου χρηματοδότησης και υποβολή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
- Αποφάσεις ένταξης πράξεων
- Δημοπράτηση – συμβασιοποίηση έργου
- Κατασκευή κτιριακών εγκαταστάσεων
- Διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου
- Υποβολή αιτήματος χορήγησης ειδικού σήματος λειτουργίας ως μονάδα ιαματικής θεραπείας.
- Προώθηση των προσφερόμενων υπηρεσιών (υλοποίηση ενεργειών Place Marketing)

Εφόσον ληφθεί η απόφαση για την υλοποίηση της επένδυσης και αφού έχει γίνει γνωστό το κόστος επένδυσης και το χρονοδιάγραμμα εκτελέσεως της, θα πρέπει να γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για τη διερεύνηση χρηματοδότησης του έργου. Οι πηγές χρηματοδότησης του συγκεκριμένου σχεδίου μπορεί να είναι η προαναφερθείσα επικείμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων έργων δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ή αναβάθμισης ήδη υπαρχόντων εκμετάλλευσης ιαματικών φυσικών πόρων, από το Υπουργείο Τουρισμού, στο πλαίσιο της ΥΑ «**SUB3: Τουρισμός υγείας και ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών (Health & Wellness Tourism through thermal spring utilization) – Δράση 16931**» (Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5153454). Επιπλέον η διατήρηση της αναζήτησης δημόσιας χρηματοδότησης περιλαμβάνει τα προγράμματα του στόχου της εδαφικής συνεργασίας καθώς και τη στρατηγική CLLD, ενώ η ιδιωτική χρηματοδότηση περιλαμβάνει το δανεισμό ή την ανάπτυξη μιας μορφής ΣΔΙΤ.

3. Place marketing

Πέρα από τις επενδυτικές δράσεις για την αξιοποίηση του φυσικού πόρου και του ευρύτερου περιβάλλοντος, είναι το ίδιο σημαντικό να υλοποιηθεί ένας παράλληλος σχεδιασμός που θα αφορά μία σειρά από ενέργειες προώθησης και προβολής της περιοχής ως τόπος θερμαλισμού και ευεξίας. Είναι απαραίτητο να γίνουν συντονισμένες δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση οι οποίες θα ξεκινούν από την διαμόρφωση ενός ισχυρού brand για την περιοχή μέχρι και συνεχείς προσπάθειες διαφήμισης με τα κατάλληλα μέσα και εργαλεία. Σκοπός των δράσεων αυτών είναι, από τη μία να διασφαλίσουν την επιθυμητή αναγνωρισιμότητα του πόρου και από την άλλη, σε βάθος χρόνου να εξασφαλίσει την ικανοποίηση και εμπιστοσύνη των επισκεπτών όχι μόνο από τη χρήση των λουτρικών εγκαταστάσεων αλλά από τη συνολική του εμπειρία στην περιοχή.

Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο, πριν τη διαμόρφωση ενός σχεδίου προώθησης και προβολής του πόρου, να εντοπιστεί εάν τα τοπικά σχέδια περιλαμβάνουν αντίστοιχες κατευθύνσεις και δράσεις.

Σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, υποβλήθηκε το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2021-2027) με αναπτυξιακό όραμα *«Τη διαμόρφωση ενός νέου, ενισχυμένου και διακριτού ρόλου της Δυτικής Μακεδονίας στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον με επίκεντρο τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης μέσω:*

- *του οικονομικού μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας με όρους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας,*
- *της στήριξης της καθαρής ενέργειας και της πράσινης βιώσιμης ανάπτυξης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών περιοχών και των περιοχών υπαίθρου και*
- *της δημιουργίας υψηλού επιπέδου κοινωνικής συνοχής»*

Στο πλαίσιο του προγράμματος προβλέπονται οι παρακάτω ειδικοί στόχοι που αφορούν τον τουρισμό:

- ✓ η στήριξη δράσεων για την ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία
- ✓ η ενίσχυση της ολοκληρωμένης χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας εκτός αστικών περιοχών

Ωστόσο, σε κανέναν από τους ειδικούς στόχους του προγράμματος δεν γίνεται αναφορά στην αξιοποίηση και προβολή των ιαματικών φυσικών πόρων της Περιφέρειας ή και του τουρισμού ευεξίας γενικότερα.

Επιπλέον, έχει εκπονηθεί από τον Δήμο Αμυνταίου για την περίοδο 2021-2024 ένα επιχειρησιακό σχέδιο που έχει ως στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη με την όσο το δυνατό πληρέστερη αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, την διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής αλλά και την προστασία του ευαίσθητου περιβάλλοντος.

Όσον αφορά συγκεκριμένα τον ιαματικό φυσικό πόρο Ξινού Νερού, στο εν λόγω επιχειρησιακό σχέδιο γίνεται αναφορά στην σημασία που έχει *«η αξιοποίηση των πηγών στην ομώνυμη Τοπική Κοινότητα και στην ανάγκη εκσυγχρονισμού της μονάδας εμφιάλωσης»*. Ωστόσο δεν γίνεται καμία αναφορά στην αξιοποίηση του πόρου για ιαματικούς-θεραπευτικούς λόγους. Παρόλαυτά, ένας από τους στόχους που καταγράφονται στο σχέδιο και θα μπορούσε εν δυνάμει να σχετίζεται, είναι ο στόχος που αναφέρεται στην αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού και συνεπώς στην παρούσα περίπτωση στον τουρισμό ευεξίας.

Επιπλέον, στο αναφερόμενο επιχειρησιακό σχέδιο, ένας από τους 4 άξονες προτεραιότητας αφορά το Φυσικό Περιβάλλον και την Ποιότητα Ζωής. Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει τον γενικό στόχο «ΓΣ 1.1.4 Ολοκληρωμένη διαχείριση υδάτινου αποθέματος» με τις αντίστοιχες δράσεις «1.1.4.1 Δράσεις για την αειφορική διαχείριση του υδροφορέα» και «1.1.4.2 Δράσεις ανάδειξης και αξιοποίησης υδατικών πόρων». Δεδομένων των παραπάνω, το επιδιωκόμενο master plan θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εντάσσεται στις προτεραιότητες του Δήμου Αμυνταίου για την περίοδο 2021-2024.

Βάσει των παραπάνω, στο πλαίσιο του παρόντος master plan, προτείνεται μία στρατηγική place marketing για την αποτελεσματικότερη προώθηση του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού και παράλληλα του φορέα διαχείρισης του πόρου και των προτεινόμενων εγκαταστάσεων, η οποία παρατίθεται αναλυτικά παρακάτω.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο ανάπτυξης ενός σχεδίου για την προώθηση του θερμαλισμού στην περιοχή κρίνεται σκόπιμο να καθοριστούν:

- Ένα **όραμα** για την περιοχή, το οποίο θα απαντά στο ερώτημα τι πρέπει να έχει επιτευχθεί στο τέλος του σχεδίου προώθησης.
- Οι **στρατηγικοί στόχοι**, οι οποίοι προσδιορίζουν το όραμα για να επιτευχθεί τελικά η αντιμετώπιση των βασικών, κρίσιμων, θεμάτων προβολής.
- Οι **άξονες προτεραιότητες**, που δίνουν σαφή κατεύθυνση για τη διαμόρφωση των αντίστοιχων δράσεων του σχεδίου.
- Οι **προτεινόμενες δράσεις**, μέσα από την υλοποίηση των οποίων παράγονται συγκεκριμένες εκροές (φυσικό αποτέλεσμα).

3.1 Όραμα

Το όραμα για την περιοχή αρθρώνεται και διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη την καταγραφή, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που έχει γίνει στο πλαίσιο των προηγούμενων σταδίων. Μερικές εισαγωγικές παραδοχές, που προκύπτουν από τα παραπάνω στάδια και από τα ευρήματά τους και θεωρούνται σημαντικές πριν από τη διατύπωσή του οράματος, είναι οι ακόλουθες:

- Η παρουσία ιαματικών πόρων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν είναι μηδαμινή, ωστόσο κανένας από τους υπάρχοντες δεν έχει αξιοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Συνεπώς και δεν υπάρχει ουσιαστική αλληλεπίδραση με το υφιστάμενο τουριστικό προϊόν.
- Ο τουρισμός στην περιοχή είναι πολύ περιορισμένος και σε καμία περίπτωση δεν χαρακτηρίζεται από μαζικότητα.
- Δεδομένης της παρουσίας ιδιαίτερου οικο-πολιτιστικού πλούτου στην περιοχή υπάρχουν δυνατότητες αξιοποίησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ο ΠΕ Φλώρινας θεωρείται ένας κατά βάση χειμερινός προορισμός ωστόσο η λουτρική περίοδος είναι κυρίως η θερινή.

Πέραν όμως από τις παραπάνω παραδοχές, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι το όραμα που πρόκειται να διατυπωθεί πρέπει να ενσωματώνει τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- Να μην προκύπτει αυθαίρετα
- Να βασίζεται σε ευρήματα έρευνας πεδίου & ειδικεύεται στην ανάπτυξη του στρατηγικού σχεδίου καθώς επηρεάζει τα επόμενα στάδια
- Να συσχετίζεται πλήρως με την αποστολή των εταίρων του έργου στη διασυνοριακή περιοχή
- Να διατυπωμένη με σαφή και περιεκτικό τρόπο
- Να βασίζεται σε ρεαλιστικά δεδομένα
- Να περιέχει μακροπρόθεσμο προσανατολισμό

Βάσει των παραπάνω το όραμα για τον Ιαματικό Φυσικό Πόρο Ξινού Νερού προτείνεται να είναι το παρακάτω:

«Η διαμόρφωση μιας ισχυρής εικόνας για τον Ιαματικό Φυσικό Πόρο Ξινού Νερού, η οποία θα βασίζεται στις θεραπευτικές ιδιότητες της πηγής, προσφέροντας στους επισκέπτες δυνατότητες ευεξίας και χαλάρωσης σε ένα ελκυστικό περιβάλλον, όλο τον χρόνο και μέσα από μια τοπική συλλογική διαδικασία».

Το παραπάνω όραμα αναφέρεται σε 4 βασικά στοιχεία, τα οποία αναλύονται παρακάτω:

Πλεονεκτήματα του πόρου: Το προτεινόμενο όραμα βασίζεται αρχικά στην ανάδειξη των πλεονεκτημάτων του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού, δηλαδή στις θεραπευτικές ιδιότητες του ιαματικού νερού της περιοχής, των προϊόντων και των ποιοτικών εγκαταστάσεων που πρόκειται να δημιουργηθούν αλλά και στην ελκυστικότητα τις ευρύτερης περιοχής.

Προσανατολισμός εικόνας: Καθώς η περιοχή, έχει τη δυνατότητα να στοχεύσει στην προσέλκυση ομάδων τουριστών που θέλουν να ζήσουν εναλλακτικές τουριστικές εμπειρίες όπως αυτή του θερμαλισμού, της ευεξίας και της χαλάρωσης. Δεδομένου ότι ο πόρος από μόνος του δεν μπορεί απαραίτητα να καλύψει αυτές τις ανάγκες, είναι σημαντική η προσφορά ανάλογων υπηρεσιών από τις τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις.

Εποχικότητα: Καθώς η ΠΕ Φλώρινας θεωρείται ένας κατά βάση χειμερινός προορισμός αλλά η λουτρική περίοδος συνηθίζεται να είναι κυρίως η θερινή, κρίνεται δυνατή η προσέλκυση τουριστών όλο το έτος, μέσα από καλά σχεδιασμένες υπηρεσίες θερμαλισμού και άλλες συνδυασμένες τουριστικές εμπειρίες.

Διαδικασία διαμόρφωσης εικόνας: Η προώθηση επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσα από συλλογικές διαδικασίες και προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων μερών, προκειμένου να προωθηθεί και να υποστηριχθεί ο θερμαλισμός στην περιοχή ως μία εναλλακτική μορφή τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο θα είναι ευκολότερη και η ενσωμάτωση του θερμαλισμού στο τουριστικό προϊόν της περιοχής.

3.2 Στρατηγικοί Στόχοι

Το όραμα δομείται και εξειδικεύεται στους παρακάτω πέντε στρατηγικούς στόχους:

1. Ενίσχυση της ταυτότητας του προϊόντος «Ιαματικός Φυσικός Πόρος Ξινού Νερού» Αμυνταίου ως ένα brand name με ισχυρό ποιοτικό προϊόν του ιαματικού τουρισμού. Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο το brand name να ταυτίζεται με ένα σύνολο ελκυστικών χαρακτηριστικών και να συνοδεύεται από ένα ισχυρό προτρεπτικό μήνυμα.

2. Ενσωμάτωση του θερμαλισμού και του τουρισμού ευεξίας στο τουριστικό προϊόν της περιοχής, με παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου και ποιότητας.
3. Έμφαση σε μορφές εναλλακτικού τουρισμού που αντιπροσωπεύουν τα κυριότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Αμυνταίου και της ευρύτερης περιοχής και μπορούν να δημιουργήσουν ένα ευρύτερο ρεύμα προτίμησης προς τους εναλλακτικούς τουριστικούς πόρους της περιοχής. Οι μορφές αυτές θα πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να καλύπτουν συνολικά όλες τις εποχές του έτους.
4. Σύνδεση του Δήμου Αμυνταίου στη συνείδηση του δυνητικού επισκέπτη με μια ολοκληρωμένη, ελκυστική εμπειρία που θα απαντά σε ένα σύνολο αναγκών – προσδοκιών και θα δημιουργεί προσδοκίες, φαντασία, ανυπομονησία (όπως: δραπέτευση από την καθημερινότητα, επαφή με τη φύση, χαλάρωση, περιπέτεια, εικόνες από περιβάλλον και παράδοση, γεύση, κ.λ.π.)
5. Κινητοποίηση και συμμετοχή της τοπικής τουριστικής βιομηχανίας, των φορέων, των κατοίκων και της αγοράς. Οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι αποτελούν ήδη ένα σημαντικό πλεονέκτημα, που ωστόσο δεν μπορεί να αξιοποιηθεί στον επιθυμητό βαθμό χωρίς τη συμβολή του ανθρώπινου παράγοντα.

3.3 Άξονες Προτεραιότητας

Στο πλαίσιο προώθησης του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού, κρίνονται απαραίτητες όλες εκείνες οι ενέργειες που μπορούν να βελτιώσουν την εταιρική ταυτότητα του φορέα που θα διαχειριστεί την πηγή, δηλαδή η «Ξινό Νερό Μονομετοχική ΑΕ ΟΤΑ», δεδομένου ότι θα αποτελεί και την εικόνα που θα έχουν οι επισκέπτες για την πηγή. Δεδομένου ότι η εταιρική ταυτότητα μπορεί να περιλαμβάνει, αξίες, κανόνες λειτουργίας, ιδεολογία, συνήθειες και συμπεριφορές, αν κάτι από τα παραπάνω αποτύχει μπορεί εύκολα να καταρρεύσει και η συνολική εικόνα που έχει το κοινό για την πηγή. Βάσει των παραπάνω λοιπόν, προτείνονται οι παρακάτω άξονες προτεραιότητας, οι οποίοι συνδέονται με τους στρατηγικούς στόχους της ενότητας 3.2 και οι οποίοι θα συμβάλλουν στην προώθηση της πηγής, τη διαμόρφωση της εικόνας του φορέα διαχείρισης και των προτεινόμενων εγκαταστάσεων.

ΑΠ. 1: Διαμόρφωση εταιρικής συμπεριφοράς

Η εταιρική συμπεριφορά διαμορφώνεται από τις ακολουθούμενες πολιτικές και πρακτικές ανάπτυξης, διεύθυνσης-διοίκησης, συνεργασιών, από τις σχέσεις της επιχείρησης με τους εργαζομένους, τους πελάτες, τους καταναλωτές, τους προμηθευτές, τους ανταγωνιστές και τον κοινωνικό περίγυρο στον οποίο δραστηριοποιείται. Συνεπώς είναι κρίσιμο να ληφθούν υπόψη όλοι εκείνοι οι παράμετροι που μπορούν να διαμορφώσουν μία θετική εταιρική ταυτότητα και συμπεριφορά, που θα επηρεάζει και την εικόνα της προς το κοινό.

ΑΠ. 2: Διαμόρφωση παραστατικής οπτικής εικόνας του φορέα διαχείρισης

Η παραστατική οπτική εικόνα του φορέα αντικατοπτρίζεται κυρίως από το λογότυπο και το σλόγκαν, την αισθητική του επικοινωνιακού υλικού, τη διαμόρφωση των χώρων κ.ά. Σκοπός της διαμόρφωσης της οπτικής εικόνας του φορέα και συνεπώς της πηγής είναι αρχικά να μπορέσει να γίνει αναγνωρίσιμη από το κοινό-επισκέπτες, να εδραιωθεί στη συνείδηση του και να ξεχωρίζει ως τουριστικό προϊόν αποκτώντας μάλιστα σε μακροπρόθεσμο χρόνο πιστούς πελάτες. Συνεπώς μία δυνατή οπτική εικόνα που θα προβάλλεται συστηματικά και με τον ίδιο αισθητικά τρόπο κρίνεται σημαντική για την αναγνωρισιμότητα του.

✚ ΑΠ. 3: Διαμόρφωση της επικοινωνιακής πολιτικής marketing

Η επικοινωνιακή πολιτική marketing αφορά όλα εκείνα τα βασικά εργαλεία προώθησης και προβολής που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να δηλωθεί η παρουσία του πόρου και των εγκαταστάσεων στους άμεσα ενδιαφερόμενους. Μπορεί να είναι δράσεις διαφήμισης, προώθησης υπηρεσιών, δημοσίων σχέσεων κ.α. και μπορεί να προσανατολίζονται είτε στην προσέλκυση επισκεπτών είτε και στην αναγνωρισιμότητα από την τοπική κοινότητα, κατοίκους, φορείς και επιχειρηματίες, οι οποίοι μπορεί να συμβάλλουν με τον δικό τους τρόπο στην προώθηση του έργου, με την προϋπόθεση ωστόσο ότι υπάρχει θετικός κοινωνικός και οικονομικός αντίκτυπος για την περιοχή. Συνεπώς κρίνονται απαραίτητες όλες εκείνες οι ενέργειες που θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στην προώθηση του πόρου, του φορέα διαχείρισης και των υπηρεσιών.

✚ ΑΠ. 4: Ένταξη του ιαματικού φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν της περιοχής

Όπως αναφέρθηκε και στην ενότητα 2.3.1 είναι αναγκαίο ο Ιαματικός Φυσικός Πόρος Ξινού Νερού να περιλαμβάνεται στο τουριστικό προϊόν της περιοχής και να προωθείται ως μία εναλλακτική επιλογή τουρισμού στο νησί για επαφή με τη φύση, την επίδωξη της ευζωίας και του υγιεινού τρόπου ζωής. Σε συνδυασμό με παρόμοιες υποδομές και υπηρεσίες της περιοχής που αφορούν τον τομέα του θερμαλισμού και της ευεξίας ο πόρος με τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις μπορεί να αποτελέσει έναν ιδιαίτερο βιωματικό και αυθεντικό πόλο έλξης.

3.4 Επιδιωκόμενες Δράσεις

Βάσει των παραπάνω αξόνων προτεραιότητας, στην περίπτωση του φορέα διαχείρισης του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού και των αντίστοιχων υποδομών προτείνονται αναλυτικά οι παρακάτω δράσεις ανά άξονα προτεραιότητας:

ΑΠ. 1: Διαμόρφωση εταιρικής συμπεριφοράς

✚ Δ.1.1: Ανασχεδιασμός αρμοδιοτήτων της διοίκησης

Δεδομένου ότι ο φορέας διαχείρισης των προτεινόμενων εγκαταστάσεων είναι η υπάρχουσα εταιρεία «Ξινό Νερό Μονομετοχική ΑΕ ΟΤΑ», που διαχειρίζεται και το εμφιαλωτήριο, κρίνεται σκόπιμο, στο πλαίσιο λειτουργίας της ιαματικής μονάδας να γίνει ένας σαφής σχεδιασμός αρμοδιοτήτων και ρόλων με στόχο την αποτελεσματικότερη επίλυση ζητημάτων που αφορούν την μονάδα και την ευελιξία στην λήψη αποφάσεων.

✚ Δ.1.2: Αειφορική διαχείριση

Η διαχείριση και επίλυση ζητημάτων οφείλει να γίνει με γνώμονα την αειφορική διαχείριση δηλαδή, την εξασφάλιση της οικονομικής ευημερίας του τόπου με παράλληλο τον σεβασμό στο περιβάλλον και τους κατοίκους του. Δεδομένου ότι γίνεται αναφορά στην αξιοποίηση ενός φυσικού πόρου, αυτόματα θεωρείται απαραίτητη η συνετή διαχείριση του πόρου βάσει συγκεκριμένων προδιαγραφών και κανόνων. Παράλληλα, μέσα από την διαχείριση αυτή πρέπει να γίνει φανερός ο θετικός αντίκτυπος που μπορεί να έχει μία τέτοια παρέμβαση στην τοπική κοινωνία και την οικονομία (πχ. εξασφάλιση νέων θέσεων εργασίας, βελτίωση της ποιότητας ζωής κλπ.).

✚ Δ.1.3: Εξασφάλιση κατάλληλου προσωπικού

Είναι σημαντικό επίσης, στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της εταιρικής συμπεριφοράς, να διασφαλιστεί ο αναγκαίος αριθμός εργαζομένων, με εκπαίδευση στην παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών. Όπως είναι κατανοητό, το προσωπικό είναι αυτό που έρχεται σε απευθείας επαφή με τον επισκέπτη, επομένως και η εικόνα που θα σχηματίσει ο τελευταίος σχετίζεται άμεσα από τον τρόπο που θα

εξυπηρετηθεί. Συνεπώς, το προσωπικό πρέπει να έχει τις γνώσεις αλλά και την εκπαίδευση ανάλογα με τη θέση που αναλαμβάνει. Το προσωπικό μπορεί να είναι προσωπικό εξυπηρέτησης, γιατροί, προσωπικό καθαριότητας κ.α.

✚ Δ.1.4: Ευελιξία στην κάλυψη των αναγκών των επισκεπτών

Ένας από τους κυριότερους στόχους του φορέα είναι να δείξει ευελιξία στην κάλυψη των αναγκών των επισκεπτών αλλά και στις μεταβαλλόμενες συνθήκες που μπορούν να προκύψουν. Δεδομένου ότι τα δεδομένα στον τομέα του θερμαλισμού και της ευεξίας αλλάζουν, με στόχο την όλο και καλύτερη και ποιοτικότερη προσφορά υπηρεσιών, ο φορέας οφείλει να εξασφαλίζει πηγές χρηματοδότησης για την κάλυψη των νέων αναγκών αλλά και να συμμετέχει ενεργά σε εκθέσεις και εκδηλώσεις που αφορούν νέες τάσεις και υπηρεσίες με απώτερο σκοπό την προσέλκυση περισσότερων πελατών.

✚ Δ.1.5: Προώθηση της κοινωνικής ευθύνης του φορέα

Η προώθηση της κοινωνικής ευθύνης του φορέα είναι ένα από τα κύρια ζητήματα που οφείλει να αναπτύξει. Μέσω της κοινωνικής ευθύνης προβάλλεται η υπευθυνότητα, η κοινωνική ευσυνειδησία, η ευαισθησία, η συνείδηση και η ηθική του φορέα. Συνεπώς ο σχεδιασμός ή συμμετοχή σε δράσεις που αφορούν σημαντικά κοινωνικά ζητήματα, ειδικά σε ζητήματα καταστροφής του περιβάλλοντος, κρίνεται σημαντική. Σε πολλές περιπτώσεις θα μπορούσε να λειτουργήσει και ως χορηγός παρόμοιων εκδηλώσεων.

ΑΠ. 2: Διαμόρφωση παραστατικής οπτικής εικόνας της επιχείρησης

✚ Δ.2.1: Προσδιορισμός logo

Ο σχεδιασμός λογότυπου δεν αποτελεί απλώς τη γραφιστική αποτύπωση μιας επιχείρησης. Σκοπός του λογότυπου είναι να μπορεί να εκφράζει την εταιρική της ταυτότητα και να είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτυπώνει πλήρως το ύφος, το είδος, την δραστηριότητα και την φιλοσοφία της επιχείρησης. Το λογότυπο οφείλει να πληροί τα εξής χαρακτηριστικά:

- Πρέπει να αποτυπώνει ολόκληρη τη φιλοσοφία του φορέα
- Πρέπει να είναι μοναδικό και εύκολα αναγνωρίσιμο
- Πρέπει να είναι σύγχρονο και να περνά στον πελάτη το μήνυμα του φορέα

Ακόμη και αν υπάρχει ήδη το logo της υφιστάμενης επιχείρησης εμφιάλωσης που συνοδεύει και τα προϊόντα της, κρίνεται σκόπιμο να σχεδιαστεί ένα logo που να αφορά μόνο τον ιαματικό πόρο και τις υπηρεσίες που προσφέρονται για να μπορέσει να δημιουργηθεί μία μοναδική ταυτότητα για τον πόρο.

✚ Δ.2.2: Προσδιορισμός του slogan

Όσον αφορά το slogan του φορέα, στην περίπτωση του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού, το προτεινόμενο κεντρικό μήνυμα οφείλει να πληροί τα παρακάτω κριτήρια:

- τη συμβατότητα με το αντικείμενο, τους σκοπούς του έργου και τα ιδιαίτερα γνωρίσματά του
- τη δυνατότητα διατήρησης της δύναμής του σε διαφορετικά υλικά και μεγέθη
- τη αναγνωσιμότητα, γρήγορη ανάκληση και
- τη σχεδιαστική αρτιότητα

Ακόμη και αν υπάρχει ήδη το slogan που συνοδεύει τα προϊόντα της υφιστάμενης επιχείρησης εμφιάλωσης, κρίνεται σκόπιμο να σχεδιαστεί ένα slogan που να αφορά μόνο τον ιαματικό πόρο και τις υπηρεσίες που προσφέρονται για να μπορέσει να δημιουργηθεί μία μοναδική ταυτότητα για τον

πόρο. Επίσης, σε κάθε δράση και μέτρο πληροφόρησης είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται τα λογότυπα του ιαματικού φυσικού πόρου Ξινού Νερού μαζί με το κεντρικό επικοινωνιακό μήνυμα, αποτυπωμένα σε μία ομοιόμορφη εικαστική εικόνα, ώστε με την ευρεία και επαναλαμβανόμενη χρήση τους να αποτυπωθεί στο ευρύ κοινό η ταυτότητα του.

Δ.2.3: Ανασχεδιασμός επίσημου website

Στο πλαίσιο της επικοινωνίας και του marketing του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού καθώς και των αντίστοιχων υποδομών και υπηρεσιών, κρίνεται σκόπιμος ο ανασχεδιασμός του επίσημου website με διαχειριστή τον ίδιο τον φορέα, το οποίο θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον ιαματικό φυσικό πόρο και τις θεραπευτικές ιδιότητες του νερού του, τις προτεινόμενες εγκαταστάσεις, τις υπηρεσίες που παρέχονται, τα προϊόντα προς πώληση, τα χαρακτηριστικά του ιαματικού νερού, καθώς και ο τιμοκατάλογος των παρεχόμενων προϊόντων/υπηρεσιών. Τα παραπάνω θα συνοδεύονται από πλούσιο επαγγελματικό φωτογραφικό υλικό και βίντεο. Επιπλέον είναι απαραίτητο να φαίνονται σε εμφανές σημείο τα στοιχεία επικοινωνίας καθώς και οι σύνδεσμοι του Δήμου Αμυνταίου και του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας. Προτείνεται να παρέχονται επίσης πληροφορίες με τουριστικά αξιοθέατα, τοπικά προϊόντα και άλλες πληροφορίες όπως οι τρόποι πρόσβασης στις υποδομές και ειδικές πληροφορίες για άτομα με αναπηρία. Τέλος, θεωρείται πολύ σημαντικό οι πληροφορίες να επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, η ιστοσελίδα να είναι τουλάχιστον δίγλωσση (ελληνικά και αγγλικά), προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρίες και ο σύνδεσμος του website να είναι αναρτημένος στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Αμυνταίου, Φλώρινας και του Συνδέσμου Δήμων Ιαματικών Πηγών Ελλάδας και σε τουριστικά site του διαδικτύου.

Δ.2.4: Σχεδιασμός επικοινωνιακού υλικού

Το επικοινωνιακό υλικό προώθησης του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού καθώς και των αντίστοιχων υποδομών μπορεί να αποτελείται από flyers, αφίσες, επαγγελματικές κάρτες, newsletters και ότι άλλο θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τις ανάγκες επικοινωνίας. Σε κάθε περίπτωση, είναι αναγκαίο να φαίνεται η απαραίτητη πληροφορία συνοδευόμενη με το logo και το slogan που έχει σχεδιαστεί. Το επικοινωνιακό υλικό πρέπει να έχει αισθητικά το ίδιο ύφος σε όλα τα παραπάνω μέσα ώστε να αποτυπωθεί πιο εύκολα στη μνήμη του κοινού. Επιπλέον, απαιτείται η επαγγελματική φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση των προϊόντων και των χώρων και μάλιστα με την παρουσία επισκεπτών σε αυτά, ώστε να αποτυπωθεί το αίσθημα της εμπειρίας και όχι απλά οι χώροι και οι υποδομές του.

Δ.2.5: Διαμόρφωση χώρων

Η διαμόρφωση των χώρων είναι εξίσου σημαντική στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της ταυτότητας και κατ' επέκταση της εικόνας του φορέα. Για τον λόγο αυτό κρίνεται σκόπιμη η επιλογή των κατάλληλων ποιοτικά και αισθητικά υλικών, χρωμάτων και εξοπλισμού. Παράλληλα κρίνεται απαραίτητο να εξασφαλιστεί με τον καλύτερο τρόπο η προσβασιμότητα σε όλες τις εγκαταστάσεις του χώρου, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο αυτό το αίσθημα συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία αλλά και της κοινωνικής ευθύνης του φορέα.

Δ.2.6: Επαρκής καθαρισμός και συντήρηση των υποδομών

Δεδομένης της πανδημίας του Covid-19 και της εύκολης μετάδοσης του ιού, οι επισκέπτες προορισμών σε μεγάλο βαθμό γίνονται περισσότερο προσεκτικοί ως προς την καθαριότητα των χώρων που επισκέπτονται. Θεωρώντας μάλιστα ότι οι προτεινόμενες υποδομές χρησιμοποιούνται από πολλά άτομα, η καθαριότητα τους είναι αδιαμφισβήτητη και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την εικόνα που έχει ο επισκέπτης για την επιχείρηση. Ταυτόχρονα, η άμεση αξιολόγηση των υποδομών και υπηρεσιών από τους επισκέπτες μέσω του διαδικτύου, μπορεί να πλήξει ανεπανόρθωτα τη φήμη όλου του πόρου και

την οικονομική ευημερία της επιχείρησης. Συνεπώς η υγιεινή των χώρων πρέπει να τεθεί σε προτεραιότητα.

ΑΠ. 3: Διαμόρφωση της επικοινωνιακής πολιτικής marketing

✚ Δ.3.1: Προβολή μέσω των social media και άλλων ιστοσελίδων

Η διαφήμιση του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού καθώς και των αντίστοιχων υποδομών και προϊόντων θα διασφαλιστεί αρχικά μέσα από το επίσημο website της. Δεδομένου ότι πλέον τα social media και το internet αποτελούν την κύρια πηγή ενημέρωσης του κοινού, κρίνεται σκόπιμο να προωθείται ενημερωτικό υλικό μέσα από αυτά συστηματικά. Επομένως θεωρείται σημαντικό να υπάρχει παρουσία του φορέα διαχείρισης μέσω των πιο διαδεδομένων social media όπως Facebook και Instagram, καθώς και μέσα από επίσημους τουριστικούς οδηγούς και site, ακόμη και σε περιβαλλοντικά blogs. Στη περίπτωση αυτή, συνίσταται και μία στοχευμένη προσπάθεια διαφήμισης σε δυνητικά ενδιαφερόμενους πελάτες.

✚ Δ.3.2: Άμεση αναζήτηση μέσω της google

Είναι σημαντικό επίσης να εξασφαλιστεί η παρουσία του φορέα διαχείρισης μέσω της google. Σκοπός της δράσης είναι η διασφάλιση της εύκολης και άμεσης αναζήτησης του πόρου, των προϊόντων και των υπηρεσιών από τον επισκέπτη, ώστε να μπορεί να εντοπίσει την τοποθεσία των εγκαταστάσεων στο χάρτη, να δει φωτογραφίες και να πάρει τις πληροφορίες που χρειάζεται όπως, τηλέφωνο επικοινωνίας, ώρες - ημέρες λειτουργίας καθώς και τον σύνδεσμο άμεσης μετάβασης στο επίσημο website. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι κατά τον σχεδιασμό την επίσημης ιστοσελίδας, πρέπει να δοθεί έμφαση στην βελτιστοποίηση της δομής, του περιεχομένου και των τεχνικών χαρακτηριστικών της, ώστε να μπορεί η ιστοσελίδα να προβάλλεται από τις πρώτες στις αναζητήσεις της google των χρηστών-πελατών που αναζητούν ιαματικούς φυσικούς πόρους στην Ελλάδα. Δεδομένης πλέον της ανάγκης γρήγορης εύρεσης πληροφοριών από χρήστες στο διαδίκτυο, όλες οι ιστοσελίδες οφείλουν να σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε ο επισκέπτης να βρίσκει την ιστοσελίδα εύκολα και άμεσα.

✚ Δ.3.3: Συμμετοχή σε εκθέσεις και σχετικές εκδηλώσεις ενημέρωσης

Στο πλαίσιο ανάπτυξης των δημοσίων σχέσεων του φορέα, προτείνεται η συμμετοχή του φορέα σε εκθέσεις τουρισμού και παρόμοιες εκδηλώσεις ενημέρωσης είτε εντός είτε και εκτός Ελλάδας, ανάλογα με το κοινό στόχευσης του φορέα. Οι εκθέσεις αυτές πρόκειται να ενισχύσουν την προβολή του πόρου και των αντίστοιχων προϊόντων και υποδομών και να προκύψουν σημαντικές συνεργασίες με tour operators, τουριστικά γραφεία και άλλα εμπλεκόμενα μέρη. Φυσικά και ένα πλήρες, πλούσιο και ελκυστικό προωθητικό υλικό (flyers, cart postal, video, αναμνηστικά κτλ.) κρίνεται απαραίτητο για την επίτευξη του σκοπού του φορέα.

ΑΠ. 4: Ένταξη του ιαματικού φυσικού πόρου στο τουριστικό προϊόν της περιοχής

✚ Δ.4.1: Δικτύωση με γραφεία ταξιδιών και tour operators

Για την ένταξη του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού στο τουριστικό προϊόν της περιοχής είναι σημαντική η συνεργασία του φορέα αλλά και του ΣΔΙΠΕ με γραφεία ταξιδιών και tour operators, σε πανελλήνιο και διεθνές επίπεδο, που οργανώνουν ομαδικές ή και εξατομικευμένες εκδρομές προς την περιοχή. Ο επιχειρηματικός σχεδιασμός έχει οδηγήσει σε σημαντική εξειδίκευση τους επαγγελματίες του κλάδου. Εξειδικευμένα γραφεία ασχολούνται με το ΕΥ ΖΗΝ ή με τον τουρισμό 3ης ηλικίας με παροχές κινήτρων (εκπτώτικα πακέτα, κ.λ.π.). Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η αναλυτική ενημέρωση για τους ιαματικούς φυσικούς πόρους και οι δυνατότητες συνδυασμού με άλλες τουριστικές

δραστηριότητες (π.χ. με τον θρησκευτικό τουρισμό, όσο και αν ακούγεται ασύνδετο). Η καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων της τουριστικής αγοράς επιτρέπει την στοχευμένη επικοινωνία με δυνητικούς «συνεργάτες» και προωθητές της περιοχής.

✚ Δ.4.2: Δικτύωση με ξενοδοχεία και τουριστικές μονάδες

Η συνεργασία με τις ξενοδοχειακές και τουριστικές μονάδες της περιοχής με σκοπό την προώθηση των προϊόντων και των υποδομών ως ευκαιρία δημιουργικής αξιοποίησης ελεύθερου χρόνου και απόκτησης πρωτόγνωρων εμπειριών είναι επίσης μία καλή ευκαιρία προβολής του πόρου. Στον τομέα αυτό κρίνεται σημαντικό προαπαιτούμενο η σύναψη επιχειρηματικών συμφωνιών μεταξύ των επιχειρήσεων τουρισμού. Ιδιαίτερη στόχευση απαιτεί η διαμόρφωση κινήτρων για τους άλλους επιχειρηματίες. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται μία αμφίδρομη σχέση όπου επωφελούνται όλοι και διασφαλίζεται η μακροχρόνια συνεργατική και υποστηρικτική τους σχέση. Επιπλέον απαιτείται η ανάλυση των εναλλακτικών δυνατοτήτων δημιουργίας ειδικών τουριστικών πακέτων και προσφορών (ανταλλαγή εκπαιδευτικών κουπονιών μεταξύ επιχειρήσεων, ενιαία πακέτα προσφορών, κλίμακα τιμοκαταλόγων, κ.λ.π.).

✚ Δ.4.3: Δικτύωση με φορείς

Προτείνεται επίσης η συνεργασία με πανελλήνιους φορείς με έμφαση στην οργάνωση ομαδικών ταξιδιών και εκδρομών (Κ.Α.Π.Η., Φυσιολατρικοί Όμιλοι, Εκδρομικοί Φορείς, Εθνικοί και Τοπικοί Σύλλογοι, Ιερές Μητροπόλεις, κ.λ.π.). Η προσέγγιση των γραφείων ταξιδιών δεν είναι δυνατόν να καλύψει την κινητικότητα που παρατηρείται στο εσωτερικό της χώρας όπως και την αναζήτηση νέων εμπειριών και προορισμών από σημαντικά τμήματα του πληθυσμού. Η μελέτη, καταγραφή και προσέγγιση των φορέων είναι δυνατή με έντυπο υλικό, διαδικτυακά, όπως και με άμεσες συναντήσεις στο πλαίσιο road show αναζήτησης συνεργατών με έμφαση τα μεγάλα αστικά κέντρα. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η διαμόρφωση συγκεκριμένου προϊόντος - πακέτου (ημερήσια, διήμερη, τριήμερη επίσκεψη με αναλυτικό και συγκεκριμένο πρόγραμμα, κοστολόγηση) σε συνδυασμό με διαμόρφωση κινήτρων επίσκεψης και συνεργασίας.

✚ Δ.4.4: Δικτύωση με τοπικούς παραγωγούς και άλλους επιχειρηματίες

Τέλος, θεωρείται σκόπιμος ο συντονισμός προσπαθειών συνεργασίας με τους τοπικούς παραγωγούς και τοπικούς επιχειρηματίες, με σκοπό την ανάδειξη του τοπικού πολιτιστικού προϊόντος μέσα από τις υπηρεσίες του φορέα. Δεδομένου ότι η πηγή από μόνη της δεν μπορεί να αποτελέσει ένα δυνατό τουριστικό προϊόν, είναι σημαντικό να υπάρχει μία συνεχής προσπάθεια για συνεργασίες και συνέργειες ώστε να αναδειχθεί και να αποκτήσει δυναμική. Θα μπορούσε λοιπόν ο φορέας να αναπτύξει συνεργασίες με τοπικούς παραγωγούς, ώστε να προσφέρει παραδοσιακά και λιγότερο επεξεργασμένα τοπικά προϊόντα που ενισχύουν τον υγιεινό τρόπο ζωής, καθώς και φρέσκες πρώτες ύλες. Παράλληλα προτείνεται η συνεργασία με τοπικούς επιχειρηματίες για την υλοποίηση δραστηριοτήτων κοντά στη φύση (εναλλακτικές δράσεις φυσικής κατάστασης, εμπειρίες γαστρονομίας, δράσεις ψυχαγωγίας και αναψυχής κτλ.) που προσδίδουν βιωματικό και αυθεντικό χαρακτήρα σε όλη την εμπειρία του επισκέπτη.

3.5 Κατευθύνσεις μίγματος marketing

Μία πρόταση μίγματος marketing για τον φορέα διαχείρισης που μπορεί εν συντομία να προκύψει από τα παραπάνω αναλύεται παρακάτω:

Προϊόν: Το προϊόν στην παρούσα περίπτωση αφορά υπηρεσίες ποσιθεραπείας που προκύπτουν από την αξιοποίηση του Ιαματικού Φυσικού Πόρου Ξινού Νερού του Δήμου Αμυνταίου. Μερικές από τις παραμέτρους των υπηρεσιών που πρέπει να προσδιορισθούν είναι οι εξής:

- Καθορισμός του «Brand Name» του φορέα (logo και slogan)
- Καθορισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών (καταγραφή όλων των παρεχόμενων υπηρεσιών της επιχείρησης) και των προϊόντων
- Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών λειτουργίας (καταγραφή όλης της λειτουργίας της επιχείρησης)
- Προσδιορισμός των ανταγωνιστικών στοιχείων των παρεχόμενων υπηρεσιών (καταγραφή όλων των χαρακτηριστικών που καθιστούν την υπηρεσία μοναδική, ιδιαίτερη και ποιοτική)

Τιμή: Καθορισμός του τρόπου τιμολόγησης της υπηρεσίας. Οι πτυχές της τιμολόγησης που θα πρέπει να προσδιορισθούν περιλαμβάνουν:

- Καθορισμός τιμής της υπηρεσίας (η τιμή που απευθύνεται στον γενικό πληθυσμό)
- Καθορισμός ειδικών τιμών (φοιτητές, ΑΜΕΑ, άνεργοι, γ' ηλικίας κτλ.)
- Εποχιακή τιμή (χειμερινή -θερινή περίοδος)
- Στρατηγική τιμολόγησης (ανάλυση του τρόπου τιμολόγησης βάσει των αναγκών λειτουργίας του φορέα, των υπηρεσιών του και του ανταγωνισμού)

Διανομή: Η παράμετρος της διανομής αφορά τον τρόπο παροχής της υπηρεσίας στον επισκέπτη. Περιλαμβάνει τον καθορισμό παραμέτρων όπως:

- Τοποθεσία παρεχόμενης υπηρεσίας (η τοποθεσία των λουτρικών εγκαταστάσεων)
- Κανάλια διανομής (προσδιορισμός του τόπου αγοράς της υπηρεσίας δηλαδή πχ. ο φυσικός χώρος – εγκαταστάσεις λουτρών ή και ο διαδικτυακός χώρος – το επίσημο website των λουτρών)

Πρώθηση: Η παράμετρος της πρώθησης καλύπτει τους τρόπους με τους οποίους προγραμματίζεται η πρώθηση της υπηρεσίας. Οι παράμετροι που θα πρέπει να καθοριστούν περιλαμβάνουν:

- Μέσα διαφήμισης (πχ. social media, internet, εκθέσεις κτλ.)
- Εργαλεία διαφήμισης (πχ. website, social media, έντυπο υλικό, διαφημίσεις, logo, slogan κτλ.)
- Στρατηγική πρώθησης (καταγραφή όλων των αναγκών πρώθησης και προβολής)
- Προϋπολογισμό marketing (καταγραφή των δαπανών marketing)
- Δημοσιότητα και δημόσιες σχέσεις (πχ. συνέργειες με τοπικούς φορείς, συνεργασίες με tour operators, χορηγίες, εκθέσεις κτλ.)

Πηγές

AHRD (Academy of Human Resources Development) (2001) Performing a SWOT analysis

Balamuralikrishna, R. and Dugger, J. (1995) SWOT analysis: A management tool for initiating new programs in vocational schools, *Journal of Vocational and Technical Education*, 12.

European Commission (1999). S.W.O.T. Analysis. In: *Evaluating socio-economic programs: Principal evaluation techniques and tools*. Volume 3, MEANS Collection, EC Structural Funds, Luxembourg.

Hill, T. and Westbrook, R. (1997) SWOT analysis: It's time for a product recall, *Long Range Planning*, 30, pp. 46 – 52.

ΙΝΣΕΤΕ (2021). Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2020-Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

ΣΔΙΠΕ (2018). Πανελλαδική Έρευνα Κοινού για τα Ιαματικά Λουτρά-Σεπτέμβριος 2018.